

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

3 Αυγούστου 2016

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 142

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4411

Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον Κυβερνοχώρο και του Προσθέτου Πρωτοκόλλου της, σχετικά με την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσης, που διαπράττονται μέσω Συστημάτων Υπολογιστών - Μεταφορά στο ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας 2013/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών και την αντικατάσταση της απόφασης – πλαισίου 2005/222/ΔΕΥ του Συμβουλίου, ρυθμίσεις σωφρονιστικής και αντεγκληματικής πολιτικής και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΟΝ
ΚΥΒΕΡΝΟΧΩΡΟ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΘΕΤΟΥ
ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΤΗΣ, ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ
ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΑΞΕΩΝ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΞΕΝΟΦΟΒΙΚΗΣ ΦΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΙΑΠΡΑΤΤΟΝΤΑΙ
ΜΕΣΩ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον Κυβερνοχώρο που υπογράφηκε στη Βουδαπέστη στις 23 Νοεμβρίου 2001 και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο αυτής αναφορικά με την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσης που διαπράττονται μέσω συστημάτων υπολογιστών που υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 28 Ιανουαρίου 2003, το κείμενο των οποίων σε πρωτότυπο στην αγγλική και γαλλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

Convention on Cybercrime**Budapest,****23.XI.2001****Preamble**

The member States of the Council of Europe and the other States signatory hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members;

Recognising the value of fostering co-operation with the other States parties to this Convention;

Convinced of the need to pursue, as a matter of priority, a common criminal policy aimed at the protection of society against cybercrime, *inter alia*, by adopting appropriate legislation and fostering international co-operation;

Conscious of the profound changes brought about by the digitalisation, convergence and continuing globalisation of computer networks;

Concerned by the risk that computer networks and electronic information may also be used for committing criminal offences and that evidence relating to such offences may be stored and transferred by these networks;

Recognising the need for co-operation between States and private industry in combating cybercrime and the need to protect legitimate interests in the use and development of information technologies;

Believing that an effective fight against cybercrime requires increased, rapid and well-functioning international co-operation in criminal matters;

Convinced that the present Convention is necessary to deter action directed against the confidentiality, integrity and availability of computer systems, networks and computer data as well as the misuse of such systems, networks and data by providing for the criminalisation of such conduct, as described in this Convention, and the adoption of powers sufficient for effectively combating such criminal offences, by facilitating their detection, investigation and prosecution at both the domestic and international levels and by providing arrangements for fast and reliable international co-operation;

Mindful of the need to ensure a proper balance between the interests of law enforcement and respect for fundamental human rights as enshrined in the 1950 Council of Europe Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the 1966 United Nations International Covenant on Civil and Political Rights and other applicable international human rights treaties which reaffirm the right of everyone to hold opinions without interference, as well as the right to freedom of expression, including the freedom to seek, receive, and impart information and ideas of all kinds, regardless of frontiers, and the rights concerning the respect for privacy;

Mindful also of the right to the protection of personal data, as conferred, for example, by the 1981 Council of Europe Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data;

Considering the 1989 United Nations Convention on the Rights of the Child and the 1999 International Labour Organization Worst Forms of Child Labour Convention;

Taking into account the existing Council of Europe conventions on co-operation in the penal field, as well as similar treaties which exist between Council of Europe member States and other States, and stressing that the present Convention is intended to supplement those conventions in order to make criminal investigations and proceedings concerning criminal offences related to computer systems and data more effective and to enable the collection of evidence in electronic form of a criminal offence;

Welcoming recent developments which further advance international understanding and co-operation in combating cybercrime, including action taken by the United Nations, the OECD, the European Union and the G8;

Recalling Committee of Ministers Recommendations No. R (85) 10 concerning the practical application of the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters in respect of letters rogatory for the interception of telecommunications, No. R (88) 2 on piracy in the field of copyright and neighbouring rights, No. R (87) 15 regulating the use of personal data in the police sector, No. R (95) 4 on the protection of personal data in the area of telecommunication services, with particular reference to telephone services, as well as No. R (89) 9 on computer-related crime providing guidelines for national legislatures concerning the definition of certain computer crimes and No. R (95) 13 concerning problems of criminal procedural law connected with information technology;

Having regard to Resolution No. 1 adopted by the European Ministers of Justice at their 21st Conference (Prague, 10 and 11 June 1997), which recommended that the Committee of Ministers support the work on cybercrime carried out by the European Committee on Crime Problems (CDPC) in order to bring domestic criminal law provisions closer to each other and enable the use of effective means of investigation into such offences, as well as to Resolution No. 3 adopted at the 23rd Conference of the European Ministers of Justice (London, 8 and 9 June 2000), which encouraged the negotiating parties to pursue their efforts with a view to finding appropriate solutions to enable the largest possible number of States to become parties to the Convention and acknowledged the need for a swift and efficient system of international co-operation, which duly takes into account the specific requirements of the fight against cybercrime;

Having also regard to the Action Plan adopted by the Heads of State and Government of the Council of Europe on the occasion of their Second Summit (Strasbourg, 10 and 11 October 1997), to seek common responses to the development of the new information technologies based on the standards and values of the Council of Europe;

Have agreed as follows:

Chapter I – Use of terms

Article 1 – Definitions

For the purposes of this Convention:

- a "computer system" means any device or a group of interconnected or related devices, one or more of which, pursuant to a program, performs automatic processing of data;
- b "computer data" means any representation of facts, information or concepts in a form suitable for processing in a computer system, including a program suitable to cause a computer system to perform a function;
- c "service provider" means:
 - i any public or private entity that provides to users of its service the ability to communicate by means of a computer system, and
 - ii any other entity that processes or stores computer data on behalf of such communication service or users of such service;
- d "traffic data" means any computer data relating to a communication by means of a computer system, generated by a computer system that formed a part in the chain of communication, indicating the communication's origin, destination, route, time, date, size, duration, or type of underlying service.

Chapter II – Measures to be taken at the national level

Section 1 – Substantive criminal law

Title 1 – Offences against the confidentiality, integrity and availability

*of computer data and systems***Article 2 – Illegal access**

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the access to the whole or any part of a computer system without right. A Party may require that the offence be committed by infringing security measures, with the intent of obtaining computer data or other dishonest intent, or in relation to a computer system that is connected to another computer system.

Article 3 – Illegal interception

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the interception without right, made by technical means, of non-public transmissions of computer data to, from or within a computer system, including electromagnetic emissions from a computer system carrying such computer data. A Party may require that the offence be committed with dishonest intent, or in relation to a computer system that is connected to another computer system.

Article 4 – Data interference

1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the damaging, deletion, deterioration, alteration or suppression of computer data without right.

2 A Party may reserve the right to require that the conduct described in paragraph 1 result in serious harm.

Article 5 – System interference

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the serious hindering without right of the functioning of a computer system by inputting, transmitting, damaging, deleting, deteriorating, altering or suppressing computer data.

Article 6 – Misuse of devices

1. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right:
 - a. the production, sale, procurement for use, import, distribution or otherwise making available of:
 - i. a device, including a computer program, designed or adapted primarily for the purpose of committing any of the offences established in accordance with the above Articles 2 through 5;
 - ii. a computer password, access code, or similar data by which the whole or any part of a computer system is capable of being accessed;
 - b. the possession of an item referred to in paragraphs a.i or ii above, with intent that it be used for the purpose of committing any of the offences established in Articles 2 through 5. A Party may require by law that a number of such items be possessed before criminal liability attaches.
2. This article shall not be interpreted as imposing criminal liability where the production, sale, procurement for use, import, distribution or otherwise making available or possession referred to in paragraph 1 of this article is not for the purpose of committing an offence established in accordance with Articles 2 through 5 of this Convention, such as for the authorised testing or protection of a computer system.
3. Each Party may reserve the right not to apply paragraph 1 of this article, provided that the reservation does not concern the sale, distribution or otherwise making available of the items referred to in paragraph 1. a.ii of this article.

Title 2 - Computer-related offences

Article 7 - Computer-related forgery

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the input, alteration, deletion, or suppression of computer data, resulting in inauthentic data with the intent that it be considered or acted upon for legal purposes as if it were authentic,

regardless whether or not the data is directly readable and intelligible. A Party may require an intent to defraud, or similar dishonest intent, before criminal liability attaches.

Article 8 – Computer-related fraud

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the causing of a loss of property to another person by:

- a any input, alteration, deletion or suppression of computer data;
- b any interference with the functioning of a computer system,

with fraudulent or dishonest intent of procuring, without right, an economic benefit for oneself or for another person.

Title 3 – Content-related offences

Article 9 – Offences related to child pornography

1. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

- a producing child pornography for the purpose of its distribution through a computer system;
- b offering or making available child pornography through a computer system;
- c distributing or transmitting child pornography through a computer system;
- d procuring child pornography through a computer system for oneself or for another person;
- e possessing child pornography in a computer system or on a computer-data storage medium.

2. For the purpose of paragraph 1 above, the term “child pornography” shall include pornographic material that visually depicts:

- a a minor engaged in sexually explicit conduct;
- b a person appearing to be a minor engaged in sexually explicit conduct;
- c realistic images representing a minor engaged in sexually explicit conduct.

3 For the purpose of paragraph 2 above, the term "minor" shall include all persons under 18 years of age. A Party may, however, require a lower age-limit, which shall be not less than 16 years.

4 Each Party may reserve the right not to apply, in whole or in part, paragraphs 1, sub-paragraphs d. and c; and 2, sub-paragraphs b. and c.

Title 4 - Offences related to infringements of copyright and related rights

Article 10 – Offences related to infringements of copyright and related rights

1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the infringement of copyright, as defined under the law of that Party, pursuant to the obligations it has undertaken under the Paris Act of 24 July 1971 revising the Bern Convention for the Protection of Literary and Artistic Works, the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights and the WIPO Copyright Treaty, with the exception of any moral rights conferred by such conventions, where such acts are committed wilfully, on a commercial scale and by means of a computer system.

2 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the infringement of related rights, as defined under the law of that Party, pursuant to the obligations it has undertaken under the International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organisations (Rome Convention), the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights and the WIPO Performances and Phonograms Treaty, with the exception of any moral rights conferred by such conventions, where such acts are committed wilfully, on a commercial scale and by means of a computer system.

3 A Party may reserve the right not to impose criminal liability under paragraphs 1 and 2 of this article in limited circumstances, provided that other effective remedies are available and that such reservation does not

derogate from the Party's international obligations set forth in the international instruments referred to in paragraphs 1 and 2 of this article.

Title 5 – Ancillary liability and sanctions

Article 11 – Attempt and aiding or abetting

1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, aiding or abetting the commission of any of the offences established in accordance with Articles 2 through 10 of the present Convention with intent that such offence be committed.

2 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, an attempt to commit any of the offences established in accordance with Articles 3 through 5, 7, 8, and 9.1.a and c. of this Convention.

3 Each Party may reserve the right not to apply, in whole or in part, paragraph 2 of this article.

Article 12 – Corporate liability

1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to ensure that legal persons can be held liable for a criminal offence established in accordance with this Convention, committed for their benefit by any natural person, acting either individually or as part of an organ of the legal person, who has a leading position within it, based on:

- a a power of representation of the legal person;
- b an authority to take decisions on behalf of the legal person;
- c an authority to exercise control within the legal person.

2 In addition to the cases already provided for in paragraph 1 of this article, each Party shall take the measures necessary to ensure that a legal person can be held liable where the lack of supervision or control by a natural person referred to in paragraph 1 has made possible the commission of a criminal offence established in accordance with this Convention for the benefit of that legal person by a natural person acting under its authority.

3 Subject to the legal principles of the Party, the liability of a legal person may be criminal, civil or administrative.

4 Such liability shall be without prejudice to the criminal liability of the natural persons who have committed the offence.

Article 13 – Sanctions and measures

1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to ensure that the criminal offences established in accordance with Articles 2 through 11 are punishable by effective, proportionate and dissuasive sanctions, which include deprivation of liberty.

2 Each Party shall ensure that legal persons held liable in accordance with Article 12 shall be subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or non-criminal sanctions or measures, including monetary sanctions.

Section 2 – Procedural law

Title 1 – Common provisions

Article 14 – Scope of procedural provisions

1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish the powers and procedures provided for in this section for the purpose of specific criminal investigations or proceedings.

2 Except as specifically provided otherwise in Article 21, each Party shall apply the powers and procedures referred to in paragraph 1 of this article to:

a the criminal offences established in accordance with Articles 2 through 11 of this Convention;

b other criminal offences committed by means of a computer system; and

c the collection of evidence in electronic form of a criminal offence.

3 a Each Party may reserve the right to apply the measures referred to in Article 20 only to offences or categories of offences specified in the reservation, provided that the range of such offences or categories of offences is not more restricted than the range of offences to which it applies the measures referred to in Article 21. Each Party shall

consider restricting such a reservation to enable the broadest application of the measure referred to in Article 20.

- b. Where a Party, due to limitations in its legislation in force at the time of the adoption of the present Convention, is not able to apply the measures referred to in Articles 20 and 21 to communications being transmitted within a computer system of a service provider, which

system:

- i. is being operated for the benefit of a closed group of users, and
ii. does not employ public communications networks and is not connected with another computer system, whether public or private,

that Party may reserve the right not to apply these measures to such communications. Each Party shall consider restricting such a reservation to enable the broadest application of the measures referred to in Articles 20 and 21.

Article 15 – Conditions and safeguards

1. Each Party shall ensure that the establishment, implementation and application of the powers and procedures provided for in this Section are subject to conditions and safeguards provided for under its domestic law, which shall provide for the adequate protection of human rights and liberties, including rights arising pursuant to obligations it has undertaken under the 1950 Council of Europe Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the 1966 United Nations International Covenant on Civil and Political Rights, and other applicable international human rights instruments, and which shall incorporate the principle of proportionality.
2. Such conditions and safeguards shall, as appropriate in view of the nature of the procedure or power concerned, *inter alia*, include judicial or other independent supervision, grounds justifying application, and limitation of the scope and the duration of such power or procedure.
3. To the extent that it is consistent with the public interest, in particular the sound administration of justice, each Party shall consider the impact of the powers and procedures in this section upon the rights, responsibilities and legitimate interests of third parties.

Title 2 – Expedited preservation of stored computer data

Article 16 – Expedited preservation of stored computer data

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to enable its competent authorities to order or similarly obtain the expeditious preservation of specified computer data, including traffic data, that has been stored by means of a computer system, in particular where there are grounds to believe that the computer data is particularly vulnerable to loss or modification.
- 2 Where a Party gives effect to paragraph 1 above by means of an order to a person to preserve specified stored computer data in the person's possession or control, the Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to oblige that person to preserve and maintain the integrity of that computer data for a period of time as long as necessary, up to a maximum of ninety days, to enable the competent authorities to seek its disclosure. A Party may provide for such an order to be subsequently renewed.
- 3 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to oblige the custodian or other person who is to preserve the computer data to keep confidential the undertaking of such procedures for the period of time provided for by its domestic law.
- 4 The powers and procedures referred to in this article shall be subject to Articles 14 and 15.

Article 17 – Expedited preservation and partial disclosure of traffic data

- 1 Each Party shall adopt, in respect of traffic data that is to be preserved under Article 16, such legislative and other measures as may be necessary to:
 - a ensure that such expeditious preservation of traffic data is available regardless of whether one or more service providers were involved in the transmission of that communication; and
 - b ensure the expeditious disclosure to the Party's competent authority, or a person designated by that authority, of a sufficient amount of traffic data to enable the Party to identify the service providers and the path through which the communication was transmitted.
- 2 The powers and procedures referred to in this article shall be subject to Articles 14 and 15.

*Title 3 – Production order***Article 18 – Production order**

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to empower its competent authorities to order:
 - a a person in its territory to submit specified computer data in that person's possession or control, which is stored in a computer system or a computer-data storage medium; and
 - b a service provider offering its services in the territory of the Party to submit subscriber information relating to such services in that service provider's possession or control.
- 2 The powers and procedures referred to in this article shall be subject to Articles 14 and 15.
- 3 For the purpose of this article, the term "subscriber information" means any information contained in the form of computer data or any other form that is held by a service provider, relating to subscribers of its services other than traffic or content data and by which can be established:
 - a the type of communication service used, the technical provisions taken thereto and the period of service;
 - b the subscriber's identity, postal or geographic address, telephone and other access number, billing and payment information, available on the basis of the service agreement or arrangement;
 - c any other information on the site of the installation of communication equipment, available on the basis of the service agreement or arrangement.

*Title 4 – Search and seizure of stored computer data***Article 19 – Search and seizure of stored computer data**

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to empower its competent authorities to search or similarly access:
 - a a computer system or part of it and computer data stored therein; and

b a computer-data storage medium in which computer data may be stored

in its territory.

2 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to ensure that where its authorities search or similarly access a specific computer system or part of it, pursuant to paragraph 1, a, and have grounds to believe that the data sought is stored in another computer system or part of it in its territory, and such data is lawfully accessible from or available to the initial system, the authorities shall be able to expeditiously extend the search or similar accessing to the other system.

3 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to empower its competent authorities to seize or similarly secure computer data accessed according to paragraphs 1 or 2. These measures shall include the power to:

a seize or similarly secure a computer system or part of it or a computer-data storage medium;

b make and retain a copy of those computer data;

c maintain the integrity of the relevant stored computer data;

d render inaccessible or remove those computer data in the accessed computer system.

4 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to empower its competent authorities to order any person who has knowledge about the functioning of the computer system or measures applied to protect the computer data therein to provide, as is reasonable, the necessary information, to enable the undertaking of the measures referred to in paragraphs 1 and 2.

5 The powers and procedures referred to in this article shall be subject to Articles 14 and 15.

Title 5 – Real-time collection of computer data

Article 20 – Real-time collection of traffic data

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to empower its competent authorities to:
 - a collect or record through the application of technical means on the territory of that Party, and
 - b compel a service provider, within its existing technical capability:
 - i to collect or record through the application of technical means on the territory of that Party; or
 - ii to co-operate and assist the competent authorities in the collection or recording of, traffic data, in real-time, associated with specified communications in its territory transmitted by means of a computer system.
- 2 Where a Party, due to the established principles of its domestic legal system, cannot adopt the measures referred to in paragraph 1.a, it may instead adopt legislative and other measures as may be necessary to ensure the real-time collection or recording of traffic data associated with specified communications transmitted in its territory, through the application of technical means on that territory.
- 3 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to oblige a service provider to keep confidential the fact of the execution of any power provided for in this article and any information relating to it.
- 4 The powers and procedures referred to in this article shall be subject to Articles 14 and 15.

Article 21 – Interception of content data

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary, in relation to a range of serious offences to be determined by domestic law, to empower its competent authorities to:
 - a collect or record through the application of technical means on the territory of that Party, and
 - b compel a service provider, within its existing technical capability:

- i to collect or record through the application of technical means on the territory of that Party, or
 - ii to co-operate and assist the competent authorities in the collection or recording of content data, in real-time, of specified communications in its territory transmitted by means of a computer system.
- 2 Where a Party, due to the established principles of its domestic legal system, cannot adopt the measures referred to in paragraph 1.a, it may instead adopt legislative and other measures as may be necessary to ensure the real-time collection or recording of content data on specified communications in its territory through the application of technical means on that territory.
- 3 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to oblige a service provider to keep confidential the fact of the execution of any power provided for in this article and any information relating to it.
- 4 The powers and procedures referred to in this article shall be subject to Articles 14 and 15.

Section 3 – Jurisdiction

Article 22 – Jurisdiction

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish jurisdiction over any offence established in accordance with Articles 2 through 11 of this Convention, when the offence is committed:
 - a in its territory; or
 - b on board a ship flying the flag of that Party; or
 - c on board an aircraft registered under the laws of that Party; or
 - d by one of its nationals, if the offence is punishable under criminal law where it was committed or if the offence is committed outside the territorial jurisdiction of any State.

- 2 Each Party may reserve the right not to apply or to apply only in specific cases or conditions the jurisdiction rules laid down in paragraphs 1.b through 1.d of this article or any part thereof.
- 3 Each Party shall adopt such measures as may be necessary to establish jurisdiction over the offences referred to in Article 24, paragraph 1, of this Convention, in cases where an alleged offender is present in its territory and it does not extradite him or her to another Party, solely on the basis of his or her nationality, after a request for extradition.
- 4 This Convention does not exclude any criminal jurisdiction exercised by a Party in accordance with its domestic law.
- 5 When more than one Party claims jurisdiction over an alleged offence established in accordance with this Convention, the Parties involved shall, where appropriate, consult with a view to determining the most appropriate jurisdiction for prosecution.

Chapter III – International co-operation

Section 1 – General principles

Title 1 – General principles relating to international co-operation

Article 23 – General principles relating to international co-operation

The Parties shall co-operate with each other, in accordance with the provisions of this chapter, and through the application of relevant international instruments on international co-operation in criminal matters, arrangements agreed on the basis of uniform or reciprocal legislation, and domestic laws, to the widest extent possible for the purposes of investigations or proceedings concerning criminal offences related to computer systems and data, or for the collection of evidence in electronic form of a criminal offence.

Title 2 – Principles relating to extradition

Article 24 – Extradition

- 1 a This article applies to extradition between Parties for the criminal offences established in accordance with Articles 2 through 11 of this Convention, provided that they are punishable under the laws of both

Parties concerned by deprivation of liberty for a maximum period of at least one year, or by a more severe penalty.

- b Where a different minimum penalty is to be applied under an arrangement agreed on the basis of uniform or reciprocal legislation or an extradition treaty, including the European Convention on Extradition (ETS No. 24), applicable between two or more parties, the minimum penalty provided for under such arrangement or treaty shall apply.
- 2 The criminal offences described in paragraph 1 of this article shall be deemed to be included as extraditable offences in any extradition treaty existing between or among the Parties. The Parties undertake to include such offences as extraditable offences in any extradition treaty to be concluded between or among them.
- 3 If a Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another Party with which it does not have an extradition treaty, it may consider this Convention as the legal basis for extradition with respect to any criminal offence referred to in paragraph 1 of this article.
- 4 Parties that do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognise the criminal offences referred to in paragraph 1 of this article as extraditable offences between themselves.
- 5 Extradition shall be subject to the conditions provided for by the law of the requested Party or by applicable extradition treaties, including the grounds on which the requested Party may refuse extradition.
- 6 If extradition for a criminal offence referred to in paragraph 1 of this article is refused solely on the basis of the nationality of the person sought, or because the requested Party deems that it has jurisdiction over the offence, the requested Party shall submit the case at the request of the requesting Party to its competent authorities for the purpose of prosecution and shall report the final outcome to the requesting Party in due course. Those authorities shall take their decision and conduct their investigations and proceedings in the same manner as for any other offence of a comparable nature under the law of that Party.
- 7
 - a Each Party shall, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, communicate to the Secretary General of the Council of Europe the name and address of each authority responsible for making or

receiving requests for extradition or provisional arrest in the absence of a treaty.

- b The Secretary General of the Council of Europe shall set up and keep updated a register of authorities so designated by the Parties. Each Party shall ensure that the details held on the register are correct at all times.

Title 3 – General principles relating to mutual assistance

Article 25 – General principles relating to mutual assistance

- 1 The Parties shall afford one another mutual assistance to the widest extent possible for the purpose of investigations or proceedings concerning criminal offences related to computer systems and data, or for the collection of evidence in electronic form of a criminal offence.
- 2 Each Party shall also adopt such legislative and other measures as may be necessary to carry out the obligations set forth in Articles 27 through 35.
- 3 Each Party may, in urgent circumstances, make requests for mutual assistance or communications related thereto by expedited means of communication, including fax or e-mail, to the extent that such means provide appropriate levels of security and authentication (including the use of encryption, where necessary), with formal confirmation to follow, where required by the requested Party. The requested Party shall accept and respond to the request by any such expedited means of communication.
- 4 Except as otherwise specifically provided in articles in this chapter, mutual assistance shall be subject to the conditions provided for by the law of the requested Party or by applicable mutual assistance treaties, including the grounds on which the requested Party may refuse co-operation. The requested Party shall not exercise the right to refuse mutual assistance in relation to the offences referred to in Articles 2 through 11 solely on the ground that the request concerns an offence which it considers a fiscal offence.
- 5 Where, in accordance with the provisions of this chapter, the requested Party is permitted to make mutual assistance conditional upon the existence of dual criminality, that condition shall be deemed fulfilled, irrespective of whether its laws place the offence within the same category of offence or denominate the offence by the same terminology as the requesting Party, if the conduct underlying the offence for which assistance is sought is a criminal offence under its laws.

Article 26 – Spontaneous information

1. A Party may, within the limits of its domestic law and without prior request, forward to another Party information obtained within the framework of its own investigations when it considers that the disclosure of such information might assist the receiving Party in initiating or carrying out investigations or proceedings concerning criminal offences established in accordance with this Convention or might lead to a request for co-operation by that Party under this chapter.
2. Prior to providing such information, the providing Party may request that it be kept confidential or only used subject to conditions. If the receiving Party cannot comply with such request, it shall notify the providing Party, which shall then determine whether the information should nevertheless be provided. If the receiving Party accepts the information subject to the conditions, it shall be bound by them.

Title 4 – Procedures pertaining to mutual assistance requests in the absence of applicable international agreements

Article 27 – Procedures pertaining to mutual assistance requests in the absence of applicable international agreements

1. Where there is no mutual assistance treaty or arrangement on the basis of uniform or reciprocal legislation in force between the requesting and requested Parties, the provisions of paragraphs 2 through 9 of this article shall apply. The provisions of this article shall not apply where such treaty, arrangement or legislation exists, unless the Parties concerned agree to apply any or all of the remainder of this article in lieu thereof.
2.
 - a. Each Party shall designate a central authority or authorities responsible for sending and answering requests for mutual assistance, the execution of such requests or their transmission to the authorities competent for their execution.
 - b. The central authorities shall communicate directly with each other;
 - c. Each Party shall, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, communicate to the Secretary General of the Council of Europe the names and addresses of the authorities designated in pursuance of this paragraph;

- d The Secretary General of the Council of Europe shall set up and keep updated a register of central authorities designated by the Parties. Each Party shall ensure that the details held on the register are correct at all times.
- 3 Mutual assistance requests under this article shall be executed in accordance with the procedures specified by the requesting Party, except where incompatible with the law of the requested Party.
- 4 The requested Party may, in addition to the grounds for refusal established in Article 25, paragraph 4, refuse assistance if:
- a the request concerns an offence which the requested Party considers a political offence or an offence connected with a political offence, or
 - b it considers that execution of the request is likely to prejudice its sovereignty, security, *ordre public* or other essential interests.
- 5 The requested Party may postpone action on a request if such action would prejudice criminal investigations or proceedings conducted by its authorities.
- 6 Before refusing or postponing assistance, the requested Party shall, where appropriate after having consulted with the requesting Party, consider whether the request may be granted partially or subject to such conditions as it deems necessary.
- 7 The requested Party shall promptly inform the requesting Party of the outcome of the execution of a request for assistance. Reasons shall be given for any refusal or postponement of the request. The requested Party shall also inform the requesting Party of any reasons that render impossible the execution of the request or are likely to delay it significantly.
- 8 The requesting Party may request that the requested Party keep confidential the fact of any request made under this chapter as well as its subject, except to the extent necessary for its execution. If the requested Party cannot comply with the request for confidentiality, it shall promptly inform the requesting Party, which shall then determine whether the request should nevertheless be executed.
- 9 a In the event of urgency, requests for mutual assistance or communications related thereto may be sent directly by judicial authorities of the requesting Party to such authorities of the requested

Party. In any such cases, a copy shall be sent at the same time to the central authority of the requested Party through the central authority of the requesting Party.

b Any request or communication under this paragraph may be made through the International Criminal Police Organisation (Interpol).

c Where a request is made pursuant to sub-paragraph a. of this article and the authority is not competent to deal with the request, it shall refer the request to the competent national authority and inform directly the requesting Party that it has done so.

d Requests or communications made under this paragraph that do not involve coercive action may be directly transmitted by the competent authorities of the requesting Party to the competent authorities of the requested Party.

e Each Party may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, inform the Secretary General of the Council of Europe that, for reasons of efficiency, requests made under this paragraph are to be addressed to its central authority.

Article 28 – Confidentiality and limitation on use

1 When there is no mutual assistance treaty or arrangement on the basis of uniform or reciprocal legislation in force between the requesting and the requested Parties, the provisions of this article shall apply. The provisions of this article shall not apply where such treaty, arrangement or legislation exists, unless the Parties concerned agree to apply any or all of the remainder of this article in lieu thereof.

2 The requested Party may make the supply of information or material in response to a request dependent on the condition that it is:

a kept confidential where the request for mutual legal assistance could not be complied with in the absence of such condition, or

b not used for investigations or proceedings other than those stated in the request.

3 If the requesting Party cannot comply with a condition referred to in paragraph 2, it shall promptly inform the other Party, which shall then

determine whether the information should nevertheless be provided. When the requesting Party accepts the condition, it shall be bound by it.

- 4 Any Party that supplies information or material subject to a condition referred to in paragraph 2 may require the other Party to explain, in relation to that condition, the use made of such information or material.

Section 2 – Specific provisions

Title 1 – Mutual assistance regarding provisional measures

Article 29 – Expedited preservation of stored computer data

1 A Party may request another Party to order or otherwise obtain the expeditious preservation of data stored by means of a computer system, located within the territory of that other Party and in respect of which the requesting Party intends to submit a request for mutual assistance for the search or similar access, seizure or similar securing, or disclosure of the data.

2 A request for preservation made under paragraph 1 shall specify:

- a the authority seeking the preservation;
- b the offence that is the subject of a criminal investigation or proceedings and a brief summary of the related facts;
- c the stored computer data to be preserved and its relationship to the offence;
- d any available information identifying the custodian of the stored computer data or the location of the computer system;
- e the necessity of the preservation; and

f that the Party intends to submit a request for mutual assistance for the search or similar access, seizure or similar securing, or disclosure of the stored computer data.

3 Upon receiving the request from another Party, the requested Party shall take all appropriate measures to preserve expeditiously the specified data in accordance with its domestic law. For the purposes of responding to a request, dual criminality shall not be required as a condition to providing such preservation.

4 A Party that requires dual criminality as a condition for responding to a request for mutual assistance for the search or similar access, seizure or similar securing, or disclosure of stored data may, in respect of offences other than those established in accordance with Articles 2 through 11 of this Convention, reserve the right to refuse the request for preservation under this article in cases where it has reasons to believe that at the time of disclosure the condition of dual criminality cannot be fulfilled.

5 In addition, a request for preservation may only be refused if:

- a. the request concerns an offence which the requested Party considers a political offence or an offence connected with a political offence, or
- b. the requested Party considers that execution of the request is likely to prejudice its sovereignty, security, *ordre public* or other essential interests.

6 Where the requested Party believes that preservation will not ensure the future availability of the data or will threaten the confidentiality of or otherwise prejudice the requesting Party's investigation, it shall promptly so inform the requesting Party, which shall then determine whether the request should nevertheless be executed.

7 Any preservation effected in response to the request referred to in paragraph 1 shall be for a period not less than sixty days, in order to enable the requesting Party to submit a request for the search or similar access, seizure or similar securing, or disclosure of the data. Following the receipt of such a request, the data shall continue to be preserved pending a decision on that request.

Article 30 Expedited disclosure of preserved traffic data

1 Where, in the course of the execution of a request made pursuant to Article 29 to preserve traffic data concerning a specific communication, the requested Party discovers that a service provider in another State was involved in the transmission of the communication, the requested Party shall expeditiously disclose to the requesting Party a sufficient amount of traffic data to identify that service provider and the path through which the communication was transmitted.

2 Disclosure of traffic data under paragraph 1 may only be withheld if:

- a the request concerns an offence which the requested Party considers a political offence or an offence connected with a political offence; or
- b the requested Party considers that execution of the request is likely to prejudice its sovereignty, security, *ordre public* or other essential interests.

Title 2 – Mutual assistance regarding investigative powers

Article 31 – Mutual assistance regarding accessing of stored computer data

A Party may request another Party to search or similarly access, seize or similarly secure, and disclose data stored by means of a computer system located within the territory of the requested Party, including data that has been preserved pursuant to Article 29.

The requested Party shall respond to the request through the application of international instruments, arrangements and laws referred to in Article 23, and in accordance with other relevant provisions of this chapter.

The request shall be responded to on an expedited basis where:

- a there are grounds to believe that relevant data is particularly vulnerable to loss or modification; or
- b the instruments, arrangements and laws referred to in paragraph 2 otherwise provide for expedited co-operation.

Article 32 – Trans-border access to stored computer data with consent or where publicly available

A Party may, without the authorisation of another Party:

- a access publicly available (open source) stored computer data, regardless of where the data is located geographically; or
- b access or receive, through a computer system in its territory, stored computer data located in another Party, if the Party obtains the lawful and voluntary consent of the person who has the lawful authority to disclose the data to the Party through that computer system.

Article 33 – Mutual assistance in the real-time collection of traffic data

1 The Parties shall provide mutual assistance to each other in the real-time collection of traffic data associated with specified communications in their territory transmitted by means of a computer system. Subject to the provisions of paragraph 2, this assistance shall be governed by the conditions and procedures provided for under domestic law.

2 Each Party shall provide such assistance at least with respect to criminal offences for which real-time collection of traffic data would be available in a similar domestic case.

Article 34 – Mutual assistance regarding the interception of content data

The Parties shall provide mutual assistance to each other in the real-time collection or recording of content data of specified communications transmitted by means of a computer system to the extent permitted under their applicable treaties and domestic laws.

Title 3 – 24/7 Network

Article 35 – 24/7 Network

1 Each Party shall designate a point of contact available on a twenty-four hour, seven-day-a-week basis, in order to ensure the provision of immediate assistance for the purpose of investigations or proceedings concerning criminal offences related to computer systems and data, or for the collection of evidence in electronic form of a criminal offence. Such assistance shall include facilitating, or, if permitted by its domestic law and practice, directly carrying out the following measures:

- a the provision of technical advice;
- b the preservation of data pursuant to Articles 29 and 30;
- c the collection of evidence, the provision of legal information, and locating of suspects.

2 a. A Party's point of contact shall have the capacity to carry out communications with the point of contact of another Party on an expedited basis.

- b If the point of contact designated by a Party is not part of that Party's authority or authorities responsible for international mutual assistance

or extradition, the point of contact shall ensure that it is able to co-ordinate with such authority or authorities on an expedited basis.

3. Each Party shall ensure that trained and equipped personnel are available, in order to facilitate the operation of the network.

Chapter IV – Final provisions

Article 36 – Signature and entry into force

1. This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe and by non-member States which have participated in its elaboration.
2. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
3. This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which five States, including at least three member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraphs 1 and 2.
4. In respect of any signatory State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the expression of its consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraphs 1 and 2.

Article 37 – Accession to the Convention

1. After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe, after consulting with and obtaining the unanimous consent of the Contracting States to the Convention, may invite any State which is not a member of the Council and which has not participated in its elaboration to accede to this Convention. The decision shall be taken by the majority provided for in Article 20.d. of the Statute of the Council of Europe and by the unanimous vote of the representatives of the Contracting States entitled to sit on the Committee of Ministers.
2. In respect of any State acceding to the Convention under paragraph 1 above, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the

instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 38 – Territorial application

- 1 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.
- 2 Any State may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the declaration by the Secretary General.
- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 39 – Effects of the Convention

- 1 The purpose of the present Convention is to supplement applicable multilateral or bilateral treaties or arrangements as between the Parties, including the provisions of:
 - the European Convention on Extradition, opened for signature in Paris, on 13 December 1957 (ETS No. 24);
 - the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters, opened for signature in Strasbourg, on 20 April 1959 (ETS No. 30);
 - the Additional Protocol to the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters, opened for signature in Strasbourg, on 17 March 1978 (ETS No. 99).
- 2 If two or more Parties have already concluded an agreement or treaty on the matters dealt with in this Convention or have otherwise established their relations on such matters, or should they in future do so, they shall also be entitled to apply that agreement or treaty or to regulate those relations accordingly. However, where Parties establish their relations in respect of

the matters dealt with in the present Convention other than as regulated therein, they shall do so in a manner that is not inconsistent with the Convention's objectives and principles.

- 3 Nothing in this Convention shall affect other rights, restrictions, obligations and responsibilities of a Party.

Article 40 – Declarations

By a written notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the possibility of requiring additional elements as provided for under Articles 2, 3, 6 paragraph 1.b, 7, 9 paragraph 3, and 27, paragraph 9.e.

Article 41 – Federal clause

- 1 A federal State may reserve the right to assume obligations under Chapter II of this Convention consistent with its fundamental principles governing the relationship between its central government and constituent States or other similar territorial entities provided that it is still able to co-operate under Chapter III.
- 2 When making a reservation under paragraph 1, a federal State may not apply the terms of such reservation to exclude or substantially diminish its obligations to provide for measures set forth in Chapter II. Overall, it shall provide for a broad and effective law enforcement capability with respect to those measures.
- 3 With regard to the provisions of this Convention, the application of which comes under the jurisdiction of constituent States or other similar territorial entities, that are not obliged by the constitutional system of the federation to take legislative measures, the federal government shall inform the competent authorities of such States of the said provisions with its favourable opinion, encouraging them to take appropriate action to give them effect.

Article 42 – Reservations

By a written notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the reservation(s) provided for in Article 4, paragraph 2,

Article 6, paragraph 3, Article 9, paragraph 4, Article 10, paragraph 3, Article 11, paragraph 3, Article 14, paragraph 3, Article 22, paragraph 2, Article 29, paragraph 4, and Article 41, paragraph 1. No other reservation may be made.

Article 43 – Status and withdrawal of reservations

- 1 A Party that has made a reservation in accordance with Article 42 may wholly or partially withdraw it by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. Such withdrawal shall take effect on the date of receipt of such notification by the Secretary General. If the notification states that the withdrawal of a reservation is to take effect on a date specified therein, and such date is later than the date on which the notification is received by the Secretary General, the withdrawal shall take effect on such a later date.
- 2 A Party that has made a reservation as referred to in Article 42 shall withdraw such reservation, in whole or in part, as soon as circumstances so permit.
- 3 The Secretary General of the Council of Europe may periodically enquire with Parties that have made one or more reservations as referred to in Article 42 as to the prospects for withdrawing such reservation(s).

Article 44 – Amendments

- 1 Amendments to this Convention may be proposed by any Party, and shall be communicated by the Secretary General of the Council of Europe to the member States of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention as well as to any State which has acceded to, or has been invited to accede to, this Convention in accordance with the provisions of Article 37.
- 2 Any amendment proposed by a Party shall be communicated to the European Committee on Crime Problems (CDPC), which shall submit to the Committee of Ministers its opinion on that proposed amendment.
- 3 The Committee of Ministers shall consider the proposed amendment and the opinion submitted by the CDPC and, following consultation with the non-member States Parties to this Convention, may adopt the amendment.

- 4 The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with paragraph 3 of this article shall be forwarded to the Parties for acceptance.
- 5 Any amendment adopted in accordance with paragraph 3 of this article shall come into force on the thirtieth day after all Parties have informed the Secretary General of their acceptance thereof.

Article 45 – Settlement of disputes

- 1 The European Committee on Crime Problems (CDPC) shall be kept informed regarding the interpretation and application of this Convention.
- 2 In case of a dispute between Parties as to the interpretation or application of this Convention, they shall seek a settlement of the dispute through negotiation or any other peaceful means of their choice, including submission of the dispute to the CDPC, to an arbitral tribunal whose decisions shall be binding upon the Parties, or to the International Court of Justice, as agreed upon by the Parties concerned.

Article 46 – Consultations of the Parties

- 1 The Parties shall, as appropriate, consult periodically with a view to facilitating:
 - a the effective use and implementation of this Convention, including the identification of any problems thereof, as well as the effects of any declaration or reservation made under this Convention;
 - b the exchange of information on significant legal, policy or technological developments pertaining to cybercrime and the collection of evidence in electronic form;
 - c consideration of possible supplementation or amendment of the Convention.
- 2 The European Committee on Crime Problems (CDPC) shall be kept periodically informed regarding the result of consultations referred to in paragraph 1.
- 3 The CDPC shall, as appropriate, facilitate the consultations referred to in paragraph 1 and take the measures necessary to assist the Parties in their

efforts to supplement or amend the Convention. At the latest three years after the present Convention enters into force, the European Committee on Crime Problems (CDPC) shall, in co-operation with the Parties, conduct a review of all of the Convention's provisions and, if necessary, recommend any appropriate amendments.

4. Except where assumed by the Council of Europe, expenses incurred in carrying out the provisions of paragraph 1 shall be borne by the Parties in the manner to be determined by them.

5. The Parties shall be assisted by the Secretariat of the Council of Europe in carrying out their functions pursuant to this article.

Article 47 – Denunciation

1. Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 48 – Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention as well as any State which has acceded to, or has been invited to accede to, this Convention of:

a. any signature;

b. the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;

c. any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 36 and 37;

d. any declaration made under Article 40 or reservation made in accordance with Article 42;

e. any other act, notification or communication relating to this Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Budapest, this 23rd day of November 2001, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention, and to any State invited to accede to it.

Additional Protocol to the Convention on Cybercrime, concerning the criminalisation of acts of a racist and xenophobic nature committed through computer systems
Strasbourg, 28.I.2003

The member States of the Council of Europe and the other States Parties to the Convention on Cybercrime, opened for signature in Budapest on 23 November 2001, signatory hereto;

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members;

Recalling that all human beings are born free and equal in dignity and rights;

Stressing the need to secure a full and effective implementation of all human rights without any discrimination or distinction, as enshrined in European and other international instruments;

Convinced that acts of a racist and xenophobic nature constitute a violation of human rights and a threat to the rule of law and democratic stability;

Considering that national and international law need to provide adequate legal responses to propaganda of a racist and xenophobic nature committed through computer systems;

Aware of the fact that propaganda to such acts is often subject to criminalisation in national legislation;

Having regard to the Convention on Cybercrime, which provides for modern and flexible means of international co-operation and convinced of the need to harmonise substantive law provisions concerning the fight against racist and xenophobic propaganda;

Aware that computer systems offer an unprecedented means of facilitating freedom of expression and communication around the globe;

Recognising that freedom of expression constitutes one of the essential foundations of a democratic society, and is one of the basic conditions for its progress and for the development of every human being;

Concerned, however, by the risk of misuse or abuse of such computer systems to disseminate racist and xenophobic propaganda;

Mindful of the need to ensure a proper balance between freedom of expression and an effective fight against acts of a racist and xenophobic nature;

Recognising that this Protocol is not intended to affect established principles relating to freedom of expression in national legal systems;

Taking into account the relevant international legal instruments in this field, and in particular the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and its Protocol No. 12 concerning the general prohibition of discrimination, the existing Council of Europe conventions on co-operation in the penal field, in particular the Convention on Cybercrime, the United Nations International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination of 21 December 1965, the European Union Joint Action of 15 July 1996 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, concerning action to combat racism and xenophobia;

Welcoming the recent developments which further advance international understanding and co-operation in combating cybercrime and racism and xenophobia;

Having regard to the Action Plan adopted by the Heads of State and Government of the Council of Europe on the occasion of their Second Summit (Strasbourg, 10-11 October 1997) to seek common responses to the developments of the new technologies based on the standards and values of the Council of Europe;

Have agreed as follows:

Chapter I – Common provisions

Article 1 – Purpose

The purpose of this Protocol is to supplement, as between the Parties to the Protocol, the provisions of the Convention on Cybercrime, opened for signature in Budapest on 23 November 2001 (hereinafter referred to as “the Convention”), as regards the criminalisation of acts of a racist and xenophobic nature committed through computer systems.

Article 2 – Definition

1 For the purposes of this Protocol:

“*racist and xenophobic material*” means any written material, any image or any other representation of ideas or theories, which advocates, promotes or incites hatred, discrimination or violence, against any individual or group of individuals, based on race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion if used as a pretext for any of these factors.

2 The terms and expressions used in this Protocol shall be interpreted in the same manner as they are interpreted under the Convention.

Chapter II – Measures to be taken at national level

Article 3 – Dissemination of racist and xenophobic material through computer systems

1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

distributing, or otherwise making available, racist and xenophobic material to the public through a computer system.

2 A Party may reserve the right not to attach criminal liability to conduct as defined by paragraph 1 of this article, where the material, as defined in Article 2, paragraph 1, advocates, promotes or incites discrimination that is not associated with hatred or violence, provided that other effective remedies are available.

3. Notwithstanding paragraph 2 of this article, a Party may reserve the right not to apply paragraph 1 to those cases of discrimination for which, due to established principles in its national legal system concerning freedom of expression, it cannot provide for effective remedies as referred to in the said paragraph 2.

Article 4 – Racist and xenophobic motivated threat

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

threatening, through a computer system, with the commission of a serious criminal offence as defined under its domestic law, (i) persons for the reason that they belong to a group, distinguished by race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion, if used as a pretext for any of these factors, or (ii) a group of persons which is distinguished by any of these characteristics.

Article 5 – Racist and xenophobic motivated insult

1. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

insulting publicly, through a computer system, (i) persons for the reason that they belong to a group distinguished by race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion, if used as a pretext for any of these factors; or (ii) a group of persons which is distinguished by any of these characteristics.

2. A Party may either:

- a. require that the offence referred to in paragraph 1 of this article has the effect that the person or group of persons referred to in paragraph 1 is exposed to hatred, contempt or ridicule; or

- b. reserve the right not to apply, in whole or in part, paragraph 1 of this article.

Article 6 – Denial, gross minimisation, approval or justification of genocide or crimes against humanity

1 Each Party shall adopt such legislative measures as may be necessary to establish the following conduct as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right:

distributing or otherwise making available, through a computer system to the public, material which denies, grossly minimises, approves or justifies acts constituting genocide or crimes against humanity, as defined by international law and recognised as such by final and binding decisions of the International Military Tribunal, established by the London Agreement of 8 August 1945, or of any other international court established by relevant international instruments and whose jurisdiction is recognised by that Party.

2 A Party may either

a require that the denial or the gross minimisation referred to in paragraph 1 of this article is committed with the intent to incite hatred, discrimination or violence against any individual or group of individuals, based on race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion if used as a pretext for any of these factors, or otherwise

b reserve the right not to apply, in whole or in part, paragraph 1 of this article.

Article 7 – Aiding and abetting

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, aiding or abetting the commission of any of the offences established in accordance with this Protocol, with intent that such offence be committed.

Chapter III — Relations between the Convention and this Protocol

Article 8 – Relations between the Convention and this Protocol

1 Articles 1, 12, 13, 22, 41, 44, 45 and 46 of the Convention shall apply, *mutatis mutandis*, to this Protocol.

- 2 The Parties shall extend the scope of application of the measures defined in Articles 14 to 21 and Articles 23 to 35 of the Convention, to Articles 2 to 7 of this Protocol.

Chapter IV – Final provisions

Article 9 – Expression of consent to be bound

- 1 This Protocol shall be open for signature by the States which have signed the Convention, which may express their consent to be bound by either:

- a signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or

- b signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.

- 2 A State may not sign this Protocol without reservation as to ratification, acceptance or approval, or deposit an instrument of ratification, acceptance or approval, unless it has already deposited or simultaneously deposits an instrument of ratification, acceptance or approval of the Convention.

- 3 The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 10 – Entry into force

- 1 This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which five States have expressed their consent to be bound by the Protocol, in accordance with the provisions of Article 9.

- 2 In respect of any State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of its signature without reservation as to ratification, acceptance or approval or deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 11 – Accession

1 After the entry into force of this Protocol, any State which has acceded to the Convention may also accede to the Protocol.

2 Accession shall be effected by the deposit with the Secretary General of the Council of Europe of an instrument of accession which shall take effect on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of its deposit.

Article 12 – Reservations and declarations

1 Reservations and declarations made by a Party to a provision of the Convention shall be applicable also to this Protocol, unless that Party declares otherwise at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2 By a written notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, any Party may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the reservation(s) provided for in Articles 3, 5 and 6 of this Protocol. At the same time, a Party may avail itself, with respect to the provisions of this Protocol, of the reservation(s) provided for in Article 22, paragraph 2, and Article 41, paragraph 1, of the Convention, irrespective of the implementation made by that Party under the Convention. No other reservations may be made.

3 By a written notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the possibility of requiring additional elements as provided for in Article 5, paragraph 2.a, and Article 6, paragraph 2.a, of this Protocol.

Article 13 – Status and withdrawal of reservations

1 A Party that has made a reservation in accordance with Article 12 above shall withdraw such reservation, in whole or in part, as soon as circumstances so permit. Such withdrawal shall take effect on the date of receipt of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. If the notification states that the withdrawal of a reservation is to take effect on a date specified therein, and such date is later than the

date on which the notification is received by the Secretary General, the withdrawal shall take effect on such a later date.

- 2 The Secretary General of the Council of Europe may periodically enquire with Parties that have made one or more reservations in accordance with Article 12 as to the prospects for withdrawing such reservation(s).

Article 14 – Territorial application

- 1 Any Party may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Protocol shall apply.

- 2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Protocol to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the declaration by the Secretary General.

- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 15 – Denunciation

- 1 Any Party may, at any time, denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 16 – Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in the elaboration of this Protocol as well as any State which has acceded to, or has been invited to accede to, this Protocol of:

a any signature;

b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;

c any date of entry into force of this Protocol in accordance with its Articles 9, 10 and 11;

d any other act, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this 28 January 2003, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Protocol, and to any State invited to accede to it.

Convention sur la cybercriminalité Budapest, 23.XI.2001

Préambule

Les Etats membres du Conseil de l'Europe et les autres Etats signataires,

Considérant que le but du Conseil de l'Europe est de réaliser une union plus étroite entre ses membres;

Reconnaissant l'intérêt d'intensifier la coopération avec les autres Etats parties à la Convention;

Convaincus de la nécessité de mener, en priorité, une politique pénale commune destinée à protéger la société de la criminalité dans le cyberspace, notamment par l'adoption d'une législation appropriée et par l'amélioration de la coopération internationale;

Conscients des profonds changements engendrés par la numérisation, la convergence et la mondialisation permanente des réseaux informatiques;

Préoccupés, par le risque que les réseaux informatiques et l'information électronique soient utilisés également pour commettre des infractions pénales et que les preuves de ces infractions soient stockées et transmises par le biais de ces réseaux;

Reconnaissant la nécessité d'une coopération entre les États et l'industrie privée dans la lutte contre la cybercriminalité, et le besoin de protéger les intérêts légitimes dans l'utilisation et le développement des technologies de l'information;

Estimant qu'une lutte bien menée contre la cybercriminalité requiert une coopération internationale en matière pénale accrue, rapide et efficace;

Convaincus que la présente Convention est nécessaire pour prévenir les actes portant atteinte à la confidentialité, à l'intégrité et à la disponibilité des systèmes informatiques, des réseaux et des données, ainsi que l'usage frauduleux de tels systèmes, réseaux et données, en assurant l'incrimination de ces comportements, tels que décrits dans la présente Convention, et l'adoption de pouvoirs suffisants pour permettre une lutte efficace contre ces infractions pénales, en en facilitant la détection, l'investigation et la poursuite, tant au plan national qu'au niveau international, et en prévoyant des dispositions matérielles en vue d'une coopération internationale rapide et fiable;

Gardant à l'esprit la nécessité de garantir un équilibre adéquat entre les intérêts de l'action répressive et le respect des droits de l'homme fondamentaux, tels que garantis dans la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales du Conseil de l'Europe (1950), dans le Pacte international relatif aux droits civils et politiques des Nations Unies (1966), ainsi que dans d'autres conventions internationales applicables en matière de droits de l'homme, qui réaffirment le droit à ne pas être inquiété pour ses opinions, le droit à la liberté d'expression, y compris la liberté de rechercher, d'obtenir et de communiquer des informations et des idées de toute nature, sans considération de frontière, ainsi que le droit au respect de la vie privée;

Conscients également du droit à la protection des données personnelles, tel que spécifié, par exemple, par la Convention de 1981 du Conseil de l'Europe pour la protection des personnes à l'égard du traitement automatisé des données à caractère personnel;

Considérant la Convention des Nations Unies relative aux droits de l'enfant (1989) et la Convention de l'Organisation internationale du travail sur les pires formes de travail des enfants (1999);

Tenant compte des conventions existantes du Conseil de l'Europe sur la coopération en matière pénale, ainsi que d'autres traités similaires conclus entre les Etats membres du Conseil de l'Europe et d'autres Etats, et soulignant que la présente Convention a pour but de les compléter en vue de rendre plus efficaces les enquêtes et les procédures pénales portant sur des infractions pénales en relation avec des systèmes et des données informatiques, ainsi que de permettre la collecte des preuves électroniques d'une infraction pénale;

Se félicitant des récentes initiatives destinées à améliorer la compréhension et la coopération internationales aux fins de la lutte contre la criminalité dans le cyberspace, notamment des actions menées par les Nations Unies, l'OCDE, l'Union européenne et le G8;

Rappelant les Recommandations du Comité des Ministres n° R (85) 10 concernant l'application pratique de la Convention européenne d'entraide judiciaire en matière pénale relative aux commissions rogatoires pour la surveillance des télécommunications, n° R (88) 2 sur des mesures visant à combattre la piraterie dans le domaine du droit d'auteur et des droits voisins, n° R (87) 15 visant à réglementer l'utilisation de données à caractère personnel dans le secteur de la police, n° R (95) 4 sur la protection des données à caractère personnel dans le domaine des services de télécommunication, eu égard notamment aux services téléphoniques, et n° R (89) 9 sur la criminalité en relation avec l'ordinateur, qui indique aux législateurs nationaux des principes directeurs pour définir certaines infractions informatiques, ainsi que n° R (95) 13 relative aux problèmes de procédure pénale liés à la technologie de l'information;

Eu égard à la Résolution n° 1, adoptée par les ministres européens de la Justice lors de leur 21e Conférence (Prague, 10 et 11 juin 1997), qui recommande au Comité des Ministres de soutenir les activités concernant la cybercriminalité menées par le Comité européen pour les problèmes criminels (CDPC) afin de rapprocher les législations pénales nationales et de permettre l'utilisation de moyens d'investigation efficaces en matière d'infractions informatiques, ainsi qu'à la Résolution n° 3, adoptée lors de la 23e Conférence des ministres européens de la Justice (Londres, 8 et 9 juin 2000), qui encourage les parties aux négociations à poursuivre leurs efforts afin de trouver des solutions permettant au plus grand nombre d'Etats d'être parties à la Convention et qui reconnaît la nécessité de disposer d'un mécanisme rapide et efficace de coopération internationale qui tienn

dûment compte des exigences spécifiques de la lutte contre la cybercriminalité;

Prenant également en compte le plan d'action adopté par les chefs d'Etat et de gouvernement du Conseil de l'Europe à l'occasion de leur 2e Sommet (Strasbourg, 10 et 11 octobre 1997) afin de trouver des réponses communes au développement des nouvelles technologies de l'information, fondées sur les normes et les valeurs du Conseil de l'Europe,

Sont convenus de ce qui suit:

Chapitre I – Terminologie

Article 1 – Définitions

Aux fins de la présente Convention,

- a l'expression «système informatique» désigne tout dispositif isolé ou ensemble de dispositifs interconnectés ou apparentés, qui assure ou dont un ou plusieurs éléments assurent, en exécution d'un programme, un traitement automatisé de données;
- b l'expression «données informatiques» désigne toute représentation de faits, d'informations ou de concepts sous une forme qui se prête à un traitement informatique, y compris un programme de nature à faire en sorte qu'un système informatique exécute une fonction;
- c l'expression «fournisseur de services» désigne:
 - i toute entité publique ou privée qui offre aux utilisateurs de ses services la possibilité de communiquer au moyen d'un système informatique, et
 - ii toute autre entité traitant ou stockant des données informatiques pour ce service de communication ou ses utilisateurs.
- d «données relatives au trafic» désigne toutes données ayant trait à une communication passant par un système informatique, produites par ce dernier en tant qu'élément de la chaîne de communication, indiquant l'origine, la destination, l'itinéraire, l'heure, la date, la taille et la durée de la communication ou le type de service sous-jacent.

Chapitre II – Mesures à prendre au niveau national

Section 1 – Droit pénal matériel

Titre 1 – Infractions contre la confidentialité, l'intégrité et la disponibilité

des données et systèmes informatiques

Article 2 – Accès illégal

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, l'accès intentionnel et sans droit à tout ou partie d'un système informatique. Une Partie peut exiger que l'infraction soit commise en violation des mesures de sécurité, dans l'intention d'obtenir des données informatiques ou dans une autre intention délictueuse, ou soit en relation avec un système informatique connecté à un autre système informatique.

Article 3 – Interception illégale

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, l'interception intentionnelle et sans droit, effectuée par des moyens techniques, de données informatiques, lors de transmissions non publiques, à destination, en provenance ou à l'intérieur d'un système informatique, y compris les émissions électromagnétiques provenant d'un système informatique transportant de telles données informatiques. Une Partie peut exiger que l'infraction soit commise dans une intention délictueuse ou soit en relation avec un système informatique connecté à un autre système informatique.

Article 4 – Atteinte à l'intégrité des données

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, le fait, intentionnel et sans droit, d'endommager, d'effacer, de détériorer, d'altérer ou de supprimer des données informatiques.

2. Une Partie peut se réserver le droit d'exiger que le comportement décrit au paragraphe 1 entraîne des dommages sérieux.

Article 5 – Atteinte à l'intégrité du système

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit

interne, l'entrave grave, intentionnelle et sans droit, au fonctionnement d'un système informatique, par l'introduction, la transmission, l'endommagement, l'effacement, la détérioration, l'altération ou la suppression de données informatiques.

Article 6 – Abus de dispositifs

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, lorsqu'elles sont commises intentionnellement et sans droit:

a. la production, la vente, l'obtention pour utilisation, l'importation, la diffusion ou d'autres formes de mise à disposition:

- i. d'un dispositif, y compris un programme informatique, principalement conçu ou adapté pour permettre la commission de l'une des infractions établies conformément aux articles 2 à 5 ci-dessus;
- ii. d'un mot de passe, d'un code d'accès ou de données informatiques similaires permettant d'accéder à tout ou partie d'un système informatique,

dans l'intention qu'ils soient utilisés afin de commettre l'une ou l'autre des infractions visées par les articles 2 à 5; et

b. la possession d'un élément visé aux paragraphes a.i ou ii ci-dessus, dans l'intention qu'il soit utilisé afin de commettre l'une ou l'autre des infractions visées par les articles 2 à 5. Une Partie peut exiger en droit interne qu'un certain nombre de ces éléments soit détenu pour que la responsabilité pénale soit engagée.

2. Le présent article ne saurait être interprété comme imposant une responsabilité pénale lorsque la production, la vente, l'obtention pour utilisation, l'importation, la diffusion ou d'autres formes de mise à disposition mentionnées au paragraphe 1 du présent article n'ont pas pour but de commettre une infraction établie conformément aux articles 2 à 5 de la présente Convention, comme dans le cas d'essai autorisé ou de protection d'un système informatique.

3. Chaque Partie peut se réserver le droit de ne pas appliquer le paragraphe 1 du présent article, à condition que cette réserve ne porte pas sur la vente, la distribution ou toute autre mise à disposition des éléments mentionnés au paragraphe 1.a.ii du présent article.

Titre 2 – Infractions informatiques

Article 7 – Falsification informatique

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, l'introduction, l'altération, l'effacement ou la suppression intentionnels et sans droit de données informatiques, engendrant des données non authentiques, dans l'intention qu'elles soient prises en compte ou utilisées à des fins légales, comme si elles étaient authentiques, qu'elles soient ou non directement lisibles et intelligibles. Une Partie peut exiger une intention frauduleuse ou une intention délictueuse similaire pour que la responsabilité pénale soit engagée.

Article 8 – Fraude informatique

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, le fait intentionnel et sans droit de causer un préjudice patrimonial à autrui:

- a par toute introduction, altération, effacement ou suppression de données informatiques;
- b par toute forme d'atteinte au fonctionnement d'un système informatique, dans l'intention, frauduleuse ou délictueuse, d'obtenir sans droit un bénéfice économique pour soi-même ou pour autrui.

Titre 3 – Infractions se rapportant au contenu

Article 9 – Infractions se rapportant à la pornographie infantile

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, les comportements suivants lorsqu'ils sont commis intentionnellement et sans droit:

- a la production de pornographie infantile en vue de sa diffusion par le biais d'un système informatique;

- b l'offre ou la mise à disposition de pornographie infantine par le biais d'un système informatique;
 - c la diffusion ou la transmission de pornographie infantine par le biais d'un système informatique;
 - d le fait de se procurer ou de procurer à autrui de la pornographie infantine par le biais d'un système informatique;
 - e la possession de pornographie infantine dans un système informatique ou un moyen de stockage de données informatiques.
2. Aux fins du paragraphe 1 ci-dessus, le terme «pornographie infantine» comprend toute matière pornographique représentant de manière visuelle:
- a un mineur se livrant à un comportement sexuellement explicite;
 - b une personne qui apparaît comme un mineur se livrant à un comportement sexuellement explicite;
 - c des images réalistes représentant un mineur se livrant à un comportement sexuellement explicite.
3. Aux fins du paragraphe 2 ci-dessus, le terme «mineur» désigne toute personne âgée de moins de 18 ans. Une Partie peut toutefois exiger une limite d'âge inférieure, qui doit être au minimum de 16 ans.
4. Une Partie peut se réserver le droit de ne pas appliquer, en tout ou en partie, les paragraphes 1, alinéas d. et e, et 2, alinéas b. et c.

Titre 4 – Infractions liées aux atteintes à la propriété intellectuelle et aux droits connexes.

Article 10 – Infractions liées aux atteintes à la propriété intellectuelle et aux droits connexes

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, les atteintes à la propriété intellectuelle, définies par la législation de ladite Partie, conformément aux obligations que celle-ci a souscrites en application de l'Acte de Paris du 24 juillet 1971 portant révision de la Convention de Berne pour la protection des œuvres littéraires et artistiques, de l'Accord sur les aspects commerciaux des droits de propriété intellectuelle et du traité de l'OMPI sur la propriété intellectuelle, à l'exception de tout droit moral conféré

par ces conventions, lorsque de tels actes sont commis délibérément, à une échelle commerciale et au moyen d'un système informatique.

2. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, les atteintes aux droits connexes définis par la législation de ladite Partie, conformément aux obligations que cette dernière a souscrites en application de la Convention internationale pour la protection des artistes interprètes ou exécutants, des producteurs de phonogrammes et des organismes de radiodiffusion (Convention de Rome), de l'Accord relatif aux aspects commerciaux des droits de propriété intellectuelle et du Traité de l'OMPI sur les interprétations et exécutions, et les phonogrammes, à l'exception de tout droit moral conféré par ces conventions, lorsque de tels actes sont commis délibérément, à une échelle commerciale et au moyen d'un système informatique.

3. Une Partie peut, dans des circonstances bien délimitées, se réserver le droit de ne pas imposer de responsabilité pénale au titre des paragraphes 1 et 2 du présent article, à condition que d'autres recours efficaces soient disponibles et qu'une telle réserve ne porte pas atteinte aux obligations internationales incombant à cette Partie en application des instruments internationaux mentionnés aux paragraphes 1 et 2 du présent article.

Titre 5 – Autres formes de responsabilité et de sanctions

Article 11 – Tentative et complicité

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, toute complicité lorsqu'elle est commise intentionnellement en vue de la perpétration d'une des infractions établies en application des articles 2 à 10 de la présente Convention, dans l'intention qu'une telle infraction soit commise.

2. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, toute tentative intentionnelle de commettre l'une des infractions établies en application des articles 3 à 5, 7, 8, 9.1.a et c de la présente Convention.

3. Chaque Partie peut se réserver le droit de ne pas appliquer, en tout ou en partie, le paragraphe 2 du présent article.

Article 12 – Responsabilité des personnes morales

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour que les personnes morales puissent être tenues pour responsables des infractions établies en application de la présente Convention, lorsqu'elles sont commises pour leur compte par toute personne physique, agissant soit individuellement, soit en tant que membre d'un organe de la personne morale, qui exerce un pouvoir de direction en son sein, fondé:
 - a. sur un pouvoir de représentation de la personne morale;
 - b. sur une autorité pour prendre des décisions au nom de la personne morale;
 - c. sur une autorité pour exercer un contrôle au sein de la personne morale.
2. Outre les cas déjà prévus au paragraphe 1 du présent article, chaque Partie adopte les mesures qui se révèlent nécessaires pour s'assurer qu'une personne morale peut être tenue pour responsable lorsque l'absence de surveillance ou de contrôle de la part d'une personne physique mentionnée au paragraphe 1 a rendu possible la commission des infractions établies en application de la présente Convention pour le compte de ladite personne morale par une personne physique agissant sous son autorité.
3. Selon les principes juridiques de la Partie, la responsabilité d'une personne morale peut être pénale, civile ou administrative.
4. Cette responsabilité est établie sans préjudice de la responsabilité pénale des personnes physiques ayant commis l'infraction.

Article 13 – Sanctions et mesures

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour que les infractions pénales établies en application des articles 2 à 11 soient passibles de sanctions effectives, proportionnées et dissuasives, comprenant des peines privatives de liberté.
2. Chaque Partie veille à ce que les personnes morales tenues pour responsables en application de l'article 12 fassent l'objet de sanctions ou de mesures pénales, ou non pénales effectives, proportionnées et dissuasives, comprenant des sanctions pécuniaires.

Section 2 – Droit procédural

*Titre I – Dispositions communes***Article 14 – Portée d'application des mesures du droit de procédure**

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour instaurer les pouvoirs et procédures prévus dans la présente section aux fins d'enquêtes ou de procédures pénales spécifiques.

2. Sauf disposition contraire figurant à l'article 21, chaque Partie applique les mêmes pouvoirs et procédures mentionnés dans le paragraphe 1 du présent article :

a) aux infractions pénales établies conformément aux articles 2 à 11 de la présente Convention;

b) à toutes les autres infractions pénales commises au moyen d'un système informatique; et

c) à la collecte des preuves électroniques de toute infraction pénale.

3. a) Chaque Partie peut se réserver le droit de n'appliquer les mesures mentionnées à l'article 20 qu'aux infractions ou catégories d'infractions spécifiées dans la réserve, pour autant que l'éventail de ces infractions ou catégories d'infractions ne soit pas plus réduit que celui des infractions auxquelles elle applique les mesures mentionnées à l'article 21. Chaque Partie envisagera de limiter une telle réserve de manière à permettre l'application la plus large possible de la mesure mentionnée à l'article 20.

b) Lorsqu'une Partie, en raison des restrictions imposées par sa législation en vigueur au moment de l'adoption de la présente Convention, n'est pas en mesure d'appliquer les mesures visées aux articles 20 et 21 aux communications transmises dans un système informatique d'un fournisseur de services :

i) qui est mis en œuvre pour le bénéfice d'un groupe d'utilisateurs fermé; et

ii) qui n'emploie pas les réseaux publics de télécommunication et qui n'est pas connecté à un autre système informatique; qu'il soit public ou privé,

cette Partie peut réserver le droit de ne pas appliquer ces mesures à de telles communications. Chaque Partie envisagera de limiter une telle

réserve de manière à permettre l'application la plus large possible de la mesure mentionnée aux articles 20 et 21.

Article 15 – Conditions et sauvegardes

1. Chaque Partie veille à ce que l'instauration, la mise en œuvre et l'application des pouvoirs et procédures prévus dans la présente section soient soumises aux conditions et sauvegardes prévues par son droit interne, qui doit assurer une protection adéquate des droits de l'homme et des libertés, en particulier des droits établis conformément aux obligations que celle-ci a souscrites en application de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales du Conseil de l'Europe (1950) et du Pacte international relatif aux droits civils et politiques des Nations Unies (1966), ou d'autres instruments internationaux applicables concernant les droits de l'homme, et qui doit intégrer le principe de la proportionnalité.
2. Lorsque cela est approprié, eu égard à la nature de la procédure ou du pouvoir concerné, ces conditions et sauvegardes incluent, entre autres, une supervision judiciaire ou d'autres formes de supervision indépendante, des motifs justifiant l'application ainsi que la limitation du champ d'application et de la durée du pouvoir ou de la procédure en question.
3. Dans la mesure où cela est conforme à l'intérêt public, en particulier à la bonne administration de la justice, chaque Partie examine l'effet des pouvoirs et procédures dans cette section sur les droits, responsabilités et intérêts légitimes des tiers.

Titre 2 – Conservation rapide de données informatiques stockées

Article 16 – Conservation rapide de données informatiques stockées

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour permettre à ses autorités compétentes d'ordonner ou d'imposer d'une autre manière la conservation rapide de données électroniques spécifiées, y compris des données relatives au trafic, stockées au moyen d'un système informatique, notamment lorsqu'il y a des raisons de penser que celles-ci sont particulièrement susceptibles de perte ou de modification.
2. Lorsqu'une Partie fait application du paragraphe 1 ci-dessus, au moyen d'une injonction ordonnant à une personne de conserver des données stockées spécifiées se trouvant en sa possession ou sous son contrôle, cette Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour obliger cette personne à conserver et à protéger l'intégrité desdites

données pendant une durée aussi longue que nécessaire, au maximum de quatre-vingt-dix jours, afin de permettre aux autorités compétentes d'obtenir leur divulgation. Une Partie peut prévoir qu'une telle injonction soit renouvelée par la suite.

3. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour obliger le gardien des données ou une autre personne chargée de conserver celles-ci à garder le secret sur la mise en œuvre desdites procédures pendant la durée prévue par son droit interne.

4. Les pouvoirs et procédures mentionnés dans le présent article doivent être soumis aux articles 14 et 15.

Article 17 – Conservation et divulgation partielle rapides de données relatives au trafic

1. Afin d'assurer la conservation des données relatives au trafic, en application de l'article 16, chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires:

- a) pour veiller à la conservation rapide de ces données relatives au trafic, qu'un seul ou plusieurs fournisseurs de services aient participé à la transmission de cette communication; et
- b) pour assurer la divulgation rapide à l'autorité compétente de la Partie, ou à une personne désignée par cette autorité, d'une quantité suffisante de données relatives au trafic pour permettre l'identification par la Partie des fournisseurs de services et de la voie par laquelle la communication a été transmise.

2. Les pouvoirs et procédures mentionnés dans le présent article doivent être soumis aux articles 14 et 15.

Titre 3 – Injonction de produire

Article 18 – Injonction de produire

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour habiliter ses autorités compétentes à ordonner:

- a) à une personne présente sur son territoire de communiquer les données informatiques spécifiées, en sa possession ou sous son contrôle, qui sont stockées dans un système informatique ou un support de stockage informatique; et

- b. à un fournisseur de services offrant des prestations sur le territoire de la Partie, de communiquer les données en sa possession ou sous son contrôle relatives aux abonnés et concernant de tels services.
2. Les pouvoirs et procédures mentionnés dans le présent article doivent être soumis aux articles 14 et 15.
3. Aux fins du présent article, l'expression «données relatives aux abonnés» désigne toute information, sous forme de données informatiques ou sous toute autre forme, détenue par un fournisseur de services et se rapportant aux abonnés de ses services, autres que des données relatives au trafic ou au contenu, et permettant d'établir:
- a. le type de service de communication utilisé, les dispositions techniques prises à cet égard et la période de service;
 - b. l'identité, l'adresse postale ou géographique et le numéro de téléphone de l'abonné, et tout autre numéro d'accès, les données concernant la facturation et le paiement, disponibles sur la base d'un contrat ou d'un arrangement de services;
 - c. toute autre information relative à l'endroit où se trouvent les équipements de communication, disponible sur la base d'un contrat ou d'un arrangement de services.

Titre 4 – Perquisition et saisie de données informatiques stockées

Article 19 – Perquisition et saisie de données informatiques stockées

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour habiliter ses autorités compétentes à perquisitionner ou à accéder d'une façon similaire:
- a. à un système informatique ou à une partie de celui-ci ainsi qu'aux données informatiques qui y sont stockées; et
 - b. à un support du stockage informatique permettant de stocker des données informatiques
- sur son territoire.

2. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour veiller à ce que, lorsque ses autorités perquisitionnent ou accèdent d'une façon similaire à un système informatique spécifique ou à une partie de celui-ci, conformément au paragraphe 1.a, et ont des raisons de penser que les données recherchées sont stockées dans un autre système informatique ou dans une partie de celui-ci situé sur son territoire, et que ces données sont légalement accessibles à partir du système initial ou disponibles pour ce système initial, lesdites autorités soient en mesure d'étendre rapidement la perquisition ou l'accès d'une façon similaire à l'autre système.
3. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour habiliter ses autorités compétentes à saisir ou à obtenir d'une façon similaire les données informatiques pour lesquelles l'accès a été réalisé en application des paragraphes 1. ou 2.. Ces mesures incluent les prérogatives suivantes:
 - a. saisir ou obtenir d'une façon similaire un système informatique ou une partie de celui-ci, ou un support de stockage informatique;
 - b. réaliser et conserver une copie de ces données informatiques;
 - c. préserver l'intégrité des données informatiques stockées pertinentes;
 - d. rendre inaccessibles ou enlever ces données informatiques du système informatique consulté.
4. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour habiliter ses autorités compétentes à ordonner à toute personne connaissant le fonctionnement du système informatique ou les mesures appliquées pour protéger les données informatiques qu'il contient de fournir toutes les informations raisonnablement nécessaires, pour permettre l'application des mesures visées par les paragraphes 1 et 2.
5. Les pouvoirs et procédures mentionnés dans cet article doivent être soumis aux articles 14 et 15.

Titre 5 - Collecte en temps réel de données informatiques

Article 20 – Collecte en temps réel des données relatives au trafic

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour habiliter ses autorités compétentes:

- a à collecter ou enregistrer par l'application de moyens techniques existant sur son territoire, et
- b à obliger un fournisseur de services, dans le cadre de ses capacités techniques existantes:
 - i à collecter ou à enregistrer par l'application de moyens techniques existant sur son territoire, ou
 - ii à prêter aux autorités compétentes son concours et son assistance pour collecter ou enregistrer, en temps réel, les données relatives au trafic associées à des communications spécifiques transmises sur son territoire au moyen d'un système informatique.

2. Lorsqu'une Partie, en raison des principes établis de son ordre juridique interne, ne peut adopter les mesures énoncées au paragraphe 1.a, elle peut à la place, adopter les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour assurer la collecte ou l'enregistrement en temps réel des données relatives au trafic associées à des communications spécifiques transmises sur son territoire par l'application de moyens techniques existant sur ce territoire.

3. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour obliger un fournisseur de services à garder secrets le fait que l'un quelconque des pouvoirs prévus dans le présent article a été exécuté ainsi que toute information à ce sujet.

4. Les pouvoirs et procédures mentionnés dans le présent article doivent être soumis aux articles 14 et 15.

Article 21 – Interception de données relatives au contenu

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour habilitier ses autorités compétentes en ce qui concerne un éventail d'infractions graves à définir en droit interne:

- a à collecter ou à enregistrer par l'application de moyens techniques existant sur son territoire, et

b à obliger un fournisseur de services, dans le cadre de ses capacités techniques:

- i à collecter ou à enregistrer par l'application de moyens techniques existant sur son territoire, ou
- ii à prêter aux autorités compétentes son concours et son assistance pour collecter ou enregistrer, en temps réel, les données relatives au contenu de communications spécifiques sur son territoire, transmises au moyen d'un système informatique.

2. Lorsqu'une Partie, en raison des principes établis dans son ordre juridique interne, ne peut adopter les mesures énoncées au paragraphe 1.a, elle peut à la place adopter les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour assurer la collecte ou l'enregistrement en temps réel des données relatives au contenu de communications spécifiques transmises sur son territoire par l'application de moyens techniques existant sur ce territoire.

3. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour obliger un fournisseur de services à garder secrets le fait que l'un quelconque des pouvoirs prévus dans le présent article a été exécuté, ainsi que toute information à ce sujet.

4. Les pouvoirs et procédures mentionnés dans le présent article doivent être soumis aux articles 14 et 15.

Section 3 – Compétence

Article 22 – Compétence

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour établir sa compétence à l'égard de toute infraction pénale établie conformément aux articles 2 à 11 de la présente Convention, lorsque l'infraction est commise:

- a sur son territoire; ou
- b à bord d'un navire battant pavillon de cette Partie; ou
- c à bord d'un aéronef immatriculé selon les lois de cette Partie; ou

- d par un de ses ressortissants, si l'infraction est punissable pénalement là où elle a été commise ou si l'infraction ne relève de la compétence territoriale d'aucun Etat.
- 2 Chaque Partie peut se réserver le droit de ne pas appliquer, ou de n'appliquer que dans des cas ou des conditions spécifiques, les règles de compétence définies aux paragraphes 1.b à 1.d du présent article ou dans une partie quelconque de ces paragraphes.
- 3 Chaque Partie adopte les mesures qui se révèlent nécessaires pour établir sa compétence à l'égard de toute infraction mentionnée à l'article 24, paragraphe 1, de la présente Convention, lorsque l'auteur présumé de l'infraction est présent sur son territoire et ne peut être extradé vers une autre Partie au seul titre de sa nationalité, après une demande d'extradition.
- 4 La présente Convention n'exclut aucune compétence pénale exercée par une Partie conformément à son droit interne.
- 5 Lorsque plusieurs Parties revendiquent une compétence à l'égard d'une infraction présumée visée dans la présente Convention, les Parties concernées se concertent, lorsque cela est opportun, afin de déterminer la mieux à même d'exercer les poursuites.

Chapitre III – Coopération internationale

Section 1 – Principes généraux

Titre 1 – Principes généraux relatifs à la coopération internationale

Article 23 – Principes généraux relatifs à la coopération internationale

Les Parties coopèrent les unes avec les autres, conformément aux dispositions du présent chapitre, en application des instruments internationaux pertinents sur la coopération internationale en matière pénale, des arrangements reposant sur des législations uniformes ou réciproques et de leur droit national, dans la mesure la plus large possible, aux fins d'investigations ou de procédures concernant les infractions pénales liées à des systèmes et des données informatiques ou pour recueillir les preuves, sous forme électronique, d'une infraction pénale.

Titre 2 – Principes relatifs à l'extradition

Article 24 – Extradition

- 1 a. Le présent article s'applique à l'extradition entre les Parties pour les infractions pénales définies conformément aux articles 2 à 11 de la présente Convention, à condition qu'elles soient punissables dans la législation des deux Parties concernées par une peine privative de liberté pour une période maximale d'au moins un an, ou par une peine plus sévère.
- b. Lorsqu'il est exigé une peine minimale différente, sur la base d'un traité d'extradition tel qu'applicable entre deux ou plusieurs parties, y compris la Convention européenne d'extradition (STE n° 24), ou d'un arrangement reposant sur des législations uniformes ou réciproques, la peine minimale prévue par ce traité ou cet arrangement s'applique.
2. Les infractions pénales décrites au paragraphe 1 du présent article sont considérées comme incluses en tant qu'infractions pouvant donner lieu à extradition dans tout traité d'extradition existant entre ou parmi les Parties. Les Parties s'engagent à inclure de telles infractions comme infractions pouvant donner lieu à extradition dans tout traité d'extradition pouvant être conclu entre ou parmi elles.
3. Lorsqu'une Partie conditionne l'extradition à l'existence d'un traité et reçoit une demande d'extradition d'une autre Partie avec laquelle elle n'a pas conclu de traité d'extradition, elle peut considérer la présente Convention comme fondement juridique pour l'extradition au regard de toute infraction pénale mentionnée au paragraphe 1 du présent article.
4. Les Parties qui ne conditionnent pas l'extradition à l'existence d'un traité reconnaissent les infractions pénales mentionnées au paragraphe 1 du présent article comme des infractions pouvant donner lieu entre elles à l'extradition.
5. L'extradition est soumise aux conditions prévues par le droit interne de la Partie requise ou par les traités d'extradition en vigueur, y compris les motifs pour lesquels la Partie requise peut refuser l'extradition.
6. Si l'extradition pour une infraction pénale mentionnée au paragraphe 1 du présent article est refusée uniquement sur la base de la nationalité de la personne recherchée ou parce que la Partie requise s'estime compétente pour cette infraction, la Partie requise soumet l'affaire, à la demande de la Partie requérante, à ses autorités compétentes aux fins de poursuites, et rendra compte, en temps utile, de l'issue de l'affaire à la Partie requérante.

Les autorités en question prendront leur décision et mèneront l'enquête et la procédure de la même manière que pour toute autre infraction de nature comparable, conformément à la législation de cette Partie.

- 7 a Chaque Partie communique au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, au moment de la signature ou du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, le nom et l'adresse de chaque autorité responsable de l'envoi ou de la réception d'une demande d'extradition ou d'arrestation provisoire, en l'absence de traité.
- b Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe établit et tient à jour un registre des autorités ainsi désignées par les Parties. Chaque Partie doit veiller en permanence à l'exactitude des données figurant dans le registre.

Titre 3 – Principes généraux relatifs à l'entraide

Article 25 – Principes généraux relatifs à l'entraide

- 1 Les Parties s'accordent l'entraide la plus large possible aux fins d'investigations ou de procédures concernant les infractions pénales liées à des systèmes et à des données informatiques, ou afin de recueillir les preuves sous forme électronique d'une infraction pénale.
- 2 Chaque Partie adopte également les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour s'acquitter des obligations énoncées aux articles 27 à 35.
- 3 Chaque Partie peut, en cas d'urgence, formuler une demande d'entraide ou les communications s'y rapportant par des moyens rapides de communication, tels que la télécopie ou le courrier électronique, pour autant que ces moyens offrent des conditions suffisantes de sécurité et d'authentification (y compris, si nécessaire, le cryptage), avec confirmation officielle ultérieure si l'Etat requis l'exige. L'Etat requis accepte la demande et y répond par n'importe lequel de ces moyens rapides de communication.
- 4 Sauf disposition contraire expressément prévue dans les articles du présent chapitre, l'entraide est soumise aux conditions fixées par le droit interne de la Partie requise ou par les traités d'entraide applicables, y compris les motifs sur la base desquels la Partie requise peut refuser la coopération. La Partie requise ne doit pas exercer son droit de refuser l'entraide concernant les infractions visées aux articles 2 à 11 au seul motif que la demande porte sur une infraction qu'elle considère comme de nature fiscale.

5. Lorsque, conformément aux dispositions du présent chapitre, la Partie requise est autorisée à subordonner l'entraide à l'existence d'une double incrimination, cette condition sera considérée comme satisfaite si le comportement constituant l'infraction, pour laquelle l'entraide est requise, est qualifié d'infraction pénale par son droit interne, que le droit interne classe ou non l'infraction, dans la même catégorie d'infractions ou qu'il la désigne ou non par la même terminologie que le droit de la Partie requérante.

5. Όταν, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, η παρτίδα που ζητείται η ενταύξη να υποστηρίξει την ύπαρξη διπλής ποινικής αξιολόγησης, αυτή η προϋπόθεση θα θεωρείται ικανοποιημένη εάν η συμπεριφορά που αποτελεί την παράβαση, για την οποία ζητείται η ενταύξη, είναι χαρακτηρισμένη ως παράβαση ποινικού δικαίου από το εσωτερικό δίκαιο της παρτίδας που ζητείται η ενταύξη, είτε το εσωτερικό δίκαιο της παρτίδας που ζητείται η ενταύξη ταξινομεί ή όχι την παράβαση στην ίδια κατηγορία παραβάσεων ή χρησιμοποιεί ή όχι την ίδια ορολογία με το εσωτερικό δίκαιο της παρτίδας που ζητείται η ενταύξη.

Article 26. — Information spontanée

26. Άρθρο 26. — Πληροφορίες αυθόρμητες

1. Une Partie peut, dans les limites de son droit interne et en l'absence de demande préalable, communiquer à une autre Partie des informations obtenues dans le cadre de ses propres enquêtes lorsqu'elle estime que cela pourrait aider la Partie destinataire à engager ou à mener à bien des enquêtes ou des procédures au sujet d'infractions pénales établies conformément à la présente Convention, ou lorsque ces informations pourraient aboutir à une demande de coopération formulée par cette Partie au titre du présent chapitre.

2. Avant de communiquer de telles informations, la Partie qui les fournit peut demander qu'elles restent confidentielles ou qu'elles ne soient utilisées qu'à certaines conditions. Si la Partie destinataire ne peut faire droit à cette demande, elle doit en informer l'autre Partie, qui devra alors déterminer si les informations en question devraient néanmoins être fournies. Si la Partie destinataire accepte les informations aux conditions prescrites, elle sera liée par ces dernières.

Titre 4 – Procédures relatives aux demandes d'entraide en l'absence d'accords internationaux applicables

Article 27. — Procédures relatives aux demandes d'entraide en l'absence d'accords internationaux applicables

1. En l'absence de traité d'entraide ou d'arrangement reposant sur des législations uniformes ou réciproques en vigueur entre la Partie requérante et la Partie requise, les dispositions des paragraphes 2 à 9 du présent article s'appliquent. Elles ne s'appliquent pas lorsqu'un traité, un arrangement ou une législation de ce type existent, à moins que les Parties concernées ne décident d'appliquer à la place tout ou partie du reste de cet article.

- 2 a Chaque Partie désigne une ou plusieurs autorités centrales chargées d'envoyer les demandes d'entraide ou d'y répondre, de les exécuter ou de les transmettre aux autorités compétentes pour leur exécution;
 - b Les autorités centrales communiquent directement les unes avec les autres;
 - c Chaque Partie, au moment de la signature ou du dépôt de ses instruments de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, communique au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe les noms et adresses des autorités désignées en application du présent paragraphe;
 - d Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe établit et tient à jour un registre des autorités centrales désignées par les Parties. Chaque Partie veille en permanence à l'exactitude des données figurant dans le registre.
- 3 Les demandes d'entraide sous le présent article sont exécutées conformément à la procédure spécifiée par la Partie requérante, sauf lorsqu'elle est incompatible avec la législation de la Partie requise.
- 4 Outre les conditions ou les motifs de refus prévus à l'article 25, paragraphe 4, l'entraide peut être refusée par la Partie requise:
- a si la demande porte sur une infraction que la Partie requise considère comme étant de nature politique ou liée à une infraction de nature politique; ou
 - b si la Partie requise estime que le fait d'accéder à la demande risquerait de porter atteinte à sa souveraineté, à sa sécurité, à son ordre public ou à d'autres intérêts essentiels.
- 5 La Partie requise peut surseoir à l'exécution de la demande si cela risquerait de porter préjudice à des enquêtes ou procédures conduites par ses autorités.
- 6 Avant de refuser ou de différer sa coopération, la Partie requise examine, après avoir le cas échéant consulté la Partie requérante, s'il peut être fait droit à la demande partiellement, ou sous réserve des conditions qu'elle juge nécessaires.
- 7 La Partie requise informe rapidement la Partie requérante de la suite qu'elle entend donner à la demande d'entraide. Elle doit motiver son éventuel refus d'y faire droit ou l'éventuel ajournement de la demande. La Partie requise informe également la Partie requérante de tout motif rendant l'exécution de

l'entraide impossible ou étant susceptible de la retarder de manière significative.

8 La Partie requérante peut demander que la Partie requise garde confidentiels le fait et l'objet de toute demande formulée au titre du présent chapitre, sauf dans la mesure nécessaire à l'exécution de ladite demande. Si la Partie requise ne peut faire droit à cette demande de confidentialité, elle doit en informer rapidement la Partie requérante, qui devra alors déterminer si la demande doit néanmoins être exécutée.

9 a En cas d'urgence, les autorités judiciaires de la Partie requérante peuvent adresser directement à leurs homologues de la Partie requise les demandes d'entraide ou les communications s'y rapportant. Dans un tel cas, copie est adressée simultanément aux autorités centrales de la Partie requise par le biais de l'autorité centrale de la Partie requérante.

b Toute demande ou communication formulée au titre du présent paragraphe peut l'être par l'intermédiaire de l'Organisation internationale de police criminelle (Interpol).

c Lorsqu'une demande a été formulée en application de l'alinéa a. du présent article et lorsque l'autorité n'est pas compétente pour la traiter, elle la transmet à l'autorité nationale compétente et en informe directement la Partie requérante.

d Les demandes ou communications effectuées en application du présent paragraphe qui ne supposent pas de mesure de coercition peuvent être directement transmises par les autorités compétentes de la Partie requérante aux autorités compétentes de la Partie requise.

10 Chaque Partie peut informer le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, au moment de la signature ou du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, que, pour des raisons d'efficacité, les demandes faites sous ce paragraphe devront être adressées à son autorité centrale.

Article 28 – Confidentialité et restriction d'utilisation

1 En l'absence de traité d'entraide ou d'arrangement reposant sur des législations uniformes ou réciproques en vigueur entre la Partie requérante et la Partie requise, les dispositions du présent article s'appliquent. Elles ne s'appliquent pas lorsqu'un traité, un arrangement ou une législation de ce

type existent, à moins que les Parties concernées ne décident d'appliquer à la place tout ou partie du présent article.

2. La Partie requise peut subordonner la communication d'informations ou de matériels en réponse à une demande:

a) à la condition que ceux-ci restent confidentiels lorsque la demande d'entraide ne pourrait être respectée en l'absence de cette condition; ou

b) à la condition qu'ils ne soient pas utilisés aux fins d'enquêtes ou de procédures autres que celles indiquées dans la demande.

3. Si la Partie requérante ne peut satisfaire à l'une des conditions énoncées au paragraphe 2, elle en informe rapidement la Partie requise, qui détermine alors si l'information doit néanmoins être fournie. Si la Partie requérante accepte cette condition, elle sera liée par celle-ci.

4. Toute Partie qui fournit des informations ou du matériel soumis à l'une des conditions énoncées au paragraphe 2 peut exiger de l'autre Partie qu'elle lui communique des précisions, en relation avec cette condition, quant à l'usage fait de ces informations ou de ce matériel.

Section 2 – Dispositions spécifiques

Titre 1 – Entraide en matière de mesures provisoires

Article 29 – Conservation rapide de données informatiques stockées

1. Une Partie peut demander à une autre Partie d'ordonner ou d'imposer d'une autre façon la conservation rapide de données stockées, au moyen d'un système informatique se trouvant sur le territoire de cette autre Partie, et au sujet desquelles la Partie requérante a l'intention de soumettre une demande d'entraide en vue de la perquisition ou de l'accès, par un moyen similaire, de la saisie ou de l'obtention, par un moyen similaire, ou de la divulgation desdites données.

2. Une demande de conservation faite en application du paragraphe 1 doit préciser:

a) l'autorité qui demande la conservation;

b) l'infraction faisant l'objet de l'enquête ou de procédures pénales et un bref exposé des faits qui s'y rattachent;

- c les données informatiques stockées à conserver et la nature de leur lien avec l'infraction;
- d toutes les informations disponibles permettant d'identifier le gardien des données informatiques stockées ou l'emplacement du système informatique; et
- e la nécessité de la mesure de conservation; et
3. Le fait que la Partie entend soumettre une demande d'entraide en vue de la perquisition ou de l'accès par un moyen similaire, de la saisie ou de l'obtention par un moyen similaire, ou de la divulgation des données informatiques stockées.
4. Après avoir reçu la demande d'une autre Partie, la Partie requise doit prendre toutes les mesures appropriées afin de procéder sans délai à la conservation des données spécifiées, conformément à son droit interne. Pour pouvoir répondre à une telle demande, la double incrimination n'est pas requise comme condition préalable à la conservation.
5. Une Partie qui exige la double incrimination comme condition pour répondre à une demande d'entraide visant la perquisition ou l'accès similaire, la saisie ou l'obtention par un moyen similaire ou la divulgation des données stockées peut, pour des infractions autres que celles établies conformément aux articles 2 à 11 de la présente Convention, se réserver le droit de refuser la demande de conservation au titre du présent article dans le cas où elle a des raisons de penser que, au moment de la divulgation, la condition de double incrimination ne pourra pas être remplie.
6. En outre, une demande de conservation peut être refusée uniquement:
- a si la demande porte sur une infraction que la Partie requise considère comme étant de nature politique ou liée à une infraction de nature politique; ou
- b si la Partie requise estime que le fait d'accéder à la demande risquerait de porter atteinte à sa souveraineté, à sa sécurité, à l'ordre public ou à d'autres intérêts essentiels.
7. Lorsque la Partie requise estime que la conservation simple ne suffira pas à garantir la disponibilité future des données, ou compromettra la confidentialité de l'enquête de la Partie requérante, ou nuira d'une autre

façon à celle-ci, elle en informe rapidement la Partie requérante, qui décide alors, s'il convient néanmoins d'exécuter la demande.

7. Toute conservation effectuée en réponse à une demande visée au paragraphe 1 sera valable pour une période d'au moins soixante jours afin de permettre à la Partie requérante de soumettre une demande en vue de la perquisition ou de l'accès par un moyen similaire, de la saisie ou de l'obtention par un moyen similaire, ou de la divulgation des données. Après la réception d'une telle demande, les données doivent continuer à être conservées en attendant l'adoption d'une décision concernant la demande.

Article 30 – Divulgation rapide de données conservées

1. Lorsque, en exécutant une demande de conservation de données relatives au trafic concernant une communication spécifique formulée en application de l'article 29, la Partie requise découvre qu'un fournisseur de services dans un autre Etat a participé à la transmission de cette communication, la Partie requise divulgue rapidement à la Partie requérante une quantité suffisante de données concernant le trafic, aux fins d'identifier ce fournisseur de services et la voie par laquelle la communication a été transmise.

2. La divulgation de données relatives au trafic en application du paragraphe 1 peut être refusée seulement:

- a. si la demande porte sur une infraction que la Partie requise considère comme étant de nature politique ou liée à une infraction de nature politique; ou
- b. si elle considère que le fait d'accéder à la demande risquerait de porter atteinte à sa souveraineté, à sa sécurité, à son ordre public ou à d'autres intérêts essentiels.

Titre 2 – Entraide concernant les pouvoirs d'investigation

Article 31 – Entraide concernant l'accès aux données stockées

1. Une Partie peut demander à une autre Partie de perquisitionner ou d'accéder de façon similaire, de saisir ou d'obtenir de façon similaire, de divulguer des données stockées au moyen d'un système informatique se trouvant sur le territoire de cette autre Partie, y compris les données conservées conformément à l'article 29.

2. La Partie requise satisfait à la demande en appliquant les instruments internationaux, les arrangements et les législations mentionnés à l'article 23, et en se conformant aux dispositions pertinentes du présent chapitre.

3. La demande doit être satisfaite aussi rapidement que possible dans les cas suivants :

a) il y a des raisons de penser que les données pertinentes sont particulièrement sensibles aux risques de perte ou de modification; ou

b) les instruments, arrangements et législations visés au paragraphe 2 prévoient une coopération rapide.

Article 32 – Accès transfrontière à des données stockées, avec consentement ou lorsqu'elles sont accessibles au public

Une Partie peut, sans l'autorisation d'une autre Partie :

a) accéder à des données informatiques stockées accessibles au public (source ouverte), quelle que soit la localisation géographique de ces données; ou

b) accéder à, ou recevoir au moyen d'un système informatique situé sur son territoire, des données informatiques stockées situées dans un autre Etat, si la Partie obtient le consentement légal et volontaire de la personne légalement autorisée à lui divulguer ces données au moyen de ce système informatique.

Article 33 – Entraide dans la collecte en temps réel de données relatives au trafic

1. Les Parties s'accordent l'entraide dans la collecte en temps réel de données relatives au trafic, associées à des communications spécifiées sur leur territoire, transmises au moyen d'un système informatique. Sous réserve des dispositions du paragraphe 2, cette entraide est régie par les conditions et les procédures prévues en droit interne.

2. Chaque Partie accorde cette entraide au moins à l'égard des infractions pénales pour lesquelles la collecte en temps réel de données concernant le trafic serait disponible dans une affaire analogue au niveau interne.

Article 34 – Entraide en matière d'interception de données relatives au contenu

Les Parties s'accordent l'entraide, dans la mesure permise par leurs traités et lois internes applicables, pour la collecte ou l'enregistrement en temps réel de données relatives au contenu de communications spécifiques transmises au moyen d'un système informatique.

Titre 3 – Réseau 24/7

Article 35 – Réseau 24/7

1. Chaque Partie désigne un point de contact joignable vingt-quatre heures sur vingt-quatre, sept jours sur sept, afin d'assurer une assistance immédiate pour des investigations concernant les infractions pénales liées à des systèmes et à des données informatiques, ou pour recueillir les preuves sous forme électronique d'une infraction pénale. Cette assistance englobera la facilitation, ou, si le droit et la pratique internes le permettent, l'application directe des mesures suivantes:
 - a. apport de conseils techniques;
 - b. conservation des données, conformément aux articles 29 et 30;
 - c. recueil de preuves, apport d'informations à caractère juridique, et localisation des suspects.
2.
 - a. Le point de contact d'une Partie aura les moyens de correspondre avec le point de contact d'une autre Partie selon une procédure accélérée.
 - b. Si le point de contact désigné par une Partie ne dépend pas de l'autorité ou des autorités de cette Partie responsables de l'entraide internationale ou de l'extradition, le point de contact veillera à pouvoir agir en coordination avec cette ou ces autorités, selon une procédure accélérée.
3. Chaque Partie fera en sorte de disposer d'un personnel formé et équipé en vue de faciliter le fonctionnement du réseau.

Chapitre IV -- Clauses finales

Article 36 -- Signature et entrée en vigueur

1. La présente Convention est ouverte à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe et des Etats non membres qui ont participé à son élaboration.

2 La présente Convention est soumise à ratification, acceptation ou approbation. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation sont déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

3 La présente Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle cinq Etats, incluant au moins trois Etats membres du Conseil de l'Europe, auront exprimé leur consentement à être liés par la Convention, conformément aux dispositions des paragraphes 1 et 2.

4 Pour tout Etat signataire qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par la Convention, celle-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de l'expression de son consentement à être lié par la Convention, conformément aux dispositions des paragraphes 1 et 2.

Article 37. — Adhésion à la Convention

1 Après l'entrée en vigueur de la présente Convention, le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe peut, après avoir consulté les Etats contractants à la Convention et en avoir obtenu l'assentiment unanime, inviter tout Etat non membre du Conseil, n'ayant pas participé à son élaboration, à adhérer à la présente Convention. La décision est prise à la majorité prévue à l'article 20.d du Statut du Conseil de l'Europe et à l'unanimité des représentants des Etats contractants ayant le droit de siéger au Comité des Ministres.

2 Pour tout Etat adhérent à la Convention, conformément au paragraphe 1 ci-dessus, la Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de dépôt de l'instrument d'adhésion près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 38. — Application territoriale

1 Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera la présente Convention.

2 Tout Etat peut, à tout autre moment par la suite, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, étendre l'application de la présente Convention à tout autre territoire désigné dans la déclaration. La Convention entrera en vigueur à l'égard de ce territoire le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire Général.

3. Toute déclaration faite en application des deux paragraphes précédents peut être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Le retrait prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de ladite notification par le Secrétaire Général.

Article 39 – Effets de la Convention

1. L'objet de la présente Convention est de compléter les traités ou les accords multilatéraux ou bilatéraux applicables existant entre les Parties, y compris les dispositions:

- de la Convention européenne d'extradition, ouverte à la signature le 13 décembre 1957, à Paris (STE n° 24);
- de la Convention européenne d'entraide judiciaire en matière pénale, ouverte à la signature le 20 avril 1959, à Strasbourg (STE n° 30);
- du Protocole additionnel à la Convention européenne d'entraide judiciaire en matière pénale, ouvert à la signature le 17 mars 1978, à Strasbourg (STE n° 99).

2. Si deux ou plusieurs Parties ont déjà conclu un accord ou un traité relatif aux matières traitées par la présente Convention, ou si elles ont autrement établi leurs relations sur ces sujets, ou si elles le feront à l'avenir, elles ont aussi la faculté d'appliquer ledit accord ou traité ou d'établir leurs relations en conséquence, au lieu de la présente Convention. Toutefois, lorsque les Parties établiront leurs relations relatives aux matières faisant l'objet de la présente Convention d'une manière différente de celle y prévue, elles le feront d'une manière qui ne soit pas incompatible avec les objectifs et les principes de la Convention.

3. Rien dans la présente Convention n'affecte d'autres droits, restrictions, obligations et responsabilités d'une Partie.

Article 40 – Déclarations

Par déclaration écrite adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, tout Etat peut, au moment de la signature ou du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déclarer qu'il se prévaut de la faculté d'exiger, le cas échéant, un ou plusieurs éléments

supplémentaires tels que prévus aux articles 2, 3, 6, paragraphe 1.b, 7, 9, paragraphe 3, et 27, paragraphe 9.e.

Article 41 – Clause fédérale

1. Un Etat fédéral peut se réserver le droit d'honorer les obligations contenues dans le chapitre II de la présente Convention dans la mesure où celles-ci sont compatibles avec les principes fondamentaux qui gouvernent les relations entre son gouvernement central et les Etats constitutants ou autres entités territoriales analogues, à condition qu'il soit en mesure de coopérer sur la base du chapitre III.
2. Lorsqu'il fait une réserve prévue au paragraphe 1, un Etat fédéral ne saurait faire usage des termes d'une telle réserve pour exclure ou diminuer de manière substantielle ses obligations en vertu du chapitre II. En tout état de cause, il se doit de moyens étendus et effectifs permettant la mise en oeuvre des mesures prévues par ledit chapitre.
3. En ce qui concerne les dispositions de cette Convention dont l'application relève de la compétence législative de chacun des Etats constitutants ou autres entités territoriales analogues, qui ne sont pas, en vertu du système constitutionnel de la fédération, tenus de prendre des mesures législatives, le gouvernement fédéral porte, avec son avis favorable, lesdites dispositions à la connaissance des autorités compétentes des Etats constitutants, en les encourageant à adopter les mesures appropriées pour les mettre en oeuvre.

Article 42 – Réserves

Par notification écrite adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, tout Etat peut, au moment de la signature ou du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déclarer qu'il se prévaut de la ou des réserves prévus à l'article 4, paragraphe 2, à l'article 6, paragraphe 3, à l'article 9, paragraphe 4, à l'article 10, paragraphe 3, à l'article 11, paragraphe 3, à l'article 14, paragraphe 3, à l'article 22, paragraphe 2, à l'article 29, paragraphe 4, et à l'article 41, paragraphe 1. Aucune autre réserve ne peut être faite.

Article 43 – Statut et retrait des réserves

1. Une Partie qui a fait une réserve conformément à l'article 42 peut la retirer en totalité ou en partie par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Ce retrait prend effet à la date de réception de ladite notification par le Secrétaire Général. Si la notification indique que le retrait d'une réserve doit prendre effet à une date précise, et si cette date est

postérieure à celle à laquelle le Secrétaire Général reçoit la notification, le retrait prend effet à cette date ultérieure.

- 2 Une Partie qui a fait une réserve comme celles mentionnées à l'article 42 retire cette réserve, en totalité ou en partie, dès que les circonstances le permettent.
- 3 Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe peut périodiquement demander aux Parties ayant fait une ou plusieurs réserves comme celles mentionnées à l'article 42 des informations sur les perspectives de leur retrait.

Article 44 – Amendements

- 1 Des amendements à la présente Convention peuvent être proposés par chaque Partie, et sont communiqués par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe aux Etats membres du Conseil de l'Europe, aux Etats non membres ayant pris part à l'élaboration de la présente Convention, ainsi qu'à tout Etat y ayant adhéré ou ayant été invité à y adhérer, conformément aux dispositions de l'article 37.
- 2 Tout amendement proposé par une Partie est communiqué au Comité européen pour les problèmes criminels (CDPC), qui soumet au Comité des Ministres son avis sur ledit amendement.
- 3 Le Comité des Ministres examine l'amendement proposé et l'avis soumis par le CDPC et, après consultation avec les Etats non membres parties à la présente Convention, peut adopter l'amendement.
- 4 Le texte de tout amendement adopté par le Comité des Ministres, conformément au paragraphe 3 du présent article est communiqué aux Parties pour acceptation.
- 5 Tout amendement adopté conformément au paragraphe 3 du présent article entre en vigueur le trentième jour après que toutes les Parties ont informé le Secrétaire Général de leur acceptation.

Article 45 – Règlement des différends

- 1 Le Comité européen pour les problèmes criminels du Conseil de l'Europe (CDPC) est tenu informé de l'interprétation et de l'application de la présente Convention.

2. En cas de différend entre les Parties sur l'interprétation ou l'application de la présente Convention, les Parties s'efforceront de parvenir à un règlement du différend par la négociation ou par tout autre moyen pacifique de leur choix, y compris la soumission du différend au CDPC, à un tribunal arbitral qui prendra des décisions qui lieront les Parties au différend, ou à la Cour internationale de justice, selon un accord entre les Parties concernées.

Article 46 – Concertation des Parties

1. Les Parties se concertent périodiquement, au besoin, afin de faciliter:

- a. l'usage et la mise en œuvre effectifs de la présente Convention, y compris l'identification de tout problème en la matière, ainsi que les effets de toute déclaration ou réserve faite conformément à la présente Convention;
- b. l'échange d'informations sur les nouveautés juridiques, politiques ou techniques importantes observées dans le domaine de la criminalité informatique et la collecte de preuves sous forme électronique;
- c. l'examen de l'éventualité de compléter ou d'amender la Convention,

2. Le Comité européen pour les problèmes criminels (CDPC) est tenu périodiquement au courant du résultat des concertations mentionnées au paragraphe 1.

3. Le CDPC facilite, au besoin, les concertations mentionnées au paragraphe 1 et adopte les mesures nécessaires pour aider les Parties dans leurs efforts visant à compléter ou amender la Convention. Au plus tard à l'issue d'un délai de trois ans à compter de l'entrée en vigueur de la présente Convention, le CDPC procédera, en coopération avec les Parties, à un réexamen de l'ensemble des dispositions de la Convention et proposera, le cas échéant, les amendements appropriés.

4. Sauf lorsque le Conseil de l'Europe les prend en charge, les frais occasionnés par l'application des dispositions du paragraphe 1 sont supportés par les Parties, de la manière qu'elles déterminent.

5. Les Parties sont assistées par le Secrétariat du Conseil de l'Europe dans l'exercice de leurs fonctions découlant du présent article.

Article 47 – Dénonciation

- 1 Toute Partie peut, à tout moment, dénoncer la présente Convention par notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.
- 2 La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 48 – Notification

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifie aux Etats membres du Conseil de l'Europe, aux Etats non membres ayant pris part à l'élaboration de la présente Convention, ainsi qu'à tout Etat y ayant adhéré ou ayant été invité à y adhérer :

- a toute signature;
- b le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion;
- c toute date d'entrée en vigueur de la présente Convention, conformément à ses articles 36 et 37;
- d toute déclaration faite en application de l'article 40 ou toute réserve faite en application de l'article 42;
- e tout autre acte, notification ou communication ayant trait à la présente Convention.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

Fait à Budapest, le 23 novembre 2001, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe, aux Etats non membres qui ont participé à l'élaboration de la Convention et à tout Etat invité à y adhérer.

Protocole additionnel à la Convention sur la cybercriminalité, relatif à l'incrimination d'actes de nature raciste et xénophobe commis par le biais de systèmes informatiques Strasbourg, 28.1.2003

Les Etats membres du Conseil de l'Europe et les autres Etats parties à la Convention sur la cybercriminalité, ouverte à la signature à Budapest le 23 novembre 2001, signataires du présent Protocole ;

Considérant que le but du Conseil de l'Europe est de réaliser une union plus étroite entre ses membres ;

Rappelant que tous les êtres humains sont nés libres et égaux en dignité et en droits ;

Soulignant la nécessité de garantir une mise en œuvre exhaustive et efficace de tous les droits de l'homme sans distinction ni discrimination, tels qu'énoncés dans les instruments européens et autres instruments internationaux ;

Convaincus que des actes de nature raciste et xénophobe constituent une violation des droits de l'homme, ainsi qu'une menace pour l'Etat de droit et la stabilité démocratique ;

Considérant que le droit national et le droit international nécessitent de prévoir une réponse juridique adéquate à la propagande de nature raciste et xénophobe diffusée par le biais des systèmes informatiques ;

Conscients que la propagande de tels actes est souvent criminalisée par les législations nationales ;

Ayant égard à la Convention sur la cybercriminalité qui prévoit des moyens flexibles et modernes de coopération internationale, et convaincus de la nécessité d'harmoniser la lutte contre la propagande raciste et xénophobe ;

Conscients de ce que les systèmes informatiques offrent un moyen sans précédent de faciliter la liberté d'expression et de communication dans le monde entier ;

Reconnaissant que la liberté d'expression constitue l'un des principaux fondements d'une société démocratique, et qu'elle est l'une des conditions essentielles de son progrès et de l'épanouissement de chaque être humain ;

Préoccupés toutefois par le risque que ces systèmes informatiques soient utilisés à mauvais escient ou de manière abusive pour diffuser une propagande raciste et xénophobe ;

Convaincus de la nécessité d'assurer un bon équilibre entre la liberté d'expression et une lutte efficace contre les actes de nature raciste et xénophobe ;

Reconnaissant que ce Protocole ne porte pas atteinte aux principes établis dans le droit interne concernant la liberté d'expression ;

Tenant compte des instruments juridiques internationaux pertinents dans ce domaine, et en particulier de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales et de son Protocole n° 12 relatif à l'interdiction générale de la discrimination, des conventions existantes du Conseil de l'Europe sur la coopération en matière pénale, en particulier de la Convention sur la cybercriminalité et de la Convention internationale des Nations Unies du 21 décembre 1965 sur l'élimination de toutes les formes de discrimination raciale, l'Action commune du 15 juillet 1996 de l'Union européenne adoptée par le Conseil sur la base de l'article K.3 du traité sur l'Union européenne concernant l'action contre le racisme et la xénophobie ;

Se félicitant des récentes initiatives destinées à améliorer la compréhension et la coopération internationales aux fins de la lutte contre la cybercriminalité, ainsi que celle contre le racisme et la xénophobie ;

Prenant également en compte le Plan d'action adopté par les chefs d'Etat et de gouvernement du Conseil de l'Europe à l'occasion de leur 2e Sommet, tenu à Strasbourg les 10 et 11 octobre 1997, afin de chercher des réponses communes au développement des nouvelles technologies de l'information, fondées sur les normes et les valeurs du Conseil de l'Europe,

Sont convenus de ce qui suit :

Chapitre I – Dispositions communes

Article 1 – But

Le but du présent Protocole est de compléter, pour les Parties au Protocole, les dispositions de la Convention sur la cybercriminalité, ouverte à la signature à Budapest le 23 novembre 2001 (appelé ci-après « la Convention ») eu égard à l'incrimination des actes de nature raciste et xénophobe diffusés par le biais de systèmes informatiques.

Article 2 – Définition

1 Aux fins du présent Protocole, l'expression :

« matériel raciste et xénophobe » désigne tout matériel écrit, toute image ou toute autre représentation d'idées ou de théories qui préconise ou encourage la haine, la discrimination ou la violence, contre une personne ou un groupe de personnes, en raison de la race, de la couleur, de l'ascendance ou de l'origine nationale ou ethnique, ou de la religion, dans la mesure où cette dernière sert de prétexte à l'un ou l'autre de ces éléments, ou qui incite à de tels actes.

2 Les expressions et termes employés dans ce Protocole sont interprétés de la même manière qu'ils le sont dans la Convention.

Chapitre II – Mesures à prendre au niveau national

Article 3 – Diffusion de matériel raciste et xénophobe | le biais de systèmes informatiques

1 Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infractions pénales, dans son droit interne, lorsqu'ils sont commis intentionnellement et sans droit, les comportements suivants :

la diffusion ou les autres formes de mise à disposition du public, par le biais d'un système informatique, de matériel raciste et xénophobe.

2 Une Partie peut se réserver le droit de ne pas imposer de responsabilité pénale aux conduites prévues au paragraphe 1 du présent article lorsque le matériel, tel que défini à l'article 2, paragraphe 1, préconise, encourage

ou incite à une discrimination qui n'est pas associée à la haine ou à la violence, à condition que d'autres recours efficaces soient disponibles.

- 3 Sans préjudice du paragraphe 2 du présent article, une Partie peut se réserver le droit de ne pas appliquer le paragraphe 1 aux cas de discrimination pour lesquels elle ne peut pas prévoir, à la lumière des principes établis dans son ordre juridique interne concernant la liberté d'expression, les recours efficaces prévus au paragraphe 2.

Article 4 – Menace avec une motivation raciste et xénophobe

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, dans son droit interne, lorsqu'il est commis intentionnellement et sans droit, le comportement suivant :

la menace, par le biais d'un système informatique, de commettre une infraction pénale grave, telle que définie par le droit national, envers (i) une personne en raison de son appartenance à un groupe qui se caractérise par la race, la couleur, l'ascendance ou l'origine nationale ou ethnique, ou la religion dans la mesure où cette dernière sert de prétexte à l'un ou l'autre de ces éléments, ou (ii) un groupe de personnes qui se distingue par une de ces caractéristiques.

Article 5 – Insulte avec une motivation raciste et xénophobe

- 1 Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, dans son droit interne, lorsqu'il est commis intentionnellement et sans droit, le comportement suivant :

l'insulte en public, par le biais d'un système informatique, (i) d'une personne en raison de son appartenance à un groupe qui se caractérise par la race, la couleur, l'ascendance ou l'origine nationale ou ethnique, ou la religion dans la mesure où cette dernière sert de prétexte à l'un ou l'autre de ces éléments, ou (ii) d'un groupe de personnes qui se distingue par une de ces caractéristiques.

- a soit exiger que l'infraction prévue au paragraphe 1 du présent article ait pour effet d'exposer la personne ou le groupe de personnes visées au paragraphe 1 à la haine, au mépris ou au ridicule ;

- b soit se réserver le droit de ne pas appliquer, en tout ou en partie, le paragraphe 1 du présent article.

Article 6 – Négation, minimisation grossière, approbation ou justification du génocide ou des crimes contre l'humanité

1. Chaque Partie adopte les mesures législatives qui se révèlent nécessaires pour ériger en infractions pénales, dans son droit interne, lorsqu'ils sont commis intentionnellement et sans droit, les comportements suivants :

la diffusion ou les autres formes de mise à disposition du public, par le biais d'un système informatique, de matériel qui nie, minimise de manière grossière, approuve ou justifie des actes constitutifs de génocide ou de crimes contre l'humanité, tels que définis par le droit international et reconnus comme tels par une décision finale et définitive du Tribunal militaire international, établi par l'accord de Londres du 8 août 1945, ou par tout autre tribunal international établi par des instruments internationaux pertinents et dont la juridiction a été reconnue par cette Partie.

2. Une Partie peut :

- a soit prévoir que la négation ou la minimisation grossière, prévues au paragraphe 1 du présent article, soient commises avec l'intention d'inciter à la haine, à la discrimination ou à la violence contre une personne ou un groupe de personnes, en raison de la race, de la couleur, de l'ascendance ou de l'origine nationale ou ethnique, ou de la religion, dans la mesure où cette dernière sert de prétexte à l'un ou l'autre de ces éléments ;
- b soit se réserver le droit de ne pas appliquer, en tout ou en partie, le paragraphe 1 du présent article.

Article 7 – Aide et complicité

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, en vertu de son droit interne, lorsqu'il est commis intentionnellement et sans droit, le fait d'aider à perpétrer une infraction telle que définie dans ce Protocole, ou d'en être complice, avec l'intention qu'une telle infraction soit commise.

Titre III – Relations entre la Convention et ce Protocole

Article 8 – Relations entre la Convention et ce Protocole

1 Les articles 1, 12, 13, 22, 41, 44, 45 et 46 de la Convention, s'appliquent, *mutatis mutandis*, à ce Protocole.

2 Les Parties étendent le champ d'application des mesures définies aux articles 14 à 21 et 23 à 35 de la Convention, aux articles 2 à 7 de ce Protocole.

Titre IV – Dispositions finales

Article 9 – Expression du consentement à être lié

1 Le présent Protocole est ouvert à la signature des États signataires de la Convention, qui peuvent exprimer leur consentement à être liés par

a la signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation ; ou

b la signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

2 Un État ne peut signer le présent Protocole sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation ni déposer un instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation s'il n'a pas déjà déposé ou ne dépose pas simultanément un instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation de la Convention.

3 Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation sont déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 10 – Entrée en vigueur

1 Le présent Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle cinq États auront exprimé leur consentement à être liés par le Protocole conformément aux dispositions de l'article 9.

2 Pour tout État qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par le Protocole, celui-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de sa signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation ou du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article 11 – Adhésion

- 1 Après l'entrée en vigueur du présent Protocole, tout Etat qui a adhéré à la Convention pourra adhérer également au Protocole.
- 2 L'adhésion s'effectuera par le dépôt, près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, d'un instrument d'adhésion qui prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de son dépôt.

Article 12 – Réserves et déclarations

- 1 Les réserves et les déclarations formulées par une Partie concernant une disposition de la Convention s'appliqueront également à ce Protocole, à moins que cette Partie n'exprime l'intention contraire au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion.
- 2 Par notification écrite adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, toute Partie peut, au moment de la signature ou du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déclarer qu'il se prévaut de la ou des réserves prévues aux articles 3, 5 et 6 du présent Protocole. Une Partie peut aussi formuler, par rapport aux dispositions de ce Protocole, les réserves prévues à l'article 22, paragraphe 2, et à l'article 41, paragraphe 1, de la Convention, sans préjudice de la mise en œuvre faite par cette Partie par rapport à la Convention. Aucune autre réserve ne peut être formulée.
- 3 Par notification écrite adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, toute Partie peut, au moment de la signature ou du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déclarer qu'il se prévaut de la possibilité de prévoir des éléments additionnels, tels que prévus à l'article 5, paragraphe 2.a, et à l'article 6, paragraphe 2.a, de ce Protocole.

Article 13 – Statut et retrait des réserves

- 1 Une Partie qui a fait une réserve conformément à l'article 12 ci-dessus retire cette réserve, en totalité ou en partie, dès que les circonstances le permettent. Ce retrait prend effet à la date de réception d'une notification de retrait par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Si la notification indique que le retrait d'une réserve doit prendre effet à une date précise, et si cette date est postérieure à celle à laquelle le Secrétaire Général reçoit la notification, le retrait prend effet à cette date ultérieure.

- 2 Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe peut périodiquement demander aux Parties ayant fait une ou plusieurs réserves en application de l'article 12 des informations sur les perspectives de leur retrait.

Article 14 – Application territoriale

1 Toute Partie peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera le présent Protocole.

- 2 Toute Partie peut, à tout autre moment par la suite, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, étendre l'application de ce Protocole à tout autre territoire désigné dans la déclaration. Le Protocole entrera en vigueur à l'égard de ce territoire le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire Général.

- 3 Toute déclaration faite en application des deux paragraphes précédents peut être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Le retrait prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de ladite notification par le Secrétaire Général.

Article 15 – Dénonciation

- 1 Toute Partie peut, à tout moment, dénoncer le présent Protocole par notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

- 2 La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 16 – Notification

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux États membres du Conseil de l'Europe, aux États non-membres ayant participé à l'élaboration du présent Protocole, ainsi qu'à tout État y ayant adhéré ou ayant été invité à y adhérer :

- a toute signature ;

b le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion ;

c toute date d'entrée en vigueur du présent Protocole conformément à ses articles 9, 10 et 11 ;

d. tout autre acte, notification ou communication ayant trait au présent Protocole.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Strasbourg, le 28 janvier 2003, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe, aux Etats non-membres ayant participé à l'élaboration du présent Protocole et à tout Etat invité à y adhérer.

Σύμβαση για το έγκλημα στον Κυβερνοχώρο, Βουδαπέστη 23.11.2001

Τα Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και τα άλλα Κράτη που υπογράφουν το παρόν,

Θεωρώντας ότι ο στόχος του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι να επιτύχει μεγαλύτερη ενότητα μεταξύ των μελών του,

Αναγνωρίζοντας την αξία της προώθησης της συνεργασίας με τα άλλα κράτη που είναι συμβαλλόμενα μέρη της παρούσας Σύμβασης,

Πεισμένα για την ανάγκη να επιδιωχθεί κατά προτεραιότητα μία κοινή ανταγκληματική πολιτική που θα στοχεύει στην προστασία της κοινωνίας από το έγκλημα στον κυβερνοχώρο, κυρίως με την υιοθέτηση της κατάλληλης νομοθεσίας και την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας.

Έχοντας επίγνωση των θεμελιωδών αλλαγών που επέφερε η ψηφιοποίηση, η σύγκλιση και η συνεχιζόμενη παγκοσμιοποίηση των δικτύων υπολογιστών.

Εκφράζοντας την ανησυχία τους για τον κίνδυνο χρησιμοποίησης των δικτύων υπολογιστών και ηλεκτρονικών πληροφοριών για την διάπραξη εγκλημάτων και

αποθήκευσης και μεταφοράς των αποδεικτικών στοιχείων που αφορούν στα εγκλήματα αυτά δια μέσου των δικτύων αυτών.

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για συνεργασία μεταξύ των κρατών του Δημοσίου και του Ιδιωτικού τομέα στην καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο και την ανάγκη να προστατευθούν τα θεμιτά συμφέροντα στην χρήση και την ανάπτυξη της τεχνολογίας της πληροφορικής.

Πιστεύοντας ότι η αποτελεσματική μάχη κατά του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο απαιτεί αυξημένη, ταχεία και καλά συντονισμένη διεθνή συνεργασία σε θέματα ποινικού ενδιαφέροντος.

Πεπεισμένα ότι η παρούσα Σύμβαση είναι αναγκαία για να αποτρέψει τις ενέργειες που στρέφονται κατά του απορρήτου, της ακεραιότητας και της διαθεσιμότητας των συστημάτων υπολογιστών, των δικτύων υπολογιστών και των ηλεκτρονικών δεδομένων καθώς και την μη νόμιμη χρήση αυτών των συστημάτων, δικτύων και δεδομένων, με την ποινικοποίηση αυτής, όπως περιγράφεται στην παρούσα Σύμβαση, και την υιοθέτηση μέτρων για την αποτελεσματική καταπολέμηση αυτών των εγκληματικών πράξεων, διευκολύνοντας τον εντοπισμό, την έρευνα και την δίωξή τους, τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο και προβλέποντας ρυθμίσεις για ταχεία και αξιόπιστη διεθνή συνεργασία.

Έχοντας κατά νου την ανάγκη διασφάλισης της σωστής ισορροπίας μεταξύ των συμφερόντων της επιβολής του νόμου και του σεβασμού των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτά προστατεύονται από την Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1950 για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, την Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1966 για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα, και τις άλλες ισχύουσες συμβάσεις προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι οποίες επιβεβαιώνουν το δικαίωμα κάθε ανθρώπου να έχει την γνώμη του χωρίς παρεμβάσεις καθώς και το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης, στο οποίο περιλαμβάνεται και η ελευθερία της αναζήτησης, λήψης και διανομής πληροφοριών και ιδεών παντός είδους, ανεξαρτήτως συνόρων, καθώς και τα δικαιώματα που αφορούν τον σεβασμό του απορρήτου.

Έχοντας επίσης κατά νου το δικαίωμα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτό ορίζεται για παράδειγμα στην Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1981 για την Προστασία του Ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα.

Έχοντας υπ' όψη την Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1989 για τα Δικαιώματα του Παιδιού και την Σύμβαση του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας του 1999 για τις Χειρότερες Μορφές Παιδικής Εργασίας.

Λαμβάνοντας υπ' όψη τις υφιστάμενες συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για την συνεργασία στον ποινικό τομέα, καθώς και παρεμφερείς συνθήκες που υφίστανται μεταξύ των Κρατών Μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλων Κρατών και τονίζοντας ότι η παρούσα Σύμβαση έχει ως στόχο να συμπληρώσει αυτές τις συμβάσεις

ώστε να καταστήσει περισσότερο αποτελεσματικές τις ποινικές έρευνες και τις διώξεις για εγκληματικές πράξεις που σχετίζονται με συστήματα και δεδομένα υπολογιστών και να καταστήσει δυνατή τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων σε ηλεκτρονική μορφή για εγκληματικές πράξεις.

Επιδοκιμάζοντας τις πρόσφατες εξελίξεις οι οποίες περαιτέρω προάγουν τη διεθνή συνεννόηση και συνεργασία στην καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών του ΟΗΕ, του ΟΟΣΑ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των G8.

Έχοντας υπόψη τις Συστάσεις της Επιτροπής Υπουργών Νο. R (85) 10 σχετικά με την πρακτική εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Αμοιβαία Συνδρομή σε Ποινικές Υποθέσεις, όσον αφορά τις αιτήσεις δικαστικής συνδρομής για την άρση απορρήτου τηλεπικοινωνιών, Νο. R (88) 2 σχετικά με την πειρατεία στον τομέα των πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων, Νο. R (87) 15 που ρυθμίζει την χρήση προσωπικών δεδομένων στον αστυνομικό τομέα, Νο. R (95) 4 σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων στον τομέα των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, με ιδιαίτερη αναφορά στις τηλεφωνικές υπηρεσίες, καθώς και Νο. R (89) 9 σχετικά με το έγκλημα που σχετίζεται με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, όπου υπάρχουν οδηγίες για τις εθνικές νομοθεσίες σχετικά με τους ορισμούς ορισμένων εγκλημάτων σχετιζόμενων με υπολογιστές, και Νο. R (95) 13 που αφορά προβλήματα της ποινικής οικονομίας σε σχέση με την τεχνολογία της πληροφορικής.

Λαμβάνοντας υπ' όψη την υπ' αριθ. 1 Απόφαση που ελήφθη από τους Υπουργούς Δικαιοσύνης της Ευρώπης στην 21η Διάσκεψή τους (Πράγα, 10 και 11 Ιουνίου 1997), η οποία εισηγήθηκε στην Επιτροπή Υπουργών να υποστηρίξει το έργο σχετικά με το έγκλημα στον κυβερνοχώρο που επιτελεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Προβλήματα του Εγκλήματος (CDPC) με σκοπό να επιτευχθεί προσέγγιση των διατάξεων των εγχώριων ποινικών δικαίων και να καταστεί δυνατή η χρήση αποτελεσματικών μέσων έρευνας των εγκλημάτων αυτών, καθώς και την υπ' αριθ. 3 Απόφαση που ελήφθη από τους Υπουργούς Δικαιοσύνης της Ευρώπης στην 23η Διάσκεψή τους (Λονδίνο, 8 και 9 Ιουνίου 2000), η οποία ενθάρρυνε τα διαπραγματευόμενα μέρη να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους με σκοπό να βρεθούν οι κατάλληλες λύσεις ώστε να καταστεί δυνατόν να προσχωρήσει στην Σύμβαση μεγαλύτερος αριθμός Κρατών και αναγνώρισε την ανάγκη ύπαρξης ενός γρήγορου και αποτελεσματικού συστήματος διεθνούς συνεργασίας, το οποίο πρέπει να λαμβάνει υπ' όψη του τις συγκεκριμένες απαιτήσεις της καταπολέμησης του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο.

Έχοντας επίσης υπ' όψη το Σχέδιο Δράσης που υιοθέτησαν οι Αρχηγοί Κρατών και Κυβερνήσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης με την ευκαιρία της Ασύτερης Διάσκεψης Κορυφής (Στρασβούργο, 10 και 11 Οκτωβρίου 1997) για την αναζήτηση κοινά αποδεκτών λύσεων στην ανάπτυξη της τεχνολογίας της πληροφορικής με βάση τα πρότυπα και τις αξίες του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Συμφώνησαν τα εξής:

Κεφάλαιο I - Ορολογία

Άρθρο I - Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης:

- α. "σύστημα υπολογιστή" σημαίνει μία συσκευή ή ένα σύνολο διασυνδεδεμένων ή σχετιζόμενων συσκευών, μία ή περισσότερες από τις οποίες πραγματοποιεί αυτόματη επεξεργασία δεδομένων βάσει ενός προγράμματος.
- β. "δεδομένα υπολογιστών" σημαίνει αναπαράσταση γεγονότων, πληροφοριών ή εννοιών σε μορφή κατάλληλη για να υποστούν επεξεργασία σε ένα σύστημα υπολογιστή, περιλαμβανομένου και ενός προγράμματος κατάλληλου για να προκαλέσει την εκτέλεση μιας λειτουργίας από ένα σύστημα υπολογιστή.
- γ. "πάροχος υπηρεσιών" σημαίνει:
 - ι. κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας που παρέχει στους χρήστες των υπηρεσιών του την δυνατότητα να επικοινωνούν μέσω ενός συστήματος υπολογιστή, και
 - ιι. κάθε άλλος φορέας που επεξεργάζεται ή αποθηκεύει δεδομένα υπολογιστών είτε για λογαριασμό αυτής της υπηρεσίας επικοινωνίας, είτε των χρηστών αυτής της υπηρεσίας.
- δ. "δεδομένα κίνησης" σημαίνει τα δεδομένα υπολογιστών που σχετίζονται με μία επικοινωνία μέσω ενός συστήματος υπολογιστή, δημιουργούμενα από ένα σύστημα υπολογιστή που αποτελούσε τμήμα της αλυσίδας επικοινωνίας, τα οποία καταδεικνύουν την προέλευση, τον προορισμό, το δρομολόγιο, το χρόνο, την ημερομηνία, το μέγεθος, τη διάρκεια ή τον τόπο της υφιστάμενης υπηρεσίας της επικοινωνίας.

Κεφάλαιο II - Μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε εθνικό επίπεδο

Τμήμα I - Ουσιαστικό ποινικό δίκαιο

Τίτλος 1 - Εγκλήματα κατά της εμπιστευτικότητας, ακεραιότητας και διαθεσιμότητας των δεδομένων και συστημάτων υπολογιστών

Άρθρο 2 - Παράνομη πρόσβαση

Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθεί στο εσωτερικό του δίκαιο η άνευ δικαίωματος πρόσβαση στο σύνολο ή σε μέρος ενός συστήματος υπολογιστή, όταν αυτή διαπράττεται από πρόθεση. Ένα Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να θέσει ως προϋπόθεση διάπραξης του εγκλήματος την παραβίαση μέτρων ασφαλείας, με την πρόθεση να αποκτηθούν δεδομένα υπολογιστή ή με άλλη αθέμιτη πρόθεση, ή σε σχέση με ένα σύστημα υπολογιστή που είναι συνδεδεμένο με ένα άλλο σύστημα υπολογιστή.

Άρθρο 3 - Υποκλοπή

Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθεί στο εσωτερικό του δίκαιο η υποκλοπή δια τεχνικών μέσων μη δημοσίων διαβιβάσεων δεδομένων υπολογιστή από και προς ή εντός ενός συστήματος υπολογιστή, περιλαμβανομένων και των ηλεκτρομαγνητικών εκπομπών από ένα σύστημα υπολογιστή στο οποίο ευρίσκονται αυτά τα δεδομένα υπολογιστών, όταν αυτή διαπράττεται από πρόθεση. Ένα Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να θέσει ως προϋπόθεση της διάπραξης του εγκλήματος την αλλέμιτη πρόθεση, ή την επίτευξη σύνδεσης ενός συστήματος υπολογιστή με ένα άλλο σύστημα υπολογιστή.

Άρθρο 4 - Παρεμβολές σε δεδομένα

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθεί στο εσωτερικό του δίκαιο η άνευ δικαιώματος βλάβη, διαγραφή, φθορά, αλλοίωση ή καταστολή δεδομένων υπολογιστών, όταν αυτή διαπράττεται από πρόθεση.
2. Ένα Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να διατηρήσει το δικαίωμα να θέσει ως προϋπόθεση ύπαρξης εγκλήματος για την συμπεριφορά που περιγράφεται στην παρ. 1 την πρόκληση σοβαρής ζημίας.

Άρθρο 5 - Παρεμβολές σε συστήματα

Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθεί στο εσωτερικό του δίκαιο η άνευ δικαιώματος σοβαρή παρακώλυση της λειτουργίας ενός συστήματος υπολογιστή δια της εισαγωγής, διαβίβασης, βλάβης, διαγραφής, φθοράς, αλλοίωσης ή καταστολής δεδομένων υπολογιστή, όταν αυτή διαπράττεται από πρόθεση.

Άρθρο 6 – Κακή χρήση συσκευών

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθεί στο εσωτερικό του δίκαιο η άνευ δικαιώματος και από πρόθεση διάπραξη των κάτωθι:
 - α. Παραγωγή, πώληση, προμήθεια προς χρήση, εισαγωγή, διανομή ή άλλως διάθεση:

- ι. μιας συσκευής, περιλαμβανομένου και ενός προγράμματος υπολογιστή, σχεδιασμένης ή προσαρμοσμένης πρωτίστως με σκοπό τη διάπραξη κάποιου εκ των εγκλημάτων που περιγράφονται στα ως άνω Άρθρα 2 έως 5,
 - ιι. ενός συνθηματικού ή κωδικού πρόσβασης, ή άλλου παρεμφερούς δεδομένου, με την χρήση του οποίου είναι δυνατόν να αποκτηθεί πρόσβαση στο σύνολο ή μέρος ενός συστήματος υπολογιστή,

με πρόθεση να χρησιμοποιηθεί για τον σκοπό της διάπραξης κάποιου εκ των εγκλημάτων που περιγράφονται στα ως άνω Άρθρα 2 έως 5, και

 - β. Κατοχή ενός αντικειμένου από τα ανυφερόμενα στις παραγράφους α.ι και α.ιι ανωτέρω, με σκοπό τη διάπραξη κάποιου εκ των εγκλημάτων που περιγράφονται στα ως άνω Άρθρα 2 έως 5. Ένα Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να θέσει ως προϋπόθεση να υπάρχει κατοχή ενός αριθμού τέτοιων αντικειμένων πριν θεμελιωθεί ποινική ευθύνη.
2. Το παρόν άρθρο δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι δημιουργεί ποινική ευθύνη σε περίπτωση που η παραγωγή, πώληση, προμήθεια προς χρήση, εισαγωγή, διανομή ή άλλως διάθεση ή κατοχή όπως περιγράφεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου δεν γίνεται με σκοπό τη διάπραξη κάποιου εκ των εγκλημάτων που περιγράφονται στα Άρθρα 2 έως 5 της παρούσας Σύμβασης, όπως π.χ. για την πραγματοποίηση επιτρεπτών δοκιμών ή για την προστασία ενός συστήματος υπολογιστή.
3. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να διατηρήσει το δικαίωμα να μην εφαρμόσει την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, υπό τον όρο ότι η επιφύλαξη αυτή δεν θα αφορά στην πώληση, στην διανομή ή άλλως στη διάθεση των αντικειμένων που περιγράφονται στην παράγραφο 1 α.ιι του παρόντος άρθρου.

Τίτλος 2 - Εγκλήματα σχετικά με υπολογιστές

Άρθρο 7 - Πλαστογραφία σχετική με υπολογιστές

Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθεί στο εσωτερικό του δίκαιο η από πρόθεση και άνευ δικαιώματος εισαγωγή, αλλοίωση, διαγραφή ή καταστολή δεδομένων υπολογιστή, που έχει ως αποτέλεσμα την παραγωγή μη αυθεντικών δεδομένων, με σκοπό να θεωρηθούν αυτά αυθεντικά ή να γίνουν ενέργειες με βάση αυτά, ωσάν να είναι αυθεντικά για νόμιμους σκοπούς, ασχέτως του εάν αυτά τα δεδομένα είναι ή όχι άμεσα αναγνώσιμα ή

αντίληπτά. Ένα Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να θέσει ως προϋπόθεση θεμελίωσης ποινικής ευθύνης την ύπαρξη πρόθεσης εξαπάτησης ή παρόμοιας αθέμιτης πρόθεσης.

Άρθρο 8 - Απάτη σχετική με υπολογιστές

Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθεί στο εσωτερικό του δίκαιο η από πρόθεση και άνευ δικαιώματος πρόκληση απώλειας ξένης περιουσίας δια της

- α. εισαγωγής, αλλοίωσης, διαγραφής ή καταστολής δεδομένων υπολογιστή,
- β. παρέμβασης στη λειτουργία ενός συστήματος υπολογιστή

με δόλια ή αθέμιτη πρόθεση όπως, άνευ δικαιώματος, προσπορισθεί οικονομικό όφελος για τον ίδιο ή για άλλο πρόσωπο.

Τίτλος 3 - Εγκλήματα σχετικά με το περιεχόμενο

Άρθρο 9 - Εγκλήματα σχετικά με την παιδική πορνογραφία

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθούν στο εσωτερικό δίκαιό του οι ακόλουθες συμπεριφορές, όταν διαπράττονται από πρόθεση και άνευ δικαιώματος:
 - α. παραγωγή παιδικής πορνογραφίας με σκοπό την διανομή της μέσω ενός συστήματος υπολογιστή,
 - β. προσφορά ή διάθεση παιδικής πορνογραφίας μέσω ενός συστήματος υπολογιστή,
 - γ. διανομή ή μετάδοση παιδικής πορνογραφίας μέσω ενός συστήματος υπολογιστή,
 - δ. προμήθεια παιδικής πορνογραφίας μέσω ενός συστήματος υπολογιστή για ιδία χρήση ή για άλλο πρόσωπο,
 - ε. κατοχή παιδικής πορνογραφίας σε ένα σύστημα υπολογιστή ή σε ένα μέσο αποθήκευσης δεδομένων υπολογιστή.
2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1 ανωτέρω, ο όρος "παιδική πορνογραφία" περιλαμβάνει πορνογραφικό υλικό που απεικονίζει οπτικά:
 - α. ένα ανήλικο να εμπλέκεται σε σαφώς σεξουαλική συμπεριφορά
 - β. ένα πρόσωπο που φαίνεται ότι είναι ανήλικο να συμμετέχει σε σαφώς σεξουαλική συμπεριφορά,

- γ. ρεαλιστικές εικόνες που απεικονίζουν ένα ανήλικο να εμπλέκεται σε σαφώς σεξουαλική συμπεριφορά.
3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 2 ανωτέρω, ο όρος "ανήλικος" περιλαμβάνει όλα τα πρόσωπα κάτω των 18 ετών. Ένα Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί, παρά ταύτα, να ορίσει χαμηλότερο όριο ηλικίας, το οποίο δεν μπορεί να είναι κάτω των 16 ετών.
4. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να διατηρεί το δικαίωμα να μην εφαρμόσει εν όλω ή εν μέρει τις παραγράφους 1, υποπαραγράφους δ και ε και 2 και τις υποπαραγράφους β και γ.

Τίτλος 4 - Εγκλήματα σχετικά με παραβιάσεις δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων

Άρθρο 10 - Εγκλήματα σχετικά με παραβιάσεις δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που απαιτούνται για να ποινικοποιηθεί στο εσωτερικό δίκαιό του η παραβίαση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (copyright) όπως αυτά ορίζονται στο δίκαιο αυτού του Συμβαλλομένου Μέρους, σε εκτέλεση των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει από την Πράξη του Παρισιού της 24 Ιουλίου 1971 που αναθεώρησε την Σύμβαση της Βέρνης για την Προστασία των Λογοτεχνικών και Καλλιτεχνικών Έργων (the Bern Convention for the Protection of Literary and Artistic Works), την Συμφωνία για τις Εμπορικές Πτυχές των Δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας (the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights) και την Συνθήκη του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας WIPO για την πνευματική ιδιοκτησία (the WIPO Copyright Treaty), με εξαίρεση τα ηθικά δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που παρέχονται από αυτές τις συμβάσεις, στην περίπτωση που αυτές οι πράξεις διαπράττονται από πρόθεση, σε εμπορική κλίμακα και με την χρήση ενός συστήματος υπολογιστή.
2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που απαιτούνται για να ποινικοποιηθεί στο εσωτερικό δίκαιό του η παραβίαση των συγγενικών δικαιωμάτων, όπως αυτά ορίζονται στο δίκαιο αυτού του Συμβαλλομένου Μέρους, σε εκτέλεση των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει από τη Σύμβαση για την Προστασία των Ερμηνευτών ή Εκτελεστών Καλλιτεχνών, των Παραγωγών Φωνογραφικών και Ραδιοτηλεοπτικών Οργανισμών (Σύμβαση της Ρώμης) (the International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organisations - Rome Convention), την Συμφωνία για τις Εμπορικές Πτυχές των Δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας (the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights) και την Σύμβαση για τις Ερμηνείες /

Εκτελέσεις και τα Φωνογραφήματα (the WIPO Performances and Phonograms Treaty), με εξαίρεση τα ηθικά δικαιώματα που παρέχονται από αυτές τις συμβάσεις, όταν αυτές οι πράξεις διαπράττονται από πρόθεση, σε εμπορική κλίμακα και με την χρήση ενός συστήματος υπολογιστή.

3. Ένα Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να διατηρεί το δικαίωμα να μην προβεί σε ποινικοποίηση σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου σε περιορισμένες περιπτώσεις, υπό τον όρο ότι διαθέτει άλλα αποτελεσματικά, προς τούτο, ένδικα βοηθήματα και ότι αυτή η επαύλαξη δεν μειώνει τις διεθνείς υποχρεώσεις του Συμβαλλομένου Μέρους, όπως αυτές αναφέρονται στα διεθνή νομικά κείμενα που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου.

Τίτλος 5 - Εξαρτημένη ευθύνη και κυρώσεις

Άρθρο 11 - Απόπειρα και συμμετοχή

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθεί στο εσωτερικό δίκαιό του η συνδρομή ή εξώθηση στη διάπραξη οποιουδήποτε εκ των εγκλημάτων που ποινικοποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 2 έως 10 της παρούσης Σύμβασης, όταν αυτά διαπράττονται από πρόθεση.
2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθεί στο εσωτερικό δίκαιό του η απόπειρα διάπραξης οποιουδήποτε εκ των εγκλημάτων που ποινικοποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 3 έως 5, 7, 8 και 9.1α και γ της παρούσης Σύμβασης, όταν η απόπειρα αυτή γίνεται από πρόθεση.
3. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να διατηρεί το δικαίωμα να μην εφαρμόσει εν όλω ή εν μέρει την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 12 - Ευθύνη Νομικών Προσώπων

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να εξασφαλίσει ότι θα θεμελιούται ευθύνη των νομικών προσώπων για ποινικά εγκλήματα που ποινικοποιούνται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, όταν αυτά διαπράττονται προς όφελος των νομικών προσώπων από ένα φυσικό πρόσωπο που ενεργεί είτε ατομικώς ή ως μέλος ενός οργάνου του νομικού προσώπου και έχει ιθύνουσα θέση εντός αυτού του νομικού προσώπου, δυνάμει:
 - εξουσιοδότησης να εκπροσωπεί το νομικό πρόσωπο, ή
 - εξουσίας να λαμβάνει αποφάσεις για λογαριασμό του νομικού προσώπου, ή

- εξουσίας να ασκεί έλεγχο εντός του νομικού προσώπου.
- 2. Πέραν των περιπτώσεων που έχουν ήδη προβλεφθεί στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να θεμελιώνεται ευθύνη ενός νομικού προσώπου, όταν η έλλειψη επίβλεψης ή ελέγχου από ένα φυσικό πρόσωπο όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1, κατέστησε δυνατή την διάπραξη ενός ποινικού αδικήματος που ποινικοποιείται από την παρούσα Σύμβαση, προς όφελος του νομικού προσώπου από ένα φυσικό πρόσωπο που ενεργεί υπό τον έλεγχό του .
- 3. Γηρουμένων των νομικών αρχών των Συμβαλλομένων Μερών, η ευθύνη ενός νομικού προσώπου μπορεί να είναι ποινική, αστική ή διοικητική.
- 4. Η εν λόγω ευθύνη δεν αποκλείει την θεμελίωση ποινικής ευθύνης των φυσικών προσώπων που διέπραξαν το αδίκημα.

Άρθρο 13 - Κυρώσεις και μέτρα

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που απαιτούνται για να εξασφαλίσει ότι τα ποινικά αδικήματα που καθιερώνονται σύμφωνα με τα Άρθρα 2 έως 11 τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές, αποτρεπτικές ποινικές ή μη κυρώσεις ή μέτρα, περιλαμβανομένων των χρηματικών κυρώσεων.

Τμήμα 2 - Δικονομικό Δίκαιο

Τίτλος 1 - Κοινές διατάξεις

Άρθρο 14 - Πλαίσιο των δικονομικών διατάξεων

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να θεσπίσει τις αρμοδιότητες και τις διαδικασίες που προβλέπονται στο παρόν τμήμα για τους σκοπούς συγκεκριμένων ποινικών ερευνών ή διώξεων.
2. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις που ρητά προβλέπονται στο Άρθρο 21, κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος εφαρμόζει τις αρμοδιότητες και τις διαδικασίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου:
 - α. Στα ποινικά εγκλήματα που ποινικοποιούνται σύμφωνα με τα Άρθρα 2 έως 11 της παρούσας Σύμβασης,

- β. Στα ποινικά εγκλήματα που διαπράττονται με την χρήση ενός συστήματος υπολογιστή και
- γ. Στη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων σε ηλεκτρονική μορφή ενός ποινικού αδικήματος.
3. α. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να επιφυλαχθεί να εφαρμόσει τα μέτρα που αναφέρονται στο Άρθρο 20 μόνον για εγκλήματα ή κατηγορίες εγκλημάτων που θα προσδιορισθούν στην επιφύλαξη, υπό τον όρο ότι το εύρος αυτών των εγκλημάτων ή των κατηγοριών εγκλημάτων δεν θα είναι περισσότερο περιορισμένο από το εύρος των εγκλημάτων στο οποίο (κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος) θα εφαρμόζει τα μέτρα που αναφέρονται στο Άρθρο 21. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος προσπαθεί να περιορίσει αυτήν την επιφύλαξη ώστε να παρέχεται η δυνατότητα της ευρύτερης δυνατής εφαρμογής του μέτρου που αναφέρεται στο Άρθρο 20.
- β. Όταν ένα Συμβαλλόμενο Μέρος, εξ αιτίας περιορισμών στην ισχύουσα νομοθεσία του κατά τον χρόνο υιοθέτησης της παρούσης Σύμβασης, δεν είναι σε θέση να εφαρμόσει τα μέτρα που αναφέρονται στα Άρθρα 20 και 21 στις επικοινωνίες που διαβιβάζονται εντός ενός συστήματος υπολογιστή ενός παρόχου υπηρεσιών, το οποίο σύστημα:
- ι λειτουργεί προς όφελος μιας κλειστής ομάδας χρηστών, και
 - ιι δεν χρησιμοποιεί δίκτυο δημοσίων επικοινωνιών και δεν είναι συνδεδεμένο σε άλλο σύστημα υπολογιστή, δημόσιο ή ιδιωτικό,
- το Συμβαλλόμενο Μέρος αυτό μπορεί να επιφυλαχθεί να μην εφαρμόσει αυτά τα μέτρα σε αυτές τις επικοινωνίες. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος προσπαθεί να περιορίσει αυτήν την επιφύλαξη ώστε να παρέχεται η δυνατότητα της ευρύτερης δυνατής εφαρμογής των μέτρων που αναφέρονται στα Άρθρα 20 και 21.

Άρθρο 15 - Όροι και διασφαλίσεις

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος εξασφαλίζει ότι η θέσπιση, εκτέλεση και εφαρμογή των αρμοδιοτήτων και διαδικασιών που προβλέπονται στο παρόν τμήμα υπόκειται στους όρους και τις διασφαλίσεις που προβλέπονται από το εγχώριο δίκαιό του, οι οποίες προβλέπουν επαρκή προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών, περιλαμβανομένων και των δικαιωμάτων που δημιουργούνται από τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει δυνάμει της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1950, της Διεθνούς Σύμβασης

για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα του 1966 του ΟΗΕ, και των λοιπών ισχυουσών διεθνών συμφωνιών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, και οι οποίες ενσωματώνουν την αρχή της αναλογικότητας.

2. Ανάλογα με το είδος της αρμοδιότητας ή της διαδικασίας, αυτοί οι όροι και οι διασφαλίσεις περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων δικαστική ή άλλη ανεξάρτητη επίβλεψη, τους λόγους που δικαιολογούν την εφαρμογή, τον περιορισμό του αντικειμένου και της διάρκειας αυτής της αρμοδιότητας ή διαδικασίας.
3. Στο βαθμό που συμβαδίζει με το δημόσιο συμφέρον και ειδικότερα με την ορθή απονομή δικαιοσύνης, το κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος εξετάζει την περίπτωση που έχουν οι αρμοδιότητες και οι διαδικασίες του παρόντος τμήματος επί των δικαιωμάτων, ευθυνών και θεμιτών συμφερόντων των τρίτων.

Τίτλος 2 - Κατεπείγουσα διατήρηση αποθηκευμένων δεδομένων υπολογιστών

Άρθρο 16 - Κατεπείγουσα διατήρηση αποθηκευμένων δεδομένων υπολογιστών

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να μπορούν οι αρμόδιες αρχές να διατάζουν ή ομοίως να διασφαλίσουν την κατεπείγουσα διατήρηση συγκεκριμένων δεδομένων υπολογιστή, περιλαμβανομένων των στοιχείων κίνησης που έχουν αποθηκευθεί σε ένα σύστημα υπολογιστή, ιδίως όταν πιθανολογείται ότι τα δεδομένα του υπολογιστή είναι ιδιαίτερος εύλωτος σε απώλεια ή τροποποίηση.
2. Στην περίπτωση που ένα Συμβαλλόμενο Μέρος υλοποιεί την παράγραφο 1 ανωτέρω με την εντολή προς ένα πρόσωπο να διατηρήσει συγκεκριμένα αποθηκευμένα δεδομένα υπολογιστή που βρίσκονται στην κατοχή ή τον έλεγχο του, το Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να υποχρεώσει αυτό το πρόσωπο να διατηρήσει και να διαφυλάξει την ακεραιότητα των εν λόγω δεδομένων υπολογιστή για το χρονικό διάστημα που απαιτείται έως ότου μπορέσουν οι αρμόδιες αρχές να ζητήσουν την χορήγησή τους, διάστημα που δεν θα υπερβαίνει τις 90 ημέρες. Ένα Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να ορίσει ότι η διαταγή αυτή ανανεώνεται.
3. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να υποχρεωθεί ο κάτοχος ή άλλο πρόσωπο που έχει στην φύλαξη του τα δεδομένα υπολογιστή, να τηρεί εχεμύθεια σχετικά με αυτές τις διαδικασίες για το χρονικό διάστημα που ορίζεται από το εσωτερικό δικαίό του.
4. Οι αρμοδιότητες και οι διαδικασίες που αναφέρονται στο παρόν άρθρο αφορούν στα Άρθρα 14 και 15.

Άρθρο 17 - Κατεπείγουσα διατήρηση και μερική αποκάλυψη στοιχείων κίνησης

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα απαραίτητα νομοθετικά και άλλα μέτρα σε σχέση με τα στοιχεία κίνησης που πρέπει να διατηρηθούν δυνάμει του Άρθρου 16, για:
 - α. να εξασφαλισθεί ότι η κατεπείγουσα διατήρηση των στοιχείων κίνησης θα είναι διαθέσιμη ανεξαρτήτως της συμμετοχής ενός ή περισσότερων παρόχων υπηρεσιών στη διαβίβαση αυτών των επικοινωνιών και
 - β. να εξασφαλισθεί η κατεπείγουσα αποκάλυψη προς την αρμόδια αρχή του Συμβαλλόμενου Μέρους, ή προς ένα πρόσωπο διορισμένο από αυτήν την αρχή, επαρκούς ποσότητας στοιχείων κίνησης ώστε το Συμβαλλόμενο Μέρος να είναι σε θέση να εντοπίσει τους παρόχους υπηρεσιών και την διαδρομή μέσω της οποίας διαβιβάστηκε αυτή η επικοινωνία.
2. Οι αρμοδιότητες και οι διαδικασίες που αναφέρονται στο παρόν άρθρο υπόκεινται στα Άρθρα 14 και 15.

Τίτλος 3 - Διαταγή επίδειξης

Άρθρο 18 - Διαταγή επίδειξης

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να δύνανται οι αρμόδιες αρχές του να διατάξουν:
 - α. ένα πρόσωπο που βρίσκεται στην Επικράτεια του να υποβάλλει συγκεκριμένα δεδομένα υπολογιστή που βρίσκονται υπό τον έλεγχο αυτού του προσώπου και τα οποία είναι αποθηκευμένα σε ένα σύστημα υπολογιστή ή σε ένα μέσον αποθήκευσης δεδομένων υπολογιστή και
 - β. έναν πάροχο υπηρεσιών που προσφέρει τις υπηρεσίες του στην Επικράτεια του Συμβαλλόμενου Μέρους, να υποβάλει πληροφορίες για συνδρομητές σε σχέση με τις υπηρεσίες αυτές, πληροφορίες που βρίσκονται στην κατοχή ή υπό τον έλεγχο του εν λόγω παρόχου υπηρεσιών.
2. Οι αρμοδιότητες και οι διαδικασίες που αναφέρονται στο παρόν άρθρο υπόκεινται στα Άρθρα 14 και 15.
3. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ο όρος "πληροφορίες για συνδρομητές" σημαίνει κάθε πληροφορία υπό μορφή δεδομένων υπολογιστή ή υπό οιαδήποτε άλλη μορφή, η οποία φυλάσσεται από έναν πάροχο υπηρεσιών και αφορά τους συνδρομητές των υπηρεσιών του, με εξαίρεση τα στοιχεία κίνησης ή περιεχομένου, από την οποία μπορεί να εξακριβωθεί:

- α. ο τύπος της χρησιμοποιούμενης υπηρεσίας επικοινωνιών, οι τεχνικές προδιαγραφές της και η περίοδος υπηρεσίας,
- β. η ταυτότητα του συνδρομητή, η ταχυδρομική ή η γεωγραφική διεύθυνση, το τηλέφωνο και άλλοι αριθμοί πρόσβασης, τα στοιχεία χρέωσης και πληρωμής που είναι διαθέσιμα με βάση τη σύμβαση ή συμφωνία παροχής υπηρεσιών,
- γ. κάθε άλλη πληροφορία σχετική με τον τόπο εγκατάστασης του εξοπλισμού επικοινωνίας, που είναι διαθέσιμη με βάση την σύμβαση ή συμφωνία παροχής υπηρεσιών,

Τίτλος 4 - Έρευνα και κατάσχεση αποθηκευμένων δεδομένων υπολογιστή

Άρθρο 19 - Έρευνα και κατάσχεση αποθηκευμένων δεδομένων υπολογιστή

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να δοθεί η δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές του να ερευνούν ή ομοίως να έχουν πρόσβαση:
 - α. σε ένα σύστημα υπολογιστή ή σε μέρος αυτού και στα δεδομένα υπολογιστή που είναι αποθηκευμένα σε αυτόν, και
 - β. σε ένα μέσο αποθήκευσης δεδομένων υπολογιστή στο οποίο υπάρχουν αποθηκευμένα δεδομένα υπολογιστή μέσα στην επικράτειά του.
2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να εξασφαλίσει ότι σε περίπτωση που οι αρχές του ερευνούν ή έχουν πρόσβαση σε ένα συγκεκριμένο σύστημα υπολογιστή ή σε μέρος αυτού σε εκτέλεση της παραγράφου 1.α και πιθανολογείται ότι τα αναζητούμενα δεδομένα είναι αποθηκευμένα σε άλλο σύστημα υπολογιστή ή μέρος αυτού μέσα στην επικράτειά του, και αυτά τα δεδομένα είναι νομίμως προστά ή διαθέσιμα στο αρχικό σύστημα, οι αρχές έχουν την δυνατότητα να επεκτείνουν ταχέως την έρευνα ή παρόμοια πρόσβαση προς το άλλο σύστημα.
3. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να δύνανται οι αρμόδιες αρχές του να κατάσχουν ή ομοίως να εξασφαλίζουν τα δεδομένα υπολογιστή στα οποία απέκτησαν πρόσβαση σύμφωνα με τις παραγράφους 1 ή 2. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν την εξουσία:
 - α. να κατάσχουν ή ομοίως να ασφαλίζουν ένα σύστημα υπολογιστή ή μέρος αυτού ή ένα μέσον αποθήκευσης δεδομένων υπολογιστή,
 - β. να παράγουν και να διατηρούν ένα αντίγραφο αυτών των δεδομένων υπολογιστή,

- γ. να διατηρούν την ακεραιότητα των σχετικών αποθηκευμένων δεδομένων υπολογιστή,
 - δ. να καθιστούν απρόσιτα ή να αφαιρούν αυτά τα δεδομένα υπολογιστή από το εξεταζόμενο σύστημα υπολογιστή.
4. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία ώστε να δύνανται οι αρμόδιες αρχές του να διατάξουν οποιοδήποτε πρόσωπο έχει γνώση περί της λειτουργίας του συστήματος υπολογιστή ή των μέτρων που ισχύουν για την προστασία των δεδομένων υπολογιστή που υπάρχουν σε αυτό, να παράσχει τις αναγκαίες πληροφορίες ώστε να καταστεί δυνατή η άσκηση των μέτρων που αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 2.
5. Οι αρμοδιότητες και οι διαδικασίες που αναφέρονται στο παρόν άρθρο υπόκεινται στα Άρθρα 14 και 15.

Τίτλος 5 - Συλλογή δεδομένων υπολογιστή σε πραγματικό χρόνο

Άρθρο 20 - Συλλογή δεδομένων κίνησης σε πραγματικό χρόνο

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να δύνανται οι αρμόδιες αρχές του να:
- α. συλλέγουν ή καταγράφουν με την εφαρμογή τεχνικών μέσων στην επικράτεια αυτού του Συμβαλλόμενου Μέρους, και
 - β. αναγκάζουν έναν πάροχο υπηρεσιών με την υφιστάμενη τεχνική ικανότητά του:
 - ι να συλλέγει ή καταγράφει με την εφαρμογή τεχνικών μέσων στην επικράτεια αυτή του Συμβαλλόμενου Μέρους, ή
 - ii να συνεργάζεται και να βοηθά τις αρμόδιες αρχές στην συλλογή ή καταγραφή, δεδομένων κίνησης, σε πραγματικό χρόνο, σε σχέση με συγκεκριμένες επικοινωνίες στην επικράτειά του που διαβιβάζονται μέσα ενός συστήματος υπολογιστή.
2. Στην περίπτωση που ένα Συμβαλλόμενο Μέρος λόγω των πάγιων αρχών του εσωτερικού νομικού συστήματός του δεν μπορεί να λάβει τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1.α μπορεί άντ' αυτών να λάβει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να εξασφαλίσει ότι θα γίνεται συλλογή ή καταγραφή σε πραγματικό χρόνο δεδομένων κίνησης που σχετίζονται με τις συγκεκριμένες επικοινωνίες που διαβιβάζονται στην επικράτειά του, δια της εφαρμογής τεχνικών μέσων σε αυτήν την επικράτεια.

3. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να εξαναγκασθεί ένας πάροχος υπηρεσιών να τηρήσει ευχέρεια ως προς το γεγονός της εκτέλεσης κάποιας δικαιοδοσίας που προβλέπεται στο παρόν άρθρο και κάθε πληροφορίας που σχετίζεται με αυτήν.
4. Οι αρμοδιότητες και οι διαδικασίες που αναφέρονται στο παρόν άρθρο υπόκεινται στα Άρθρα 14 και 15.

Άρθρο 21 – Άρση του απορρήτου των δεδομένων περιεχομένου

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία σε σχέση με ένα φάσμα σοβαρών εγκλημάτων που θα καθοριστούν από το εσωτερικό δίκαιο, ώστε να δίνονται οι αρμόδιες αρχές του να:
 - α. συλλέγουν ή καταγράφουν με την εφαρμογή τεχνικών μέσων στην επικράτεια αυτού του Συμβαλλόμενου Μέρους, και
 - β. αναγκάζουν έναν πάροχο υπηρεσιών με την υφιστάμενη τεχνική ικανότητά του:
 - ι να συλλέγει ή καταγράφει με την εφαρμογή τεχνικών μέσων στην επικράτεια αυτή του Συμβαλλόμενου Μέρους, ή
 - ii να συνεργάζεται και να βοηθά τις αρμόδιες αρχές στη συλλογή ή καταγραφή, δεδομένων περιεχομένου, σε πραγματικό χρόνο, σε σχέση με συγκεκριμένες επικοινωνίες στην επικράτειά του που διαβιβάζονται μέσω ενός σικιτήματος υπολογιστή.
2. Στην περίπτωση που ένα Συμβαλλόμενο Μέρος λόγω των πάγιων αρχών του εσωτερικού νομικού συστήματός του δεν μπορεί να λάβει τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1.α μπορεί αντ' αυτών να λάβει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να εξασφαλίζει ότι θα γίνεται συλλογή ή καταγραφή σε πραγματικό χρόνο δεδομένων περιεχομένου για συγκεκριμένες επικοινωνίες που διαβιβάζονται στην επικράτειά του, δια της εφαρμογής τεχνικών μέσων σε αυτήν την επικράτεια.
3. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να εξαναγκασθεί ένας πάροχος υπηρεσιών να τηρεί ευχέρεια ως προς το γεγονός της εκτέλεσης κάποιας εξουσίας που προβλέπεται στο παρόν άρθρο και κάθε πληροφορίας που σχετίζεται με αυτήν.
4. Οι αρμοδιότητες και οι διαδικασίες που αναφέρονται στο παρόν άρθρο υπόκεινται στα Άρθρα 14 και 15.

Τμήμα 3 - Δικαιοδοσία

Άρθρο 22 - Δικαιοδοσία

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να θεμελιωθεί η δικαιοδοσία επί κάθε εγκλήματος που ποινικοποιείται σύμφωνα με τα Άρθρα 2 έως 11 της παρούσας Σύμβασης, όταν τα εγκλήματα αυτά διαπράττονται:
 - α. εντός της επικράτειάς του ή
 - β. επί ενός πλοίου που φέρει την σημαία του εν λόγω Συμβαλλόμενου Μέρους, ή
 - γ. επί ενός αεροσκάφους που είναι καταχωρημένο σύμφωνα με τους νόμους του εν λόγω Συμβαλλόμενου Μέρους, ή
 - δ. από ένα πολίτη του, εάν το έγκλημα τιμωρείται από το ποινικό δίκαιο στον τόπο που διαπράχθηκε ή εάν το έγκλημα διαπράχθηκε εκτός της εδαφικής δικαιοδοσίας ενός κράτους.
2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να επαφιασθεί να εφαρμόσει μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις υπό συγκεκριμένες συνθήκες τους κανόνες περί δικαιοδοσίας που αναφέρονται στις παραγράφους 1.β έως 1.δ του παρόντος Άρθρου ή μέρους αυτού.
3. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα μέτρα που είναι αναγκαία για να θεμελιωθεί δικαιοδοσία επί των εγκλημάτων που αναφέρονται στο Άρθρο 24 παράγραφος 1, της παρούσας Σύμβασης, σε περιπτώσεις όπου ο φερόμενος ως εγκληματίας είναι παρών μέσα στην επικράτειά του και δεν τον εκδίδει σε άλλο Συμβαλλόμενο Μέρος αποκλειστικώς και μόνον με βάση την εθνικότητά του, κατόπιν αίτησης έκδοσης.
4. Η παρούσα Σύμβαση δεν αποκλείει την άσκηση ποινικής δικαιοδοσίας από ένα Συμβαλλόμενο Μέρος σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιό του.
5. Όταν περισσότερα από ένα Συμβαλλόμενα Μέρη διεκδικούν δικαιοδοσία επί ενός εγκλήματος που ποινικοποιείται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, τα εμπλεκόμενα μέρη θα διαβουλευθούν, όπου αυτό απαιτείται, με σκοπό να προσδιορισθεί η καταλληλότερη δικαιοδοσία για να ασκηθεί δίωξη.

Κεφάλαιο III - Διεθνής συνεργασία**Τμήμα I - Γενικές αρχές***Τίτλος 1 - Γενικές αρχές σχετικά με την διεθνή συνεργασία***Άρθρο 23 - Γενικές αρχές σχετικές με την διεθνή συνεργασία**

Τα Συμβαλλόμενα Μέρη συνεργάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου και με την εφαρμογή των σχετικών διεθνών συμφωνιών διεθνούς συνεργασίας σε ποινικά θέματα, των ρυθμίσεων που έχουν γίνει με βάση την ενιαία ή αμοιβαία νομοθεσία, και τους εσωτερικούς νόμους, στη μέγιστη δυνατή έκταση για την πραγματοποίηση ερευνών ή την άσκηση διώξεων για ποινικά αδικήματα σχετιζόμενα με συστήματα υπολογιστών και δεδομένα, ή για την συλλογή αποδεικτικών στοιχείων σε ηλεκτρονική μορφή που αφορούν ποινικά αδικήματα.

Τίτλος 2 - Αρχές σχετικά με την έκδοση

Άρθρο 24 - Έκδοση

1. α. Το παρόν άρθρο αφορά εκδόσεις μεταξύ Συμβαλλόμενων Μερών για τα αδικήματα που κανικοποιούνται σύμφωνα με τα Άρθρα 2 έως 11 της παρούσας Σύμβασης, υπό τον όρο ότι αυτά τιμωρούνται βάσει των νόμων αμφοτέρων των Συμβαλλόμενων Μερών με στερητική της ελευθερίας ποινή της οποίας το μέγιστο ύψος είναι τουλάχιστον ένα έτος, ή με ακόμη βαρύτερη ποινή.
 - β. Όταν μια διαφορετική ελαχίστη ποινή ισχύει δυνάμει μιας ρύθμισης η οποία έχει συμφωνηθεί με βάση την ενιαία ή αμοιβαία νομοθεσία ή μια συνθήκη περί έκδοσης, περιλαμβανομένης και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Έκδοσης (ΕΤΣ Νο. 24), που ισχύει μεταξύ δύο ή περισσότερων Συμβαλλόμενων Μερών, τότε ισχύει η ελαχίστη ποινή που προβλέπεται δυνάμει της εν λόγω ρύθμισης.
2. Τα ποινικά αδικήματα που περιγράφονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου θεωρούνται ότι αποτελούν εγκλήματα για τα οποία επιτρέπεται η έκδοση σε κάθε συνθήκη έκδοσης που ισχύει μεταξύ των Συμβαλλόμενων Μερών. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν να συμπεριλάβουν τα εν λόγω εγκλήματα για τα οποία επιτρέπεται η έκδοση, σε κάθε συνθήκη έκδοσης που θα συνάψουν μεταξύ τους.
3. Εάν ένα Συμβαλλόμενο Μέρος έχει ως προϋπόθεση για την έκδοση την ύπαρξη συνθήκης, και αυτό το Συμβαλλόμενο Μέρος λάβει ένα αίτημα έκδοσης από άλλο Συμβαλλόμενο Μέρος με τον οποίο δεν έχει συνάψει σύμβαση έκδοσης, μπορεί να θεωρήσει την παρούσα Σύμβαση ως την νομική βάση για την έκδοση σε σχέση με οποιοδήποτε ποινικό αδίκημα αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.
4. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη που δεν έχουν ως προϋπόθεση για την έκδοση την ύπαρξη σύμβασης, θα αναγνωρίζουν τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου ως αδικήματα μεταξύ των.

5. Η έκδοση υπόκειται στις προϋποθέσεις που προβλέπει το δίκαιο του Συμβαλλόμενου Μέρους, προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, ή οι ισχύουσες συμβάσεις περί έκδοσης, συμπεριλαμβανομένων και των λόγων για τους οποίους το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, μπορεί να αρνηθεί την έκδοση.
6. Εάν η έκδοση για ένα ποινικό αδίκημα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου απορριφθεί μόνο με βάση την υπηκοότητα του εκζητούμενου προσώπου ή επειδή το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, θεωρεί ότι έχει δικαιοδοσία επί του εγκλήματος, τότε το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, παραπέμπει την υπόθεση κατόπιν αιτήματος του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους στις αρμόδιες αρχές του με σκοπό να ασκηθεί ποινική δίωξη και θα αναφέρει την τελική έκβαση στο αιτούν μέρος σε εύθετο χρόνο. Οι εν λόγω αρχές εκδίδουν την απόφασή τους, διεξάγουν τις έρευνές τους και ασκούν την δίωξη τους με τον ίδιο τρόπο όπως και για οποιοδήποτε άλλο έγκλημα παρεμφερούς φύσης σύμφωνα με τον νόμο του εν λόγω Συμβαλλόμενου Μέρους.
7.
 - α. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος, την στιγμή της υπογραφής ή όταν καταθέτει το έγγραφο κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, γνωστοποιεί στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης το όνομα και την διεύθυνση κάθε αρχής που είναι υπεύθυνη για την έκδοση και λήψη αιτημάτων έκδοσης ή προσωρινής σύλληψης σε περίπτωση μη ύπαρξης σύμβασης.
 - β. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης δημιουργεί και ενημερώνει ένα μητρώο των αρχών που θα γνωστοποιηθούν κατ' αυτόν τον τρόπο από τα Συμβαλλόμενα Μέρη. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος διασφαλίζει ότι τα στοιχεία που υπάρχουν στο μητρώο είναι πάντοτε ακριβή.

Τίτλος 3 - Γενικές αρχές σχετικά με την αμοιβαία συνδρομή

Άρθρο 25 - Γενικές αρχές σχετικά με την αμοιβαία συνδρομή

1. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη παρέχουν την ευρύτερη δυνατή αμοιβαία συνδρομή μεταξύ τους για την πραγματοποίηση ερευνών ή την άσκηση διώξεων σε περιπτώσεις ποινικών αδικημάτων σχετιζόμενων με συστήματα υπολογιστή και δεδομένων, ή για την συλλογή αποδεικτικών στοιχείων σε ηλεκτρονική μορφή που αφορούν σε ένα ποινικό αδίκημα.
2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει επίσης τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που απαιτούνται για την εκτέλεση των υποχρεώσεων που καθορίζονται στα άρθρα 27 έως 35.

3. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος, σε επείγουσες περιστάσεις, μπορεί να απευθύνει αιτήσεις αμοιβαίας συνδρομής ή σχετικά μηνύματα με γρήγορα μέσα επικοινωνίας όπως τηλεομοιοτυπία ή ηλεκτρονικό ταχυδρομείο υπό την προϋπόθεση ότι τα μέσα αυτά εξασφαλίζουν τα απαραίτητα επίπεδα ασφάλειας και γνησιότητας (συμπεριλαμβανομένης και της χρήσης κρυπτογραφίας στις περιπτώσεις που απαιτείται), και ότι θα επακολουθεί επίσημη επιβεβαίωση, όταν αυτή ζητείται από το μέρος, προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα. Το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, αποδέχεται και απαντά στο αίτημα με οποιοδήποτε από τα γρήγορα μέσα επικοινωνίας.
4. Εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά σε άρθρα του παρόντος κεφαλαίου, η αμοιβαία συνδρομή υπόκειται στις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τους νόμους του Συμβαλλόμενου Μέρους, προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, ή από τις ισχύουσες συμβάσεις περί αμοιβαίας συνδρομής, περιλαμβανόμενων των λόγων για τους οποίους το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, μπορεί να αρνηθεί τη συνεργασία. Το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, δεν ασκεί το δικαίωμα άρνησης της αμοιβαίας συνδρομής για τα εγκλήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 έως 11 με μόνη αιτιολογία ότι το αίτημα αφορά ένα έγκλημα το οποίο θεωρεί ως φορολογικό.
5. Στην περίπτωση που σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, έχει το δικαίωμα να θέσει ως προϋπόθεση για την παροχή αμοιβαίας συνδρομής την ύπαρξη διττού αξιόποινου, η προϋπόθεση αυτή θα θεωρείται ότι εκπληρώνεται, ασχέτως εάν οι νόμοι του κατατάσσουν το έγκλημα στην ίδια κατηγορία εγκλημάτων ή εάν περιγράφουν το έγκλημα με την ίδια ορολογία με το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος, εάν η περιγραφόμενη συμπεριφορά για την οποία ζητείται η συνδρομή, αποτελεί ποινικό αδίκημα σύμφωνα με τους νόμους.

Άρθρο 26 - Αυθόρμητη ενημέρωση

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος, μέσα στα όρια του εσωτερικού του δικαίου και χωρίς προηγουμένως να του ζητηθεί, μπορεί να αποστέλλει σε άλλο Συμβαλλόμενο Μέρος πληροφορίες που έχει λάβει στα πλαίσια των δικών του ερευνών, όταν κρίνει ότι η γνωστοποίηση των πληροφοριών αυτών θα μπορούσε να βοηθήσει το Συμβαλλόμενο Μέρος, που λαμβάνει τις πληροφορίες, να ξεκινήσει ή να διενεργήσει έρευνες ή να ασκήσει διώξεις για ποινικά αδικήματα που θεμελιώνονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση ή που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αίτημα συνεργασίας από εκείνο το Συμβαλλόμενο Μέρος δυνάμει του παρόντος κεφαλαίου.
2. Πριν χορηγήσει τις πληροφορίες αυτές, το παρέχον Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να ζητήσει να τηρηθεί εμπιστευτικότητα ως προς αυτές ή να

χρησιμοποιηθούν αυτές υπό όρους. Εάν το λαμβάνον Συμβαλλόμενο Μέρος δεν μπορεί να συμμορφωθεί με το αίτημα αυτό, πρέπει να ειδοποιεί σχετικά το παρέχον τις πληροφορίες Συμβαλλόμενο Μέρος, το οποίο στη συνέχεια θα κρίνει εάν οι πληροφορίες αυτές πρέπει να δοθούν. Εάν το λαμβάνον Συμβαλλόμενο Μέρος αποδεχθεί τις πληροφορίες με τους όρους αυτούς, τότε θα δεσμεύεται από αυτούς.

Τίτλος 4 - Διαδικασίες που αφορούν τις αιτήσεις αμοιβαίας συνδρομής ελλείψει ισχυουσών διεθνών συμφωνιών

Άρθρο 27 - Διαδικασίες που αφορούν τις αιτήσεις αμοιβαίας συνδρομής ελλείψει ισχυουσών διεθνών συμβάσεων

1. Σε περίπτωση που μεταξύ του αιτούντος και του Συμβαλλόμενου Μέρους, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, δεν υπάρχει σύμβαση ή ρύθμιση αμοιβαίας συνδρομής στην βάση της ενιαίας ή αμοιβαίας νομοθεσίας, ισχύουν οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως 9 του παρόντος άρθρου. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν ισχύουν στην περίπτωση που υφίσταται τέτοιου είδους σύμβαση, ρύθμιση ή νομοθεσία, εκτός εάν τα Συμβαλλόμενα Μέρη συμφωνήσουν να εφαρμόσουν αντ' αυτών το σύνολο ή μέρος του υπόλοιπου του παρόντος άρθρου.
2.
 - α. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος ορίζει μια (ή περισσότερες) κεντρική αρχή που είναι υπεύθυνη για την αποστολή και την απάντηση αιτήσεων αμοιβαίας συνδρομής, για την εκτέλεση των αιτήσεων αυτών ή για την διαβίβασή τους προς τις αρχές που είναι αρμόδιες για την εκτέλεσή τους.
 - β. Οι κεντρικές αρχές επικοινωνούν απ' ευθείας μεταξύ τους.
 - γ. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος, κατά το χρόνο της υπογραφής ή όταν καταθέτει το έγγραφο κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, γνωστοποιεί στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης τα ονόματα και τις διευθύνσεις των αρχών που ορίζονται σε εκτέλεση της παρούσας παραγράφου.
 - δ. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης δημιουργεί και ενημερώνει ένα μητρώο των κεντρικών αρχών που θα οριστούν από τα Συμβαλλόμενα Μέρη. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος διασφαλίζει ότι τα στοιχεία που υπάρχουν στο μητρώο είναι πάντοτε ακριβή.
3. Οι αιτήσεις αμοιβαίας συνδρομής δυνάμει του παρόντος άρθρου εκτελούνται σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζονται από το αιτούν Συμβαλλόμενο

Μέρος, εκτός εάν είναι ασύμβατες με το δίκαιο του Συμβαλλόμενου Μέρους, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση.

4. Το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, πέραν των λόγων άρνησης που ορίζονται στο Άρθρο 25, παράγραφος 4, μπορεί να αρνηθεί τη συνδρομή εάν:
 - α. η αίτηση αφορά ένα έγκλημα το οποίο το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, θεωρεί πολιτικό έγκλημα ή έγκλημα σχετιζόμενο με ένα πολιτικό έγκλημα, ή
 - β. θεωρεί ότι η εκτέλεση της αίτησης είναι πιθανόν να θίξει την κυριαρχία, την ασφάλεια, τη δημόσια τάξη ή άλλα ουσιαστικά δικαιώματά του.
5. Το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, μπορεί να αναβάλει να ενεργήσει επί μιας αίτησης εάν η ενέργεια αυτή θα μπορούσε να επηρεάσει δυσμενώς τις ποινικές έρευνες ή διώξεις που διενεργούνται από τις αρχές του.
6. Πριν αρνηθεί ή αναβάλει τη συνδρομή, το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, εξετάζει, εάν χρειάζεται, κατόπιν διαβούλευσης με το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος εάν η αίτηση μπορεί να γίνει δεκτή μερικώς ή υπό τους όρους που εκείνο θα θεωρήσει αναγκαίους.
7. Το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, ενημερώνει αμέσως το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος για την έκβαση της εκτέλεσης της αίτησης συνδρομής. Σε περίπτωση άρνησης ή αναβολής της αίτησης συνδρομής θα αναφέρονται οι λόγοι. Το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, ενημερώνει επίσης το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος για τους τυχόν λόγους που καθιστούν αδύνατη την εκτέλεση της αίτησης ή που πιθανώς θα την καθυστερήσουν σημαντικά.
8. Το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να ζητήσει από το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, να τηρήσει εμπιστευτικότητα ως προς το γεγονός της υποβολής μιας αίτησης δυνάμει του παρόντος κεφαλαίου, καθώς και για το αντικείμενο αυτής, εκτός εάν τούτο απαιτείται για την εκτέλεσή της. Εάν το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, δεν μπορεί να συμμορφωθεί με το αίτημα εμπιστευτικότητας, ειδοποιεί αμέσως το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος, το οποίο, στη συνέχεια κρίνει εάν μολαταύτα η αίτηση θα πρέπει να εκτελεστεί.
9. α. Σε περίπτωση επείγοντος, οι αιτήσεις για αμοιβαία συνδρομή ή οι σχετικές επικοινωνίες αποστέλλονται απ' ευθείας από τις δικαστικές αρχές του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους προς τις αντίστοιχες αρχές του Συμβαλλόμενου Μέρους, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση. Σε κάθε τέτοια περίπτωση, αποστέλλεται ταυτοχρόνως ένα

αντίγραφο στην κεντρική αρχή του Συμβαλλόμενου Μέρους, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, μέσω της κεντρικής αρχής του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους.

- β. Κάθε αίτηση ή επικοινωνία σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο μπορεί να γίνει μέσω του Διεθνούς Ποινικού Αστυνομικού Οργανισμού (Ιντερπόλ).
- γ. Όταν υποβάλλεται μία αίτηση σύμφωνα με την υποπαράγραφο α του παρόντος άρθρου και η αρχή δεν είναι αρμόδια να επιληφθεί της αίτησης, διαβιβάζει την αίτηση στην αρμόδια εθνική αρχή και ενημερώνει απ' ευθείας σχετικώς το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος.
- δ. Οι αιτήσεις ή οι επικοινωνίες, που γίνονται σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο και δεν συνεπάγονται εξαναγκασμό σε ενέργεια, μπορούν να διαβιβάζονται απ' ευθείας από τις αρμόδιες αρχές του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους προς τις αρμόδιες αρχές του Συμβαλλόμενου Μέρους, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση.
- ε. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος κατά το χρόνο της υπογραφής ή όταν καταθέτει το έγγραφο κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, μπορεί να δηλώσει στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης ότι για λόγους αποτελεσματικότητας, οι αιτήσεις δυνάμει της παρούσας παραγράφου θα απευθύνονται στην κεντρική αρχή του.

Άρθρο 28 - Εμπιστευτικότητα και περιορισμοί

1. Όταν δεν υφίσταται σύμβαση ή ρύθμιση αμοιβαίας συνδρομής με βάση ενιαία ή αμοιβαία ισχύουσα νομοθεσία μεταξύ του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους και του Συμβαλλόμενου Μέρους, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος άρθρου. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν έχουν εφαρμογή όταν υφίσταται τέτοια συνθήκη, ρύθμιση ή νομοθεσία, εκτός εάν τα ενδιαφερόμενα Συμβαλλόμενα Μέρη συμφωνήσουν να εφαρμόζουν το σύνολο ή το υπόλοιπο του παρόντος άρθρου αντ' αυτών.
2. Το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, μπορεί να θέσει προϋποθέσεις για την παροχή πληροφοριών ή υλικού σε απάντηση μιας αίτησης, υπό τον όρο ότι:
 - α. οι πληροφορίες θα τηρηθούν εμπιστευτικές σε περίπτωση που η αίτηση για αμοιβαία δικαστική συνδρομή δεν μπορεί να εκτελεστεί χωρίς την προϋπόθεση αυτή, ή
 - β. δεν θα χρησιμοποιηθούν για έρευνες ή διώξεις άλλες από εκείνες που αναφέρονται στην αίτηση.

3. Εάν το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος δεν μπορεί να συμμορφωθεί με μία προϋπόθεση που αναφέρεται στην παράγραφο 2, ενημερώνει αμέσως το άλλο Συμβαλλόμενο Μέρος, το οποίο στη συνέχεια κρίνει εάν οι πληροφορίες πρέπει να δοθούν. Εάν το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος αποδεχθεί αυτόν τον όρο, τότε θα δεσμεύεται από αυτόν.
4. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος που παρέχει πληροφορίες ή υλικό, υπό τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2, μπορεί να ζητήσει από το άλλο Συμβαλλόμενο Μέρος να εξηγήσει σχετικά με την προϋπόθεση αυτή πως χρησιμοποίησε αυτές τις πληροφορίες ή το υλικό.

Τμήμα 2-Ειδικές διατάξεις

Τίτλος Ι – Αμοιβαία συνδρομή σχετικά με προληπτικά μέτρα

Άρθρο 29 - Κατεπείγουσα διατήρηση αποθηκευμένων δεδομένων υπολογιστών

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να ζητήσει από ένα άλλο Συμβαλλόμενο Μέρος να διατάξει ή με άλλο τρόπο εξασφαλίσει την κατεπείγουσα διατήρηση δεδομένων που είναι αποθηκευμένα σε ένα σύστημα υπολογιστή, το οποίο ευρίσκεται στην επικράτεια του άλλου Συμβαλλομένου Μέρους, για τα οποία το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος προτίθεται να υποβάλει αίτηση αμοιβαίας συνδρομής με σκοπό την έρευνα ή με παρόμοιο τρόπο πρόσβαση, κατάσχεση, εξασφάλιση ή αποκάλυψη των δεδομένων.
2. Κάθε αίτηση διατήρησης που υποβάλλεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 πρέπει να αναφέρει:
 - α. την αρχή που ζητεί την διατήρηση,
 - β. το έγκλημα που αποτελεί το αντικείμενο της ποινικής έρευνας ή δίωξης και συνοπτική περιγραφή των συναφών πραγματικών περιστατικών,
 - γ. τα προς διατήρηση αποθηκευμένα δεδομένα υπολογιστή και την σχέση τους με το έγκλημα,
 - δ. κάθε διαθέσιμη πληροφορία που ταυτοποιεί τον κατέχοντα τα αποθηκευμένα δεδομένα υπολογιστή ή τη θέση του συστήματος υπολογιστή,
 - ε. την αναγκαιότητα της διατήρησης και
 - στ. ότι το Συμβαλλόμενο Μέρος προτίθεται να υποβάλει αίτηση αμοιβαίας συνδρομής για την έρευνα ή με παρόμοιο τρόπο

πρόσβαση, κατάσχεση, εξασφάλιση ή αποκάλυψη των αποθηκευμένων δεδομένων υπολογιστή.

3. Με την λήψη της αίτησης από Συμβαλλόμενο Μέρος, το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την κατεπείγουσα διατήρηση των συγκεκριμένων δεδομένων, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο. Για τους σκοπούς της ανταπόκρισης στην αίτηση, δεν απαιτείται η ύπαρξη διττού αξιόποινου ως προϋπόθεση για την εν λόγω διατήρηση.
4. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος που έχει θέσει ως προϋπόθεση την ύπαρξη διττού αξιόποινου για την ανταπόκριση σε μία αίτηση για αμοιβαία συνδρομή με σκοπό την έρευνα ή τη με ανάλογο τρόπο πρόσβαση, κατάσχεση ή την με ανάλογο τρόπο εξασφάλιση ή αποκάλυψη των αποθηκευμένων δεδομένων υπολογιστή, μπορεί, για εγκλήματα άλλα από εκείνα που ποινικοποιούνται σύμφωνα με τα Άρθρα 2 έως 11 της Σύμβασης, να διατηρεί το δικαίωμα να αρνηθεί την ανταπόκριση στην αίτηση για διατήρηση δυνάμει του παρόντος άρθρου, στις περιπτώσεις που έχει λόγους να πιστεύει ότι κατά την στιγμή της αποκάλυψης των δεδομένων δεν μπορεί να εκπληρωθεί η προϋπόθεση του διττού αξιόποινου.
5. Επί πλέον, μία αίτηση για διατήρηση μπορεί να απορριφθεί μόνον εάν:
 - α. η αίτηση αφορά έγκλημα το οποίο το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, χαρακτηρίζει ως πολιτικό έγκλημα ή έγκλημα που σχετίζεται με πολιτικό έγκλημα, ή
 - β. Το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, θεωρεί ότι η αποδοχή της αίτησης είναι πιθανόν να θίξει την κυριαρχία, την ασφάλεια, την δημόσια τάξη ή άλλα θεμελιώδη συμφέροντά του.
6. Στην περίπτωση που το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, θεωρεί ότι η διατήρηση δεν θα εξασφαλίσει την μελλοντική διαθεσιμότητα των δεδομένων ή ότι θα απειλήσει την εμπιστευτικότητα ή άλλως θα βλάψει την έρευνα του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους, ενημερώνει αμέσως σχετικά το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος το οποίο κρίνει εάν η αίτηση θα πρέπει να γίνει αποδεκτή σε κάθε περίπτωση.
7. Κάθε διατήρηση που πραγματοποιείται σε ανταπόκριση της αίτησης που αναφέρεται στην παράγραφο 1, θα γίνεται για χρονικό διάστημα όχι μικρότερο των εξήντα ημερών, με σκοπό να δοθεί η δυνατότητα στο αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος να υποβάλει αίτηση για την έρευνα ή με παρόμοιο τρόπο πρόσβαση, κατάσχεση ή με παρόμοιο τρόπο εξασφάλιση ή αποκάλυψη των δεδομένων. Μετά τη λήψη μιας τέτοιας αίτησης, τα δεδομένα συνεχίζουν να διατηρούνται μέχρι να εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης αυτής.

Άρθρο 30 - Κατεπείγουσα αποκάλυψη διατηρηθέντων δεδομένων κίνησης

1. Σε περίπτωση που κατά τη διαδικασία αποδοχής του αιτήματος που υποβλήθηκε σύμφωνα με το Άρθρο 29 για διατήρηση δεδομένων κίνησης που αφορούν σε μια συγκεκριμένη επικοινωνία, το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, διαπιστώσει ότι ένας πάροχος υπηρεσιών σε άλλο Κράτος αναμείχθηκε στη διαβίβαση της επικοινωνίας, το Συμβαλλόμενο αυτό Μέρος αποκαλύπτει κατεπειγόντως στο αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος επαρκή ποσότητα δεδομένων κίνησης για να ταυτοποιηθεί ο εν λόγω πάροχος υπηρεσιών και η διαδρομή μέσω της οποίας διαβιβάσθηκε η επικοινωνία αυτή.
2. Η αποκάλυψη των δεδομένων κίνησης δυνάμει της παραγράφου 1 μπορεί να απορριφθεί μόνον εάν:
 - α. η αίτηση αφορά έγκλημα το οποίο το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, χαρακτηρίζει ως πολιτικό έγκλημα ή έγκλημα που σχετίζεται με πολιτικό έγκλημα ή
 - β. Το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, θεωρεί ότι η εκτέλεση της αίτησης είναι πιθανόν να θίξει την κυριαρχία, την ασφάλεια, την δημόσια τάξη ή άλλα θεμελιώδη συμφέροντά του.

Τίτλος 2 – Αμοιβαία συνδρομή σχετικά με ανακριτικές πράξεις**Άρθρο 31 – Αμοιβαία συνδρομή σχετικά με την πρόσβαση σε αποθηκευμένα δεδομένα υπολογιστή**

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να ζητήσει από άλλο Συμβαλλόμενο Μέρος να ερευνήσει ή με παρόμοιο τρόπο αποκτήσει πρόσβαση, κατάσχει ή με παρόμοιο τρόπο εξασφαλίσει ή αποκαλύψει δεδομένα που είναι αποθηκευμένα σε ένα σύστημα υπολογιστή που βρίσκεται στην επικράτεια του Συμβαλλόμενου Μέρους, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, περιλαμβανομένων των δεδομένων που έχουν διατηρηθεί κατ' εφαρμογή του Άρθρου 29.
2. Το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, ανταποκρίνεται στην αίτηση αυτή εφαρμόζοντας τις διεθνείς συμβάσεις, ρυθμίσεις και νόμους που αναφέρονται στο Άρθρο 23, και σύμφωνα με τις λοιπές σχετικές διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου.
3. Το αίτημα αντιμετωπίζεται σε κατεπείγουσα βάση όταν:
 - α. λογίζεται βάσιμα ότι τα σχετικά δεδομένα είναι ιδιαίτερα ευάλωτα σε απώλεια ή τροποποίηση, ή
 - β. οι συμβάσεις, ρυθμίσεις και νόμοι που αναφέρονται στην παράγραφο 2 προβλέπουν κατεπείγουσα συνεργασία.

Άρθρο 32 - Διασυνοριακή πρόσβαση σε αποθηκευμένα δεδομένα υπολογιστή, μετά από συναίνεση ή σε περίπτωση που αυτά είναι διαθέσιμα στο κοινό

Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί, χωρίς την εξουσιοδότηση του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους:

- α. να έχει πρόσβαση σε αποθηκευμένα δεδομένα υπολογιστή που είναι διαθέσιμα στο κοινό (ανοικτή πηγή), ασχέτως της γεωγραφικής θέσης των δεδομένων, ή
- β. να αποκτήσει πρόσβαση ή να λάβει, μέσω ενός συστήματος υπολογιστή στην επικράτειά του, δεδομένα υπολογιστή που είναι αποθηκευμένα σε άλλο Συμβαλλόμενο Μέρος, εάν το Συμβαλλόμενο Μέρος λάβει την νόμιμη και οικειοθελή συναίνεση του προσώπου που έχει την νόμιμη εξουσία να αποκαλύπτει τα δεδομένα στο Συμβαλλόμενο Μέρος μέσω του συστήματος υπολογιστή του.

Άρθρο 33 – Δικαστική συνδρομή για την συλλογή δεδομένων κίνησης σε πραγματικό χρόνο

1. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη παρέχουν αμοιβαία συνδρομή για τη συλλογή σε πραγματικό χρόνο δεδομένων κίνησης σχετικά με συγκεκριμένες επικοινωνίες στην επικράτειά τους, που διαβιβάζονται μέσω ενός συστήματος υπολογιστή. Τηρουμένων των διατάξεων της παραγράφου 2, η εν λόγω συνδρομή διέπεται από τους όρους και τις διαδικασίες που προβλέπονται από το εσωτερικό δίκαιο.
2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος παρέχει παρόμοια συνδρομή τουλάχιστον αναφορικά με αδικήματα για τα οποία επιτρέπεται, η συλλογή δεδομένων κίνησης σε πραγματικό χρόνο σε παρόμοιες υποθέσεις σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο.

Άρθρο 34 – Αμοιβαία συνδρομή σχετικά με την άρση απορρήτου δεδομένων περιεχομένου

Τα Συμβαλλόμενα Μέρη παρέχουν αμοιβαία συνδρομή για την συλλογή ή καταγραφή σε πραγματικό χρόνο δεδομένων περιεχομένου σχετικά με συγκεκριμένες επικοινωνίες στην επικράτειά τους, που διαβιβάζονται μέσω ενός συστήματος υπολογιστή, στον βαθμό που επιτρέπεται από τις ισχύουσες συμβάσεις και το εσωτερικό τους δίκαιο.

Τίτλος 3 - Δίκτυο 24/7

Άρθρο 35 - Δίκτυο 24/7

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος ορίζει ένα σημείο επαφής που θα είναι διαθέσιμο σε εικοσιτετράωρη βάση, επτά ημέρες την εβδομάδα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η παροχή άμεσης συνδρομής σε περιπτώσεις έρευνας ή δίωξης αναφορικά με ποινικά αδικήματα σχετιζόμενα με συστήματα και δεδομένα υπολογιστή, ή με σκοπό την συλλογή των αποδεικτικών στοιχείων σε ηλεκτρονική μορφή για ένα ποινικό αδίκημα. Η εν λόγω συνδρομή περιλαμβάνει την διευκόλυνση ή, εάν αυτό επιτρέπεται από το εσωτερικό δίκαιο και την πρακτική, την άμεση εφαρμογή των ακόλουθων μέτρων:
 - α. την παροχή τεχνικών συμβουλών,
 - β. τη διατήρηση των δεδομένων σύμφωνα με τα Άρθρα 29 και 30,
 - γ. τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων, παροχή νομικής ενημέρωσης και τον εντοπισμό των υπόπτων.
2.
 - α. Το σημείο επαφής κάθε Συμβαλλόμενου Μέρους είναι αρμόδιο να επικοινωνεί σε κατεπείγουσα βάση με το σημείο επαφής ενός άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους.
 - β. Εάν το σημείο επαφής που θα ορίσει ένα Συμβαλλόμενο Μέρος δεν ανήκει στην αρχή (ή τις αρχές) του Συμβαλλόμενου αυτού Μέρους που είναι αρμόδια (ή αρμόδιες) για την παροχή αμοιβαίας συνδρομής ή για την έκδοση, το σημείο επαφής διασφαλίζει ότι είναι σε θέση να συντονίζεται με την αρχή (ή τις αρχές) αυτή (ή αυτές) σε κατεπείγουσα βάση.
3. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος εξασφαλίζει την ύπαρξη διαθέσιμου εκπαιδευμένου και καταρτισμένου προσωπικού για την διευκόλυνση της λειτουργίας του δικτύου.

Κεφάλαιο IV - Τελικές διατάξεις

Άρθρο 36 - Υπογραφή και θέση σε ισχύ

1. Η παρούσα Σύμβαση είναι ανοικτή για υπογραφή από τα Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και από τα Κράτη μη μέλη που έλαβαν μέρος στην επεξεργασία της.
2. Η παρούσα Σύμβαση υπόκειται σε κύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Τα έγγραφα κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης κατατίθενται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
3. Η παρούσα Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μηνός που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία πέντε Κράτη, μεταξύ των οποίων πρέπει να περιλαμβάνονται τουλάχιστον τρία Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, θα έχουν εκφράσει την συναίνεσή

τους να δεσμευτούν από την Σύμβαση, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2.

4. Σε σχέση με κάθε υπογράφων Κράτος που εκφράζει μεταγενεστέρως την συναίνεσή του να δεσμευτεί από αυτήν, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μηνός που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία το εν λόγω Κράτος εκφράζει την συναίνεσή του να δεσμευτεί από την Σύμβαση, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2.

Άρθρο 37 - Προσχώρηση στην Σύμβαση

1. Μετά την θέση σε ισχύ της παρούσας Σύμβασης, η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, αφού διαβουλευτεί και λάβει την ομόφωνη συναίνεση των Συμβαλλόμενων Κρατών της Σύμβασης, μπορεί να καλεί κάθε Κράτος που δεν είναι μέλος του Συμβουλίου και δεν έχει συμμετάσχει στην επεξεργασία της Σύμβασης, να προσχωρήσει στην παρούσα Σύμβαση. Η απόφαση λαμβάνεται με την πλειοψηφία που προβλέπεται από το Άρθρο 20.δ του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, και με ομοφωνία των εκπροσώπων των Συμβαλλόμενων Κρατών που συμμετέχουν στην Επιτροπή Υπουργών.
2. Σε σχέση με κάθε υπογράφων Κράτος που προσχωρεί στην Σύμβαση σύμφωνα με την παράγραφο 1 ανωτέρω, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μηνός που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου τριών μηνών από την ημέρα κατάθεσης του εγγράφου προσχώρησης στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 38 - Εδαφική εφαρμογή

1. Κάθε Κράτος, κατά τη στιγμή της υπογραφής ή της κατ'έθεσης του εγγράφου κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, καθορίζει την επικράτεια ή τις επικράτειες στις οποίες εφαρμόζεται η Σύμβαση.
2. Κάθε Κράτος, σε μεταγενέστερη ημερομηνία, με δήλωση που θα απευθύνει στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, μπορεί να επεκτείνει την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης σε κάθε άλλη επικράτεια που θα καθορίσει στη δήλωση. Σε σχέση με αυτή την επικράτεια, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μηνός που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου τριών μηνών από την ημέρα παραλαβής της δήλωσης από το Γενικό Γραμματέα.
3. Κάθε δήλωση που γίνεται δυνάμει των προηγούμενων δύο παραγράφων προκειμένου περί κάθε επικράτειας καθοριζόμενης στην εν λόγω δήλωση, μπορεί να αποσυρθεί με ειδοποίηση απευθυνόμενη προς το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η απόσυρση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα

του μηνός που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου τριών μηνών από την ημέρα παραλαβής της εν λόγω ειδοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 39 - Αποτελέσματα της Σύμβασης

1. Σκοπός της παρούσας Σύμβασης είναι να συμπληρώσει τις ισχύουσες πολυμερείς ή διμερείς συνθήκες ή ρυθμίσεις μεταξύ των Συμβαλλόμενων Μερών, περιλαμβανόμενων των διατάξεων:
 - της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Έκδοσης που άνοιξε προς υπογραφή στο Παρίσι στις 13 Δεκεμβρίου 1957 (ETS No. 24),
 - της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Αμοιβαία Συνδρομή σε Ποινικές Υποθέσεις, που άνοιξε προς υπογραφή στο Στρασβούργο στις 20 Απριλίου 1959 (ETS No. 30),
 - του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Λικαστικής Συνδρομής επί ποινικών υποθέσεων, που άνοιξε προς υπογραφή στο Στρασβούργο στις 17 Μαρτίου 1978 (ETS No. 99).
2. Εάν δύο ή περισσότερα Συμβαλλόμενα Μέρη έχουν ήδη συνάψει συμφωνία ή συνθήκη πάνω σε θέματα που ρυθμίζονται από την παρούσα Σύμβαση ή έχουν ρυθμίσει διαφορετικά τις σχέσεις τους πάνω σε αυτά τα θέματα, ή εάν το πράξουν στο μέλλον, δικαιούνται επίσης να εφαρμόζουν εκείνη την σύμβαση ή συνθήκη ή να ρυθμίζουν αναλόγως εκείνες τις σχέσεις. Εν τούτοις, σε περίπτωση που τα Συμβαλλόμενα Μέρη ρυθμίσουν τις σχέσεις τους πάνω σε θέματα τα οποία ρυθμίζει η παρούσα Σύμβαση με τρόπο διαφορετικό από ότι σε αυτή, το πράττουν κατά τρόπον που είναι συμβατός με τους σκοπούς και τις αρχές της Σύμβασης.
3. Η παρούσα Σύμβαση δεν μπορεί να θίγει άλλα δικαιώματα, περιορισμούς, υποχρεώσεις και ευθύνες ενός Συμβαλλόμενου Μέρους.

Άρθρο 40 - Δηλώσεις

Με γραπτή ειδοποίηση απευθυνόμενη στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, κατά τη στιγμή της υπογραφής ή κατά το χρόνο της κατάθεσης του εγγράφου κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, κάθε Κράτος μπορεί να δηλώσει ότι κάνει χρήση της δυνατότητας να απαιτήσει πρόσθετα στοιχεία, όπως ορίζουν τα Άρθρα 2, 3, 6 παράγραφος 1.β, 7, 9 παράγραφος 3, και 27 παράγραφος 9.ε.

Άρθρο 41 - Ομοσπονδιακή ρήτρα

1. Ένα ομόσπονδο Κράτος μπορεί να επιφυλαχθεί να αναλάβει υποχρεώσεις, δυνάμει του Κεφαλαίου II της παρούσας Σύμβασης σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές που διέπουν τη σχέση μεταξύ της κεντρικής κυβέρνησής του και των συστατικών Πολιτειών του ή άλλων παρόμοιων εδαφικών

ενοτήτων υπό τον όρο ότι θα συνεχίσει να είναι σε θέση να συνεργάζεται με βάση το Κεφάλαιο III.

2. Όταν διατυπώσει μια επιφύλαξη σύμφωνα με την παράγραφο 1, ένα ομόσπονδο Κράτος δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τους όρους αυτής της επιφύλαξης για να αποκλείσει ή να μειώσει τις υποχρεώσεις του για τη θέσπιση των μέτρων που ορίζονται στο Κεφάλαιο II. Εν γένει, θα προβλέψει ευρύτερες και αποτελεσματικότερες αρμοδιότητες επιβολής του νόμου σε σχέση με τα μέτρα αυτά.
3. Σε σχέση με τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης, η εφαρμογή των οποίων εμπύπτει στη δικαιοδοσία των συστατικών Πολιτειών του ή άλλων παρόμοιων εδαφικών ενοτήτων, που δεν είναι υποχρεωμένες από το συνταγματικό σύστημα της ομοσπονδίας να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση ενημερώνει τις αρμόδιες αρχές των Πολιτειών αυτών για τις εν λόγω διατάξεις και θα δώσει τη θετική γνώμη της, ενθαρρύνοντας τις Πολιτείες να ενεργήσουν καταλλήλως για την θέση τους σε ισχύ.

Άρθρο 42 - Επιφυλάξεις

Με γραπτή ειδοποίηση απευθυνόμενη στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, κατά τη στιγμή της υπογραφής ή κατά τον χρόνο της κατάθεσης του εγγράφου κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, κάθε Κράτος μπορεί να δηλώσει ότι κάνει χρήση των επιφυλάξεων που προβλέπονται στο Άρθρο 4, παράγραφος 2, Άρθρο 6 παράγραφος 3, Άρθρο 9 παράγραφος 4, Άρθρο 10 παράγραφος 3, Άρθρο 11 παράγραφος 3, Άρθρο 14 παράγραφος 3, Άρθρο 22 παράγραφος 2, Άρθρο 29 παράγραφος 4, και Άρθρο 41 παράγραφος 1. Καμμία άλλη επιφύλαξη δεν μπορεί να διατυπωθεί.

Άρθρο 43 - Καθεστώς και άρση των επιφυλάξεων

1. Συμβαλλόμενο Μέρος που έχει καταθέσει επιφύλαξη σύμφωνα με το Άρθρο 42 μπορεί να την άρει εν όλω ή εν μέρει με ειδοποίηση απευθυνόμενη στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η άρση τίθεται σε ισχύ την ημερομηνία παραλαβής της ειδοποίησης από τον Γενικό Γραμματέα. Εάν η ειδοποίηση αναφέρει ότι η άρση μιας επιφύλαξης πρόκειται να τεθεί σε ισχύ σε μια ημερομηνία που θα ορίζεται στην ειδοποίηση και αυτή η ημερομηνία είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας που η ειδοποίηση θα παραληφθεί από τον Γενικό Γραμματέα, η άρση τίθεται σε ισχύ κατά την εν λόγω μεταγενέστερη ημερομηνία.
2. Συμβαλλόμενο Μέρος που έχει καταθέσει επιφύλαξη κατά το Άρθρο 42, αίρει την εν λόγω επιφύλαξη, εν όλω ή εν μέρει, μόλις το επιτρέψουν οι περιστάσεις.
3. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης μπορεί περιοδικά να ερωτά τα Συμβαλλόμενα Μέρη που έχουν καταθέσει μία ή περισσότερες

επιφυλάξεις κατά το Άρθρο 42, σχετικά με τις προοπτικές άρσης αιτών των επιφυλάξεων.

Άρθρο 44 - Τροποποιήσεις

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να προτείνει τροποποιήσεις της παρούσας Σύμβασης, οι οποίες κοινοποιούνται από το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης στα Κράτη-Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, τα Κράτη μη Μέλη που έλαβαν μέρος στην επεξεργασία της παρούσας Σύμβασης, καθώς και σε κάθε άλλο Κράτος που έχει προσχωρήσει ή έχει προσκληθεί να προσχωρήσει στην παρούσα Σύμβαση, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αρθρου 37.
2. Κάθε τροποποίηση προτεινόμενη από ένα Συμβαλλόμενο Μέρος κοινοποιείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Προβλήματα του Εγκλήματος (CDPC), η οποία θα γνωμοδοτεί στην Επιτροπή Υπουργών επί της εν λόγω προτεινόμενης τροποποίησης.
3. Η Επιτροπή Υπουργών εξετάζει την προτεινόμενη τροποποίηση και τη γνωμοδότηση της CDPC και κατόπιν διαβουλεύσεων με τα Κράτη μη Μέλη που είναι Συμβαλλόμενα Μέρη της παρούσας Σύμβασης, μπορεί να υιοθετήσει την τροποποίηση.
4. Το κείμενο τροποποίησης που εγκρίνεται από την Επιτροπή Υπουργών σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος Αρθρου, αποστέλλεται στα Συμβαλλόμενα Μέρη προς αποδοχή.
5. Κάθε τροποποίηση που εγκρίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου τίθεται σε ισχύ την τριακοστή ημέρα μετά την ημέρα που όλα τα Συμβαλλόμενα Μέρη θα έχουν ενημερώσει το Γενικό Γραμματέα για την αποδοχή τους.

Άρθρο 45 - Επίλυση διαφορών

1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Προβλήματα του Εγκλήματος (CDPC) τηρείται ενήμερη για την ερμηνεία και εφαρμογή της Σύμβασης.
2. Σε περίπτωση που υπάρξει διαφορά μεταξύ Συμβαλλόμενων Μερών ως προς την ερμηνεία ή την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, αυτά αναζητούν επίλυση της διαφοράς μέσω διαπραγματεύσεων ή άλλων ειρηνικών μέσων της επιλογής τους, όπως δια της υποβολής της διαφοράς στην CDPC, σε ένα διαιτητικό δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις θα είναι δεσμευτικές για τα Συμβαλλόμενα Μέρη, ή στο Διεθνές Δικαστήριο, όπως θα συμφωνήσουν τα ενδιαφερόμενα Συμβαλλόμενα Μέρη.

Άρθρο 46 - Διαβουλεύσεις των Συμβαλλόμενων Μερών

1. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη διαβουλεύονται περιοδικά, όταν αυτό χρειάζεται, με σκοπό να διευκολυνθεί:
 - α. η αποτελεσματική χρήση και εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, όπως επίσης και ο εντοπισμός τυχόν προβλημάτων αυτής, καθώς και τα αποτελέσματα κάθε διάλυσης ή επιφύλαξης που έχει γίνει δυνάμει της Σύμβασης,
 - β. η ανταλλαγή πληροφοριών για σημαντικές νομικές, πολιτικές ή τεχνολογικές εξελίξεις πάνω στο θέμα του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο και της συλλογής αποδεικτικών στοιχείων σε ηλεκτρονική μορφή,
 - γ. εξέταση πιθανών συμπληρώσεων και τροποποιήσεων της παρούσας Σύμβασης.
2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Προβλήματα του Εγκλήματος (CDPC) τηρείται περιοδικά ενήμερη για τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1.
3. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Προβλήματα του Εγκλήματος (CDPC) διευκολύνει τις διαβουλεύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να βοηθήσει τα Συμβαλλόμενα Μέρη στην προσπάθειά τους να συμπληρώσουν ή να τροποποιήσουν τη Σύμβαση. Το αργότερο τρία έτη μετά τη θέση σε ισχύ της παρούσας Σύμβασης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Προβλήματα του Εγκλήματος (CDPC), σε συνεργασία με τα Συμβαλλόμενα Μέρη, προβαίνει σε επανεξέταση όλων των διατάξεων της Σύμβασης και, εάν υπάρχει ανάγκη, προτείνει τις κατάλληλες τροποποιήσεις.
4. Εκτός από τις περιπτώσεις που τα έξοδα αναλαμβάνονται από το Συμβούλιο της Ευρώπης, τα έξοδα που συνεπάγεται η εκτέλεση των διατάξεων της παραγράφου 1 βαρύνουν τα Συμβαλλόμενα Μέρη με τον τρόπο που εκείνα θα καθορίσουν.
5. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη βοηθούνται από τη Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης να εκτελέσουν τις αρμοδιότητές τους σύμφωνα με το παρόν άρθρο.

Άρθρο 47 - Καταγγελία

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί οποτεδήποτε να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση με ειδοποίηση απευθυνόμενη στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
2. Η εν λόγω καταγγελία τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μηνός που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία κατά την οποία η ειδοποίηση θα παραληφθεί από τον Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 48 - Ειδοποίηση

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης ειδοποιεί όλα τα Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, τα Κράτη μη Μέλη που έχουν λάβει μέρος στην επεξεργασία της παρούσας Σύμβασης, καθώς και κάθε Κράτος που έχει προσχωρήσει σε αυτήν ή έχει προσκληθεί να προσχωρήσει σε αυτήν, σχετικά με:

- α. κάθε υπογραφή,
- β. την κατάθεση εγγράφου κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης,
- γ. κάθε ημερομηνία θέσης σε ισχύ της παρούσας Σύμβασης σύμφωνα με τα Άρθρα 36 και 37,
- δ. κάθε δήλωση που γίνεται δυνάμει του Άρθρου 40, ή κάθε επιφύλαξη που διατυπώνεται σύμφωνα με το Άρθρο 42,
- ε. κάθε άλλη πράξη, ειδοποίηση ή επικοινωνία που σχετίζεται με την παρούσα Σύμβαση.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι υπογράφωντες, δεόντως εξουσιοδοτημένοι προς τούτο, υπέγραψαν την παρούσα Σύμβαση.

Έγινε στη Βουδαπέστη σήμερα 23 Νοεμβρίου 2001 στην Αγγλική και τη Γαλλική γλώσσα, αμοιτέρων των κειμένων όντων εξ ίσου αυθεντικών, σε ένα αντίγραφο το οποίο θα κατατεθεί στα αρχεία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα διαβιβάσει επικυρωμένα αντίγραφα σε κάθε Κράτος Μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, στα Κράτη μη Μέλη που έλαβαν μέρος στην επεξεργασία της παρούσας Σύμβασης, καθώς και κάθε Κράτος που έχει προσκληθεί να προσχωρήσει σε αυτήν.

Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο αναφορικά με την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσης που διαπράττονται μέσω συστημάτων υπολογιστών, Στρασβούργο 28.1.2003

Τα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και τα υπόλοιπα Συμβαλλόμενα Κράτη της Σύμβασης για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο, που άνοιξε προς υπογραφή στην Βουδαπέστη στις 23 Νοεμβρίου 2001, τα οποία υπογράφουν την παρούσα Σύμβαση,

θεωρώντας ότι ο σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η επίτευξη μεγαλύτερης ενότητας μεταξύ των μελών του,

Υπευθυμίζοντας ότι όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματά τους,

Τονίζοντας την ανάγκη διασφάλισης πλήρους και αποτελεσματικής εφαρμογής όλων των δικαιωμάτων του ανθρώπου χωρίς καμιά διάκριση, όπως αυτά κατοχυρώνονται σε Ευρωπαϊκά και άλλα διεθνή κείμενα,

Πεισισμένα ότι οι πράξεις ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσης συνιστούν παραβίαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και απειλή για το κράτος δικαίου και τη δημοκρατική σταθερότητα,

Θεωρώντας ότι το εθνικό και διεθνές δίκαιο είναι αναγκαίο να προβλέπει επαρκή νομική αντίδραση σε προπαγάνδα ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσης μέσω συστημάτων υπολογιστών,

Έχοντας επίγνωση του γεγονότος ότι η προπαγάνδα υπέρ τέτοιων πράξεων συχνά κοινοποιείται στην εθνική νομοθεσία,

Έχοντας υπ' όψη την Σύμβαση για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο, η οποία προβλέπει σύγχρονα και ευέλικτα μέσα διεθνούς συνεργασίας και πεισισμένα για την ανάγκη εναρμόνισης των διατάξεων του ουσιαστικού δικαίου αναφορικά με την καταπολέμηση της ρατσιστικής και ξενοφοβικής προπαγάνδας,

Έχοντας επίγνωση του γεγονότος ότι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές προσφέρουν πρωτοφανή μέσα διευκόλυνσης της ελευθερίας της έκφρασης και της επικοινωνίας ανά την υφήλιο,

Αναγνωρίζοντας ότι η ελευθερία της έκφρασης συνιστά ένα από τα θεμελιώδη στοιχεία της δημοκρατικής κοινωνίας και αποτελεί μια από τις βασικές προϋποθέσεις για την πρόοδο της και την ανάπτυξη κάθε ανθρώπινης οντότητας,

Ανησυχώντας, ωστόσο, για τον κίνδυνο κακής χρήσης ή κατάχρησης των συστημάτων υπολογιστών, με σκοπό την διάδοση ρατσιστικής και ξενοφοβικής προπαγάνδας,

Έχοντας επίγνωση της ανάγκης διασφάλισης της δέουσας ισορροπίας μεταξύ της ελευθερίας της έκφρασης και της αποτελεσματικής μάχης κατά πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσης.

Αναγνωρίζοντας ότι ο σκοπός του παρόντος Πρωτοκόλλου δεν είναι να θίξει τις καθιερωμένες αρχές που σχετίζονται με την ελευθερία της έκφρασης στα εθνικά νομικά συστήματα,

Λαμβάνοντας υπ' όψη τα σχετικά διεθνή νομικά κείμενα σε αυτόν τον τομέα και συγκεκριμένα, τη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και το υπ' αρ. 12 Πρωτόκολλο της, αναφορικά με τη γενική απαγόρευση των διακρίσεων, καθώς και τις ισχύουσες συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη

συνεργασία στον ποινικό τομέα και, ειδικότερα, τη Σύμβαση για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο, τη Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων της 21^{ης} Δεκεμβρίου 1965, την Κοινή Δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 15^{ης} Ιουλίου 1996 που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο βάσει του Άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση αναφορικά με την δράση για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας,

Χαιρετίζοντας τις πρόσφατες εξελίξεις, οι οποίες περαιτέρω προωθούν τη διεθνή κατανόηση και συνεργασία στην καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας,

Έχοντας επίσης υπ' όψη το Σχέδιο Δράσης που υιοθετήθηκε από τους Αρχηγούς Κρατών και Κυβερνήσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης επί ευκαιρία της Δεύτερης Διάσκεψης Κορυφής (Στρασβούργο 10-11 Οκτωβρίου 1997), με σκοπό να επιδιώξουν κοινές θέσεις για τα ζητήματα της ανάπτυξης των νέων τεχνολογιών με βάση τα πρότυπα και τις αξίες του Συμβουλίου της Ευρώπης,

Συμφώνησαν τα εξής:

Κεφάλαιο I - Κοινές Διατάξεις

Άρθρο 1 - Σκοπός

Ο σκοπός του παρόντος Πρωτοκόλλου είναι να συμπληρωθούν μεταξύ των Συμβαλλόμενων στο Πρωτόκολλο Μερών, οι διατάξεις της Σύμβασης για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο η οποία άνοιξε προς υπογραφή στις 23 Νοεμβρίου 2001 (η οποία στη συνέχεια του παρόντος θα αναφέρεται ως "η Σύμβαση"), όσον αφορά στην ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσης που διαπράττονται μέσω συστημάτων υπολογιστών.

Άρθρο 2 - Ορισμοί

1. Για τους σκοπούς του παρόντος Πρωτοκόλλου

"ρατσιστικό και ξενοφοβικό υλικό" σημαίνει κάθε γραπτό υλικό, εικόνα ή άλλη έκφραση ιδεών ή θεαμάτων που υποστηρίζουν, προάγουν ή υποδαυλίζουν το μίσος, τις διακρίσεις ή την βία κατά κάποιου ατόμου ή ομάδας ατόμων με βάση την φυλή, το χρώμα, την καταγωγή, την εθνική ή την εθνοτική προέλευση, καθώς και την θρησκεία, εάν αυτή χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για κάποιον από τους ανωτέρω παράγοντες.

2. Οι όροι και οι εκφράσεις που χρησιμοποιούνται στο παρόν Πρωτόκολλο ερμηνεύονται όπως στη Σύμβαση.

Κεφάλαιο II - Μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε εθνικό επίπεδο

Άρθρο 3 - Διάδοση ρατσιστικού και ξενοφοβικού υλικού μέσω συστημάτων υπολογιστών

1) Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος θεσπίζει νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να καθιερώσει ως ποινικό αδίκημα στην εσωτερική του νομοθεσία, την ακόλουθη συμπεριφορά, όταν αυτή διαπράττεται από πρόθεση και χωρίς δικαιώμα:

διανομή ή με άλλο τρόπο διάθεση ρατσιστικού και ξενοφοβικού υλικού στο κοινό μέσω συστήματος υπολογιστή.

2) Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να διατηρεί το δικαίωμα να μην ποινικοποιήσει τη συμπεριφορά που ορίζει η παράγραφος 1 του παρόντος άρθρου, εάν το υλικό που προσδιορίζεται από το Άρθρο 2, παράγραφος 1, υποστηρίζει, προάγει ή υποδαυλίζει διακρίσεις που δεν σχετίζονται με μίσος ή βία, υπό την προϋπόθεση ότι είναι διαθέσιμα άλλα αποτελεσματικά ένδικα βοηθήματα.

3) Παρά την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να διατηρεί το δικαίωμα να μην ειραρμόσει την παράγραφο 1 στις περιπτώσεις διακρίσεων για τις οποίες, εξαιτίας καθιερωμένων αρχών στο εθνικό νομικό του σύστημα αναφορικά με την ελευθερία της έκφρασης, δεν μπορεί να προβλέψει τα αποτελεσματικά ένδικα βοηθήματα που αναφέρει η εν λόγω παράγραφος 2.

Άρθρο 4 - Απειλή με ρατσιστικά και ξενοφοβικά κίνητρα

Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος θεσπίζει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να καθιερώσει ως ποινικό αδίκημα στην εσωτερική του νομοθεσία την ακόλουθη συμπεριφορά, όταν αυτή διαπράττεται από πρόθεση και χωρίς δικαίωμα:

απειλή, μέσω συστήματος υπολογιστή, με την διάπραξη ενός σοβαρού ποινικού αδικήματος, όπως αυτό ορίζεται στο εσωτερικό του δικαίου, (i) κατά προσώπων επειδή ανήκουν σε μία ομάδα η οποία διακρίνεται βάσει φυλής, χρώματος, καταγωγής, εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης, καθώς και θρησκείας, εάν αυτή χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για κάποιον από τους ανωτέρω παράγοντες, ή (ii) κατά ομάδας προσώπων που διακρίνεται βάσει οποιουδήποτε εξ αυτών των χαρακτηριστικών.

Άρθρο 5 - Προσβολή με ρατσιστικά και ξενοφοβικά κίνητρα

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος θεσπίζει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να καθιερώσει ως ποινικό αδίκημα στην εσωτερική του νομοθεσία την ακόλουθη συμπεριφορά, όταν αυτή διαπράττεται από πρόθεση και χωρίς δικαίωμα:

δημόσια προσβολή, μέσω συστήματος υπολογιστή, (i) προσώπων επειδή ανήκουν σε μία ομάδα η οποία διακρίνεται βάσει φυλής, χρώματος, καταγωγής, εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης, καθώς και θρησκείας, εάν αυτή χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για κάποιον από τους ανωτέρω παράγοντες, ή (ii) ομάδας προσώπων που διακρίνεται βάσει οποιουδήποτε εξ αυτών των χαρακτηριστικών.

2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί:

α. είτε να θέσει ως προϋπόθεση ότι το αδίκημα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου έχει ως συνέπεια να εκτεθεί το πρόσωπο ή η ομάδα προσώπων που αναφέρεται στην παράγραφο 1 σε μίσος, περιφρόνηση ή γελοιοποίηση,

β. είτε να διατηρήσει το δικαίωμα να μην εφαρμόσει, εν όλω ή εν μέρει, την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 6. Άρνηση, υποβάθμιση της σημασίας, έγκριση ή δικαιολόγηση γενοκτονίας ή εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος θεωρεί τα νομοθετικά μέτρα που είναι απαραίτητα για να καθιερώσει ως ποινικά αδικήματα στην εσωτερική του νομοθεσία την ακόλουθη συμπεριφορά, όταν αυτή διαφράσσεται από πρόθεση και χωρίς δικαίωμα:

διανομή ή άλλως διάθεση στο κοινό, μέσω συστήματος υπολογιστή, υλικού που αρνείται, υποβαθμίζει τη σημασία, εγκρίνει ή δικαιολογεί πράξεις που συνιστούν γενοκτονία ή εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, όπως αυτά ορίζονται από το διεθνές δίκαιο και αναγνωρίζονται από τελικές και δεσμευτικές αποφάσεις του Διεθνούς Στρατιωτικού Δικαστηρίου που συστάθηκε με την Συμφωνία του Λονδίνου της 8^{ης} Απριλίου 1945, ή οποιουδήποτε άλλου διεθνούς δικαστηρίου που συστάθηκε με σχετικές διεθνείς συμφάσεις και του οποίου η αρμοδιότητα αναγνωρίζεται από αυτό το Συμβαλλόμενο Μέρος.

2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί:

α. είτε να θέσει ως προϋπόθεση ότι η άρνηση ή η υποβάθμιση της σημασίας που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου διαφράσσεται με σκοπό την υποδαύλιση μίσους, διακρίσεων ή βίας κατά ατόμου ή ομάδας ατόμων βάσει φυλής, χρώματος, καταγωγής, εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης, καθώς και θρησκείας, εάν αυτή χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για κάποιον από τους ανωτέρω παράγοντες.

β. είτε να διατηρήσει το δικαίωμα να μην εφαρμόσει, εν όλω ή εν μέρει, την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 7 - Συνέργεια και ηθική απουργία

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος θεωρεί τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να καθιερώσει ως ποινικά αδικήματα στην εσωτερική του νομοθεσία, την ενέργεια ή την ηθική απουργία στην διάπραξη οποιουδήποτε από τα αδικήματα που έχουν καθιερωθεί σύμφωνα με το παρόν Πρωτόκολλο, με σκοπό την διάπραξη των ανωτέρω αδικημάτων, όταν αυτά διαπράττονται από πρόθεση και χωρίς δικαίωμα.

Κεφάλαιο III - Σχέσεις μεταξύ της Σύμβασης και του παρόντος Πρωτοκόλλου

Άρθρο 8 - Σχέσεις μεταξύ της Σύμβασης και του παρόντος Πρωτοκόλλου

1. Τα Άρθρα 1, 12, 13, 22, 41, 44, 45 και 46 της Σύμβασης εφαρμόζονται, κατ' αναλογία και στο παρόν Πρωτόκολλο.

2. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη επεκτείνουν το πεδίο εφαρμογής των μέτρων που ορίζουν τα Άρθρα 14 έως 21 και τα Άρθρα 23 έως 35 της Σύμβασης, στα Άρθρα 2 έως 7 του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Κεφάλαιο IV - Τελικές διατάξεις

Άρθρο 9 - Εκφραση της συναίνεσης για δέσμευση

1. Το παρόν Πρωτόκολλο δύναται να υπογραφεί από τα Κράτη που έχουν υπογράψει τη Σύμβαση, τα οποία μπορούν να εκφράσουν τη βούλησή τους να δεσμευθούν από αυτή είτε

α. από την υπογραφή χωρίς επιφύλαξη, όσον αφορά στην κύρωση, αποδοχή ή έγκριση, είτε

β. από την υπογραφή που υπόκειται σε κύρωση, αποδοχή ή έγκριση, η οποία ακολουθείται από κύρωση, αποδοχή ή έγκριση.

2. Κανένα Κράτος δεν μπορεί να υπογράψει το παρόν Πρωτόκολλο χωρίς επιφύλαξη, όσον αφορά στην κύρωση, αποδοχή ή έγκριση, ή να καταθέσει έγγραφο κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης, εκτός εάν έχει ήδη καταθέσει ή καταθέτει ταυτόχρονα με την υπογραφή του έγγραφο κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης της Σύμβασης.

3. Τα έγγραφα κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης κατατίθενται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 10 - Έναρξη ισχύος

1. Το παρόν Πρωτόκολλο τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εικοστή περίοδο τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία πέντε Κράτη θα έχουν εκφράσει τη συναίνεσή τους να δεσμευθούν από το Πρωτόκολλο, σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 9.

2. Όσον αφορά οποιδήποτε Κράτος που εκφράζει μεταγενέστερα τη συναίνεσή του να δεσμευτεί από το Πρωτόκολλο, το τελευταίο τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπονή περίοδο τριών μηνών μετά την ημερομηνία υπογραφής από μέρος του Κράτους χωρίς επιφύλαξη όσον αφορά στην κύρωση, αποδοχή ή έγκριση ή κατάθεσης του εγγράφου του σχετικά με την κύρωση, αποδοχή ή έγκριση.

Άρθρο 11 - Προσχώρηση

1. Μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος Πρωτοκόλλου, κάθε Κράτος που έχει προσχωρήσει στη Σύμβαση μπορεί, επίσης, να προσχωρήσει και στο Πρωτόκολλο.

2. Η προσχώρηση πραγματοποιείται με την κατάθεση στον Γενικό Γραμματέα του

Συμβουλίου της Ευρώπης, εγγράφου προσχώρησης που θα τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου τριών μηνών από την ημερομηνία κατάθεσής του.

Άρθρο 12 - Επιφυλάξεις και δηλώσεις

1. Οι επιφυλάξεις που διατυπώνονται και οι δηλώσεις που γίνονται από κάποιο Συμβαλλόμενο Μέρος για κάποια από τις διατάξεις της Σύμβασης, ισχύουν επίσης και για το παρόν Πρωτοκόλλιο, εκτός εάν αυτό το Συμβαλλόμενο Μέρος προβεί σε διαφορετικές δηλώσεις κατά τον χρόνο υπογραφής ή κατάθεσης του εγγράφου του σχετικά με την κύρωση, αποδοχή, έγκριση ή προσχώρηση.

2. Με γραπτή ειδοποίηση απευθυνόμενη στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, οποιοδήποτε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί, κατά τον χρόνο υπογραφής ή κατάθεσης του εγγράφου του σχετικά με την κύρωση, αποδοχή, έγκριση ή προσχώρηση, να δηλώσει ότι δεσμεύεται από τις επιφυλάξεις που προβλέπονται στα Άρθρα 3, 5 και 6 του παρόντος Πρωτοκόλλου. Παράλληλα, όσον αφορά στις διατάξεις του παρόντος Πρωτοκόλλου, οποιοδήποτε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να επικαλεσθεί τις επιφυλάξεις που προβλέπονται στο Άρθρο 22, παράγραφος 2 και στο Άρθρο 41, παράγραφο 1 της Σύμβασης, ανεξαρτήτως της εφαρμογής της Σύμβασης από μέρους αυτού του Συμβαλλόμενου. Καμία άλλη επιφύλαξη δεν μπορεί να διατυπωθεί.

3. Με γραπτή ειδοποίηση απευθυνόμενη στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, οποιοδήποτε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί, κατά το χρόνο υπογραφής ή κατάθεσης του εγγράφου του σχετικά με την κύρωση, αποδοχή, έγκριση ή προσχώρηση, να δηλώσει ότι διατηρεί τη δυνατότητα να απαιτήσει τα επιπρόσθετα στοιχεία που προβλέπει το Άρθρο 5, παράγραφος 2.α και το Άρθρο 6, παράγραφος 2.α του παρόντος πρωτοκόλλου.

Άρθρο 13 — Κατάσταση και ανάκληση επιφυλάξεων

1. Κάποιο Συμβαλλόμενο Μέρος που έχει διατυπώσει επιφύλαξη σύμφωνα με το Άρθρο 12 ανωτέρω, ανακαλεί την επιφύλαξη αυτή, εν όλω ή εν μέρει, όταν το επιτρέψουν οι συνθήκες. Η ανάκληση ισχύει από την ημερομηνία παραλαβής της σχετικής ειδοποίησης, απευθυνόμενης στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Εάν η ειδοποίηση αναφέρει ότι η ανάκληση της επιφύλαξης πρέπει να τεθεί σε ισχύ κατά την ημερομηνία που θα δηλώνεται στην ειδοποίηση και η ημερομηνία αυτή είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας παραλαβής της ειδοποίησης από τον Γενικό Γραμματέα, τότε η ανάκληση τίθεται σε ισχύ την μεταγενέστερη εκσένη ημερομηνία.

2. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης μπορεί να αιτείται, περιοδικώς, διευκρινίσεις από τα Συμβαλλόμενα Μέρη που έχουν διατυπώσει μία ή περισσότερες επιφυλάξεις σύμφωνα με το Άρθρο 12, σχετικά με την προοπτική ανάκλησης των επιφυλάξεων αυτών.

Άρθρο 14 - Εδαφική εφαρμογή

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί κατά το χρόνο υπογραφής ή κατάθεσης του εγγράφου του σχετικά με την κύρωση, αποδοχή, έγκριση ή προσχώρηση, να προσδιορίζει την Επικράτεια ή τις Επικράτειες, στις οποίες θα ισχύει το παρόν Πρωτόκολλο.
2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί σε οποιαδήποτε μεταγενέστερη ημερομηνία, με δήλωση απευθυνόμενη στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να επισκεύει την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου σε οποιαδήποτε άλλη Επικράτεια που προσδιορίζεται στη δήλωση. Όταν αφορά στην Επικράτεια αυτή, το παρόν Πρωτόκολλο θα τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής της δήλωσης από τον Γενικό Γραμματέα.
3. Κάθε δήλωση που έχει γίνει σύμφωνα με τις προηγούμενες δύο παραγράφους μπορεί αναφορικά με κάθε Επικράτεια που προσδιορίζεται σε τέτοια δήλωση, να ανακληθεί με ειδοποίηση απευθυνόμενη στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η ανάκληση θα τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής της ειδοποίησης από τον Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 15 - Καταγγελία

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να καταγγείλει οποτεδήποτε το παρόν Πρωτόκολλο με ειδοποίηση που θα απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
2. Η καταγγελία τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου τριών μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της ειδοποίησης από τον Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 16 — Κοινοποίηση

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης κοινοποιεί στα Κράτη-Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και στα Κράτη που δεν είναι Μέλη, τα οποία έχουν συμμετάσχει στην κατάρτιση του παρόντος Πρωτοκόλλου, καθώς και σε κάθε Κράτος που έχει προσχωρήσει ή έχει κληθεί να προσχωρήσει στο παρόν Πρωτόκολλο:

- α. κάθε υπογραφή,
- β. την κατάθεση κάθε εγγράφου κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης,
- γ. την ημερομηνία έναρξης ισχύος του Πρωτοκόλλου σύμφωνα με τα Άρθρα 9, 10 και 11 καθώς και

δ. κάθε άλλη πράξη, ειδοποίηση ή γνωστοποίηση σχετική με το παρόν Πρωτόκολλο.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι υπεύθυνοι, δρώντας εξουσιοδοτημένοι προς τούτο, υπέγραψαν το παρόν Πρωτόκολλο.

Έγινε στο Στρασβούργο στις 28 Ιανουαρίου 2002 στην αγγλική και στην γαλλική γλώσσα (και τα δύο κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά) σε ένα μόνο αντίγραφο το οποίο θα κατατεθεί στο Αρχείο του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα αποστέλλει επικυρωμένα αντίγραφα σε κάθε Κράτος-Μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, στα Κράτη που δεν είναι Μέλη αλλά έχουν συμμετάσχει στην κατάρτιση του παρόντος Πρωτοκόλλου, καθώς και σε κάθε Κράτος που έχει κληθεί να προσχωρήσει σε αυτό.

**ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ
ΟΔΗΓΙΑΣ 2013/40/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ - ΠΛΑΙΣΙΟΥ 2005/222/ΔΕΥ
ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙ-
ΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

Άρθρο δεύτερο
Τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα
(Άρθρα 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9 παράγραφοι 2, 3
και 4 της Οδηγίας)

1. Στο άρθρο 13 του Ποινικού Κώδικα προστίθενται περιπτώσεις η' και θ' ως εξής:

«η) Πληροφοριακό σύστημα είναι συσκευή ή ομάδα διασυνδεδεμένων ή σχετικών μεταξύ τους συσκευών, εκ των οποίων μία ή περισσότερες εκτελούν, σύμφωνα με ένα πρόγραμμα, αυτόματη επεξεργασία ψηφιακών δεδομένων, καθώς και τα ψηφιακά δεδομένα που αποθηκεύονται, αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας, ανακτώνται ή διαβιβάζονται από την εν λόγω συσκευή ή την ομάδα συσκευών με σκοπό τη λειτουργία, τη χρήση, την προστασία και τη συντήρηση των συσκευών αυτών.

θ) Ψηφιακά δεδομένα είναι η παρουσίαση γεγονότων, πληροφοριών ή εννοιών σε μορφή κατάλληλη προς επεξεργασία από πληροφοριακό σύστημα, συμπεριλαμβανομένου προγράμματος που παρέχει τη δυνατότητα στο πληροφοριακό σύστημα να εκτελέσει μια λειτουργία».

2. Μετά το άρθρο 292Α του Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 292Β ως εξής:

«Άρθρο 292Β
Παρακώλυση λειτουργίας
πληροφοριακών συστημάτων

1. Όποιος χωρίς δικαίωμα παρεμποδίζει σοβαρά ή διακόπτει τη λειτουργία συστήματος πληροφοριών με την εισαγωγή, διαβίβαση, διαγραφή, καταστροφή, αλλοίωση ψηφιακών δεδομένων ή με αποκλεισμό της πρόσβασης στα δεδομένα αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών.

2. Η πράξη της πρώτης παραγράφου τιμωρείται:

α) με φυλάκιση από ένα (1) έως τρία (3) έτη, αν τελέστηκε με τη χρήση εργαλείου που έχει σχεδιαστεί κατά κύριο λόγο για πραγματοποίηση επιθέσεων που επηρεάζουν μεγάλο αριθμό συστημάτων πληροφοριών ή επιθέσεων που προκαλούν σοβαρές ζημιές και ιδίως επιθέσεων που προκαλούν μεγάλης έκτασης ή για μεγάλο χρονικό διάστημα διατάραξη των υπηρεσιών των συστημάτων πληροφοριών, οικονομική ζημιά ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή σημαντική απώλεια δεδομένων, β) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, αν προκάλεσε σοβαρές ζημιές και ιδίως μεγάλης έκτασης ή για μεγάλο χρονικό διάστημα διατάραξη των υπηρεσιών των συστημάτων πληροφοριών, οικονομική ζημιά ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή σημαντική απώλεια

δεδομένων και γ) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, αν τελέστηκε κατά συστημάτων πληροφοριών που αποτελούν μέρος υποδομής για την προμήθεια του πληθυσμού με ζωτικής σημασίας αγαθά ή υπηρεσίες. Ως ζωτικής σημασίας αγαθά ή υπηρεσίες νοούνται ιδίως η εθνική άμυνα, η υγεία, οι συγκοινωνίες, οι μεταφορές και η ενέργεια.

3. Αν οι πράξεις των προηγούμενων παραγράφων τελέστηκαν στο πλαίσιο δομημένης και με διαρκή δράση ομάδας τριών ή περισσότερων προσώπων, που επιδιώκει την τέλεση περισσότερων εγκλημάτων του παρόντος άρθρου, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών.

4. Για την ποινική δίωξη της πράξης της παραγράφου 1 απαιτείται έγκληση».

3. Μετά το άρθρο 292Β του Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 292Γ ως εξής:

«Άρθρο 292Γ

Με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών τιμωρείται όποιος χωρίς δικαίωμα και με σκοπό τη διάπραξη των εγκλημάτων του άρθρου 292Β παράγει, πωλεί, προμηθεύεται προς χρήση, εισάγει, κατέχει, διανέμει ή με άλλο τρόπο διακινεί: α) συσκευές ή προγράμματα υπολογιστή, σχεδιασμένα ή προσαρμοσμένα κυρίως για το σκοπό της διάπραξης των εγκλημάτων του άρθρου 292Β, β) συνθηματικά ή κωδικούς πρόσβασης ή άλλα παρεμφερή δεδομένα με τη χρήση των οποίων είναι δυνατόν να αποκτηθεί πρόσβαση στο σύνολο ή μέρος ενός πληροφοριακού συστήματος».

4. Οι παράγραφοι 2 και 5 του άρθρου 348Α του Ποινικού Κώδικα αντικαθίστανται ως εξής:

«2. Όποιος με πρόθεση παράγει, προσφέρει, πωλεί ή με οποιονδήποτε τρόπο διαθέτει, διανέμει, διαβιβάζει, αγοράζει, προμηθεύεται ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή διαδίδει πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων έως τριακοσίων χιλιάδων ευρώ.

5. Όποιος εν γνώσει αποκτά πρόσβαση σε υλικό παιδικής πορνογραφίας μέσω πληροφοριακών συστημάτων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους».

5. Το άρθρο 348Β του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 348Β

Προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους

Όποιος με πρόθεση, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, προτείνει σε ανήλικο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, να συναντήσει τον ίδιο ή τρίτο, με σκοπό τη διάπραξη σε βάρος του ανήλικου των αδικημάτων των άρθρων 339 παράγραφοι 1 και 2 ή 348Α, όταν η πρόταση αυτή ακολουθείται από περαιτέρω πράξεις που οδηγούν σε μία τέτοια συνάντηση, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων έως διακοσίων χιλιάδων ευρώ».

6. Το άρθρο 370Γ του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 370Γ
Παράνομη πρόσβαση σε πληροφοριακό σύστημα

1. Όποιος χωρίς δικαίωμα αντιγράφει ή χρησιμοποιεί προγράμματα υπολογιστών, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι (6) μήνες και με χρηματική ποινή διακοσίων ενενήντα (290) ευρώ έως πέντε χιλιάδων εννιακοσίων (5.900) ευρώ.

2. Όποιος χωρίς δικαίωμα αποκτά πρόσβαση στο σύνολο ή τμήμα πληροφοριακού συστήματος ή σε στοιχεία που μεταδίδονται με συστήματα τηλεπικοινωνιών, παραβιάζοντας απαγορεύσεις ή μέτρα ασφαλείας που έχει λάβει ο νόμιμος κάτοχός του, τιμωρείται με φυλάκιση. Αν η πράξη αναφέρεται στις διεθνείς σχέσεις ή την ασφάλεια του κράτους, τιμωρείται κατά το άρθρο 148.

3. Αν ο δράστης είναι στην υπηρεσία του νόμιμου κατόχου του πληροφοριακού συστήματος ή των στοιχείων, η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται μόνο αν απαγορεύεται ρητά από εσωτερικό κανονισμό ή από έγγραφη απόφαση του κατόχου ή αρμόδιου υπαλλήλου του.

4. Οι πράξεις των παραγράφων 1 έως 3 διώκονται ύστερα από έγκληση».

7. Μετά το άρθρο 370Γ του Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 370Δ ως εξής:

«Άρθρο 370Δ

1. Όποιος, αθέμιτα, με τη χρήση τεχνικών μέσων, παρακολουθεί ή αποτυπώνει σε υλικό φορέα μη δημόσιες διαβιβάσεις δεδομένων ή ηλεκτρομαγνητικές εκπομπές από, προς ή εντός πληροφοριακού συστήματος ή παρεμβάινει σε αυτές με σκοπό ο ίδιος ή άλλος να πληροφορηθεί το περιεχόμενό τους, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών.

2. Με την ποινή της παραγράφου 1 τιμωρείται όποιος κάνει χρήση της πληροφορίας ή του υλικού φορέα επί του οποίου αυτή έχει αποτυπωθεί με τους τρόπους που προβλέπεται στην παράγραφο 1.

3. Αν οι πράξεις των παραγράφων 1 και 2 συνεπάγονται παραβίαση στρατιωτικού ή διπλωματικού απορρήτου ή αφορούν απόρρητο που αναφέρεται στην ασφάλεια του Κράτους σε καιρό πολέμου τιμωρούνται κατά το άρθρο 146».

8. Μετά το άρθρο 370Δ του Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 370Ε ως εξής:

«Άρθρο 370Ε

Με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών τιμωρείται όποιος χωρίς δικαίωμα και με σκοπό τη διάπραξη κάποιου από τα εγκλήματα των άρθρων 370Β, 370Γ παράγραφοι 2 και 3 και 370Δ παράγει, πωλεί, προμηθεύεται προς χρήση, εισάγει, κατέχει, διανέμει ή με άλλο τρόπο διακινεί: α) συσκευές ή προγράμματα υπολογιστή, σχεδιασμένα ή προσαρμοσμένα κυρίως για το σκοπό της διάπραξης κάποιου από τα εγκλήματα των άρθρων 370Β, 370Γ και

370Δ, β) συνθηματικά ή κωδικούς πρόσβασης ή άλλα παρεμφερή δεδομένα με τη χρήση των οποίων είναι δυνατόν να αποκτηθεί πρόσβαση στο σύνολο ή μέρος ενός πληροφοριακού συστήματος».

9. Μετά το άρθρο 381 του Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 381Α ως εξής:

«Άρθρο 381Α

Φθορά ηλεκτρονικών δεδομένων

1. Όποιος χωρίς δικαίωμα διαγράφει, καταστρέφει, αλλοιώνει ή αποκρύπτει ψηφιακά δεδομένα ενός συστήματος πληροφοριών, καθιστά ανέφικτη τη χρήση τους ή με οποιονδήποτε τρόπο αποκλείει την πρόσβαση στα δεδομένα αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία (3) έτη. Σε ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις, το δικαστήριο μπορεί, εκτιμώντας τις περιστάσεις τέλεσης, να κρίνει την πράξη ατιμώρητη.

2. Η πράξη της πρώτης παραγράφου τιμωρείται: α) με φυλάκιση από ένα (1) έως τρία (3) έτη, αν τελέστηκε με τη χρήση εργαλείου που έχει σχεδιαστεί κατά κύριο λόγο για πραγματοποίηση επιθέσεων που επηρεάζουν μεγάλο αριθμό συστημάτων πληροφοριών ή επιθέσεων που προκαλούν σοβαρές ζημιές και ιδίως επιθέσεων που προκαλούν μεγάλης έκτασης ή για μεγάλο χρονικό διάστημα διατάραξη των υπηρεσιών των συστημάτων πληροφοριών, οικονομική ζημία ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή σημαντική απώλεια δεδομένων, β) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, αν προκάλεσε σοβαρές ζημιές και ιδίως μεγάλης έκτασης ή για μεγάλο χρονικό διάστημα διατάραξη των υπηρεσιών των συστημάτων πληροφοριών, οικονομική ζημία ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή σημαντική απώλεια δεδομένων και γ) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, αν τελέστηκε κατά συστημάτων πληροφοριών που αποτελούν μέρος υποδομής για την προμήθεια του πληθυσμού με ζωτικής σημασίας αγαθά ή υπηρεσίες. Ως ζωτικής σημασίας αγαθά ή υπηρεσίες νοούνται ιδίως η εθνική άμυνα, η υγεία, οι συγκοινωνίες, οι μεταφορές και η ενέργεια.

3. Αν οι πράξεις των προηγούμενων παραγράφων τελέστηκαν στο πλαίσιο δομημένης και με διαρκή δράση ομάδας τριών ή περισσότερων προσώπων, που επιδιώκει την τέλεση περισσότερων εγκλημάτων του παρόντος άρθρου, ο υπαίτιος τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών.

4. Για την ποινική δίωξη της πράξης της παραγράφου 1 απαιτείται έγκληση».

10. Μετά το άρθρο 381Α του Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 381Β ως εξής:

«Άρθρο 381Β

Με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών, τιμωρείται όποιος χωρίς δικαίωμα και με σκοπό τη διάπραξη κάποιου από τα εγκλήματα του άρθρου 381Α παράγραφοι 1, 2 και 3 παράγει, πωλεί, προμηθεύεται προς χρήση, εισάγει, κατέχει, διανέμει ή με άλλο τρόπο διακινεί: α) συσκευές ή προγράμματα υπολογιστή, σχεδιασμένα ή προσαρμοσμένα κυρίως για το σκοπό της διάπραξης κάποιου από τα εγκλήματα του άρθρου 381Α, β) συνθηματικά ή κωδικούς πρόσβασης ή άλλα παρεμφερή δεδομένα με τη χρήση των οποίων είναι δυνατόν να αποκτηθεί

πρόσβαση στο σύνολο ή μέρος ενός πληροφοριακού συστήματος».

11. Το άρθρο 386Α του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 386Α

Απάτη με υπολογιστή

Όποιος, με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, βλάπτει ξένη περιουσία, επηρεάζοντας το αποτέλεσμα της διαδικασίας επεξεργασίας ψηφιακών δεδομένων είτε με τη μη ορθή διαμόρφωση προγράμματος υπολογιστή είτε με χρησιμοποίηση μη ορθών ή ελλιπών στοιχείων είτε με τη χωρίς δικαίωμα χρήση δεδομένων είτε με τη χωρίς δικαίωμα παρέμβαση σε πληροφοριακό σύστημα, τιμωρείται με τις ποινές του προηγούμενου άρθρου. Περιουσιακή βλάβη υφίσταται και αν τα πρόσωπα που την υπέστησαν είναι άδηλα. Για την εκτίμηση του ύψους της ζημίας είναι αδιάφορο αν οι παθόντες είναι ένα ή περισσότερα άτομα».

Άρθρο τρίτο

Τροποποιήσεις του Ν. 2225/1994

1. Η παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 2225/1994 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η άρση του απορρήτου είναι επιτρεπτή για τη διακρίβωση των κακουργημάτων που προβλέπονται από:

α) τα άρθρα 134, 135 παράγραφοι 1, 2, 135Α, 137Α, 137Β, 138, 139, 140, 143, 144, 146, 148 παρ. 2, 150, 151, 157 παρ. 1, 159, 159Α, 168 παρ. 1, 187 παράγραφοι 1, 2, 187Α παράγραφοι 1 και 4, 207, 208 παρ. 1, 235 παρ. 2, 236 παρ. 2, 237 παράγραφοι 2 και 3β', 264 περιπτώσεις β' και γ', 270, 272, 275 περίπτωση β', 291 παρ. 1 περιπτώσεις β' και γ', 292Α παρ. 4 εδάφιο β' και παρ. 5, 299, 322, 323Α παράγραφοι 1, 2, 4, 5 και 6, 324 παράγραφοι 2 και 3, 336 σε βάρος ανηλίκου, 338 παρ. 1 σε βάρος ανηλίκου, 339 παράγραφοι 1 περιπτώσεις α' και β', 342 παράγραφοι 1 και 2, 348Α παρ. 4, 348Γ παρ. 1 περιπτώσεις α' και β', 349 παρ. 1 και 2, 351 παράγραφοι 1, 2, 4 και 5, 351Α παράγραφοι 1 περιπτώσεις α' και β' και 3, 370Α, 370Δ, 374, 380, 385 παρ. 1 περιπτώσεις α' και β' του Ποινικού Κώδικα,

β) τα άρθρα 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 29, 30, 46, 47, 59, 140 και 144 του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα,

γ) το άρθρο 15 παρ. 1 του Ν. 2168/1993,

δ) τα άρθρα 20, 22 και 23 του Ν. 4139/2013,

ε) το άρθρο 157 παρ. 1γ του Ν. 2960/2001,

στ) το άρθρο 3 περίπτωση ιε' του Ν. 3691/2008, σε συνδυασμό με το άρθρο δεύτερο του Ν. 2656/1998,

ζ) το άρθρο 3 παρ. 2 του Ν. 2803/2000,

η) το άρθρο 45 παρ. 1 περιπτώσεις α', β' και γ' του Ν. 3691/2008,

θ) το άρθρο 28 του Ν. 1650/1986.

Επίσης, επιτρέπεται η άρση του απορρήτου για τη διακρίβωση των προπαρασκευαστικών πράξεων για το έγκλημα της παραχάραξης νομίσματος κατά το άρθρο 211 του Ποινικού Κώδικα, καθώς επίσης και για τα εγκλήματα των παραγράφων 1, 2, 3, 4 εδάφιο α' και 6

του άρθρου 292Α, του άρθρου 292Β, του άρθρου 292Γ, των παραγράφων 1 περίπτωση γ' και 4 του άρθρου 339, της παρ. 3 του άρθρου 342, του άρθρου 348, των παραγράφων 1, 2 και 5 του άρθρου 348Α, του άρθρου 348Β, της παρ. 1 περιπτώσεις γ' και δ' του άρθρου 348Γ και της παρ. 1 περίπτωση γ' του άρθρου 351Α, των άρθρων 370Γ και 370Ε, του άρθρου 381Α, του άρθρου 381Β και του άρθρου 386Α του Ποινικού Κώδικα.

Επιπλέον, η άρση του απορρήτου είναι επιτρεπτή για τη διακρίβωση των εγκλημάτων που προβλέπονται από το άρθρο 11 του Ν. 3917/2011, το άρθρο 15 του Ν. 3471/2006 και το άρθρο 10 του Ν. 3115/2003».

2. Στο τέλος της παρ. 11 του άρθρου 5 του Ν. 2225/1994 προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Με την ίδια ποινή τιμωρείται αν ανακοινώνει σε τρίτους ή γνωστοποιεί οπωσδήποτε το γεγονός της άρσης του απορρήτου, καθώς και αν παραβιάσει την υποχρέωση εχεμύθειάς του κατά τη διαδικασία άρσης του απορρήτου που προβλέπεται από το άρθρο 8 του π.δ. 47/2005 (Α' 64)».

Άρθρο τέταρτο

**Ευθύνη νομικών προσώπων
(Άρθρο 11 της Οδηγίας)**

1. Αν κάποια από τις πράξεις των άρθρων 292Β, 370Γ, 370Δ, 370Ε, 381Α και 386Α του Ποινικού Κώδικα τελέστηκε, προς όφελος ή για λογαριασμό νομικού προσώπου ή ένωσης προσώπων, από φυσικό πρόσωπο που ενεργεί είτε ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου ή της ένωσης προσώπων και έχει εξουσία εκπροσώπησης τους ή εξουσιοδότηση για τη λήψη αποφάσεων για λογαριασμό τους ή για την άσκηση ελέγχου εντός αυτών, επιβάλλονται στο νομικό πρόσωπο ή στην ένωση προσώπων με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της Αρχής Διασφάλισης του Απόρρητου των Επικοινωνιών, κατά περίπτωση, σωρευτικά ή διαζευκτικά, οι ακόλουθες κυρώσεις,

α) σύσταση για συμμόρφωση μέσα στα χρονικά όρια τασσόμενης προθεσμίας με προειδοποίηση επιβολής προστίμου σε περίπτωση παράλειψης συμμόρφωσης,

β) διοικητικό πρόστιμο από 20.000 έως 1.000.000 ευρώ,

γ) ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας τους για χρονικό διάστημα από ένα (1) μήνα έως δύο (2) έτη ή απαγόρευση άσκησης της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας για το ίδιο χρονικό διάστημα,

δ) αποκλεισμός από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις, επιδοτήσεις, αναθέσεις έργων και υπηρεσιών, προμήθειες, διαφημίσεις και διαγωνισμούς του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα για το ίδιο διάστημα.

Σε περίπτωση υποτροπής οι κυρώσεις των περιπτώσεων γ' και δ' μπορεί να έχουν οριστικό χαρακτήρα και εφόσον πρόκειται περί σωματείων ή ενώσεων προσώπων, η υποτροπή μπορεί να έχει ως συνέπεια τη διάλυσή τους, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

2. Όταν η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1, κατέστησε δυνατή την τέλεση από πρόσωπο που τελεί υπό την εξουσία του κάποιας από τις αξιόποινες πράξεις που

αναφέρονται στην ίδια ως άνω παράγραφο, προς όφελος ή για λογαριασμό νομικού προσώπου ή ένωσης προσώπων, επιβάλλονται στο νομικό πρόσωπο, σωρευτικά ή διαζευκτικά, οι ακόλουθες κυρώσεις:

α) σύσταση για συμμόρφωση μέσα στα χρονικά όρια τασσίσιμης προθεσμίας με προειδοποίηση επιβολής προστίμου σε περίπτωση παράλειψης συμμόρφωσης,

β) διοικητικό πρόστιμο από 10.000 έως 1.000.000 ευρώ,

γ) οι προβλεπόμενες στις περιπτώσεις γ' και δ' της προηγούμενης παραγράφου κυρώσεις για χρονικό διάστημα από δέκα (10) ημέρες έως έξι (6) μήνες.

3. Για τη σωρευτική ή διαζευκτική επιβολή των κυρώσεων που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους και για την επιμέτρηση των κυρώσεων αυτών λαμβάνονται υπόψη ιδίως η βαρύτητα της παράβασης, ο βαθμός της υπαιτιότητας, η οικονομική επιφάνεια του νομικού προσώπου ή της ένωσης προσώπων και η τυχόν υποτροπή τους.

4. Η εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων είναι ανεξάρτητη από την αστική, πειθαρχική ή ποινική ευθύνη των αναφερόμενων σε αυτές φυσικών προσώπων. Καμιά κύρωση δεν επιβάλλεται χωρίς προηγούμενη κλήτευση των νόμιμων εκπροσώπων του νομικού προσώπου ή της ένωσης προσώπων προς παροχή εξηγήσεων. Η κλήση κοινοποιείται τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες πριν από την ημέρα της ακρόασης. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας. Σε περίπτωση άσκησης ποινικής δίωξης για κάποια από τις προβλεπόμενες στην παράγραφο 1 αξιόποινες πράξεις που τελέστηκε από πρόσωπο αναφερόμενο στις παραγράφους 1 και 2 και προκειμένου να εφαρμοστεί η προβλεπόμενη στο άρθρο αυτό διαδικασία επιβολής διοικητικών κυρώσεων, οι εισαγγελικές αρχές ενημερώνουν αμέσως τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και αποστέλλουν σε αυτόν αντίγραφο της δικογραφίας.

5. Σε περίπτωση αμετάκλητης απαλλαγής του παραπεφθέντος οι κατά τα ανωτέρω αποφάσεις επιβολής διοικητικών κυρώσεων ανακαλούνται.

6. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων δεν εφαρμόζονται στο κράτος, στους φορείς δημόσιας εξουσίας και στους διεθνείς οργανισμούς δημοσίου δικαίου, χωρίς αυτό να επηρεάζει την εφαρμογή των ισχυουσών κάθε φορά διατάξεων περί αστικής, πειθαρχικής ή ποινικής ευθύνης.

Άρθρο πέμπτο

Δήλωση κατ' άρθρο 27 της Σύμβασης

Η Ελληνική Δημοκρατία ορίζει ως αρμόδια αρχή σύμφωνα με τα εδάφια α' της παραγράφου 2 του άρθρου 27 της Σύμβασης το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Άρθρο έκτο

Δήλωση κατ' άρθρο 35 της Σύμβασης και 13 παράγραφος 1 της Οδηγίας

Η Ελληνική Δημοκρατία ορίζει ως σημείο επαφής για την εκπλήρωση των σκοπών του άρθρου 35 της Σύμ-

βασης «Δίκτυο 24/7» και του άρθρου 13 παράγραφος 1 της Οδηγίας τη Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Ελληνικής Αστυνομίας υπό την εποπτεία Εισαγγελέα Εφετών.

Άρθρο έβδομο

Δήλωση κατ' άρθρο 42 της Σύμβασης

Η Ελληνική Δημοκρατία διατυπώνει, κατά το άρθρο 42 της Σύμβασης, τις ακόλουθες επιφυλάξεις:

1. Τα μέτρα που αναφέρονται στο άρθρο 20 της Σύμβασης λαμβάνονται μόνο σε εγκλήματα στα οποία εφαρμόζονται τα μέτρα του άρθρου 21 της Σύμβασης.

2. Η Ελληνική Δημοκρατία διατηρεί το δικαίωμα άρνησης ικανοποίησης αιτήματος δικαστικής συνδρομής, δυνάμει του άρθρου 29 της Σύμβασης, σε περιπτώσεις έλλειψης του όρου του διττού αξιολογίου.

Άρθρο όγδοο

Παραγραφή και παύση ποινικής δίωξης

1. Εξαλείφεται το αξιόποινο και παύει η δίωξη των ακόλουθων αξιόποινων πράξεων, που έχουν τελεσθεί μέχρι και τις 31.3.2016: α) των πταισμάτων και β) των πλημμελημάτων, κατά των οποίων ο νόμος απειλεί ποινή φυλάκισης μέχρι δύο (2) έτη ή χρηματική ποινή ή και τις δύο ποινές.

2. Εάν, στην περίπτωση των πλημμελημάτων της παραγράφου 1, ο υπαίτιος υποπέσει μέσα σε δύο (2) έτη από τη δημοσίευση του νόμου σε νέα από δόλο αξιόποινή πράξη κακούργηματος ή πλημμελήματος και καταδικαστεί αμετάκλητα οποτεδήποτε σε ποινή στερητική της ελευθερίας ανώτερη των έξι (6) μηνών, συνεχίζεται η κατ' αυτού παυθείσα ποινική δίωξη και δεν υπολογίζεται στο χρόνο παραγραφής του αξιόποινου της πρώτης πράξης ο διανυθείς χρόνος από την παύση της δίωξης μέχρι την αμετάκλητη καταδίκη για τη νέα πράξη.

3. Οι δικογραφίες που αφορούν τις παραπάνω αξιόποινες πράξεις, τίθενται στο αρχείο με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα ή δημόσιου κατηγορού. Για την τύχη των πειστηρίων αποφαινόνται με αιτιολογημένη διάταξη, επί πλημμελημάτων ο αρμόδιος εισαγγελέας και επί πταισμάτων ο αρμόδιος πταισματοδίκης.

4. Οι αστικές αξιώσεις που απορρέουν από τις πράξεις που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους, δεν θίγονται με οποιονδήποτε τρόπο. Η παραγραφή του αξιολογίου και η παύση της δίωξης δεν κωλύει την επιβολή των κατά νόμο προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων στις υποθέσεις αυτές.

5. Η κατά τα ανωτέρω παραγραφή του αξιόποινου και η παύση της ποινικής δίωξης, δεν ισχύει για τα εγκλήματα:

α) ως προς τον ποινικό κώδικα, των άρθρων 81Α, 142, 149, 154, 155, 157 παρ. 3 εδάφιο β', 158 παράγραφοι 1 και 2, 162, 163, 164 παρ. 1, 165 παράγραφοι 1 και 2, 166, 173 παρ. 1, 175, 177, 178, 181, 182, 192, 193 παρ. 1, 200, 201, 215, 218 παρ. 3, 220, 221 παράγραφοι 1 και 2, 222, 228 παρ. 1, 230, 234, 241, 251 παράγραφοι 1 και 2, 255, 259, 261, 286 παρ. 2, 334 παρ. 1, 337, 345 παρ. 1 περιπτώσεις β' και γ', 346 παρ. 1, 352B, 358, 359, 360 παρ. 3, 362 για τις περιπτώσεις που τελείται δια του τύπου,

375 παρ. 1 εδάφιο α', 377 για τις περιπτώσεις αγοράς εμπορευμάτων με πίστωση, 389 παρ. 1, 397 παράγραφοι 1 και 2, 398 (απλή χρεοκοπία), 399 παράγραφοι 1 και 2, 403 παράγραφοι 1 και 2, 406,
 β) του άρθρου 2 παρ. 11 περίπτωση β' του Ν. 2168/1993,
 γ) του άρθρου 28 παρ. 1 του Ν. 1650/1986,
 δ) του άρθρου πέμπτου του Ν. 2803/2000,
 ε) του άρθρου 45 παρ. 1 περιπτώσεις δ' και θ' εδάφιο α' του Ν. 3691/2008,
 στ) του άρθρου 6 παρ. 4 και παρ. 6 του Ν. 3213/2003,
 ζ) του άρθρου μόνου παρ. 1 του Ν. 690/1945,
 η) του άρθρου 28 του Ν. 3996/2011,
 θ) του άρθρου 29 του Ν. 703/1977 και του άρθρου 44 του Ν. 3959/2011,
 ι) του άρθρου 6 του Ν. 456/1976,
 ια) του άρθρου 41ΣΤ του Ν. 2725/1999,
 ιβ) του άρθρου 59 εδάφιο α' του Ν. 3028/2002,
 ιγ) του άρθρου 13 του Ν. 3402/2005,
 ιδ) του άρθρου 9 παράγραφοι 1 και 3 του Ν. 3500/2006,
 ιε) του άρθρου 31 παράγραφοι 4 και 6 του Ν. 3904/2010,
 ιστ) του άρθρου τρίτου του Ν. 1788/1988,
 ιζ) του Ν. 927/1979.

Άρθρο ένατο

Παραγραφή και μη εκτέλεση ποινών υπό όρο

1. Ποινές διάρκειας μέχρι έξι (6) μηνών που έχουν επιβληθεί με αποφάσεις, οι οποίες έχουν εκδοθεί μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, εφόσον οι αποφάσεις δεν έχουν καταστεί αμετάκλητες και οι ποινές αυτές δεν έχουν εκτιθεί με οποιονδήποτε τρόπο μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, παραγράφονται και δεν εκτελούνται, υπό τον όρο ότι ο καταδικασθείς δεν θα τελήσει μέσα σε δύο (2) έτη από τη δημοσίευση του νόμου αυτού νέα από δόλο αξιόποινη πράξη, για την οποία θα καταδικαστεί αμετάκλητα οποτεδήποτε σε ποινή στερητική της ελευθερίας ανώτερη των έξι (6) μηνών. Σε περίπτωση νέας καταδίκης ο καταδικασθείς εκτίει αθροιστικά, μετά την έκτιση της νέας ποινής και τη μη εκτίεση, και δεν υπολογίζεται στο χρόνο παραγραφής της μη εκτιθείσας ποινής, ο διανυθείς χρόνος από τη δημοσίευση του νόμου αυτού μέχρι την αμετάκλητη καταδίκη για τη νέα πράξη.

2. Οι μη εκτελεσθείσες κατά την παράγραφο 1 αποφάσεις τίθενται στο αρχείο με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα ή δημόσιου κατηγορού. Η παραγραφή των ποινών δεν κωλύει την επιβολή των προβλεπόμενων από το νόμο διοικητικών κυρώσεων στις υποθέσεις αυτές.

3. Εξαιρούνται των άνω ρυθμίσεων αποφάσεις που αφορούν παραβάσεις των άρθρων 81Α, 235, 236, 237, 242, 256, 258, 259, 358 και 390 του Ποινικού Κώδικα, καθώς και των νόμων 927/1979 (Α' 139) και 3304/2005 (Α' 16).

Άρθρο δέκατο

Ρυθμίσεις για την Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών

1. Η περίπτωση γ' της παρ. 2 του άρθρου 13 του Ν. 3689/2008 τροποποιείται ως εξής:

«Θεωρούνται επιτυχόντες στο προκριματικό στάδιο όσοι υποψήφιοι έλαβαν μέσο όρο βαθμολογίας στις γραπτές δοκιμασίες οκτώ και σε καμία κάτω από έξι. Ο τελικός βαθμός κάθε υποψηφίου στο προκριματικό στάδιο, ο οποίος αποτελεί το βαθμό του υποψηφίου στην προκριματική δοκιμασία, εξευρίσκεται με το συνυπολογισμό των βαθμών που έλαβε στις πέντε γραπτές δοκιμασίες του σταδίου αυτού για όλες τις κατεύθυνσεις, με συντελεστή βαρύτητας για κάθε κατεύθυνση: α) για το γραπτό δοκίμιο του θέματος γενικής παιδείας πέντε δέκατα (0,5), β) για το γραπτό δοκίμιο της ξένης γλώσσας πέντε δέκατα (0,5) και γ) για το καθένα από τα υπόλοιπα τρία γραπτά δοκίμια των νομικών μαθημάτων ένα (1). Κάθε βαθμός πολλαπλασιάζεται με τον αντίστοιχο συντελεστή βαρύτητας και το άθροισμα των βαθμών που προκύπτει διαιρείται με το άθροισμα των συντελεστών βαρύτητας. Το πηλίκο που προκύπτει αποτελεί τον τελικό βαθμό του υποψηφίου, στην προκριματική δοκιμασία».

2. Κατά παρέκκλιση των διατάξεων των άρθρων 17 παρ. 1, 19 παρ. 1, 20 παρ. 1, 22 παρ. 1, 23 παρ. 2, 25 παρ. 2 και 27 παρ. 1 του Ν. 3689/2008 (Α' 164), η κατάρτιση των σπουδαστών της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών, οι οποίοι προέρχονται από το διαγωνισμό του έτους 2016 που έχει προκηρυχθεί με την 4636/29.1.2016 (Γ' 56) κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού - Οικονομικών (22η εκπαιδευτική σειρά), αρχίζει δέκα (10) ημέρες από την επομένη της κύρωσης του πίνακα οριστικών αποτελεσμάτων από την επιτροπή του διαγωνισμού και περατώνεται την 10η Σεπτεμβρίου 2017. Για τους εκπαιδευομένους της 22ης εκπαιδευτικής σειράς η κατάρτιση αρχίζει με τα αντικείμενα του, κατά το άρθρο 20 του Ν. 3689/2008 όπως ισχύει, δευτέρου σταδίου το οποίο διαρκεί έως την 15η Ιανουαρίου 2017. Κατά το στάδιο αυτό οι εκπαιδευόμενοι πραγματοποιούν μέρος της κατάρτισής τους στα δικαστικά καταστήματα, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από πέντε (5) ημέρες κάθε μήνα. Η επίβλεψη της κατάρτισης στα δικαστικά καταστήματα ανατίθεται σε πρόεδρους πρωτοδικών που υπηρετούν στα οικεία πρωτοδικεία της Θεσσαλονίκης και οι οποίοι επιλέγονται από το Γενικό Διευθυντή της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών, μετά από εισήγηση του οικείου Διευθυντή Κατάρτισης και Επιμόρφωσης και γνώμη των Διοικήσεων των εν λόγω πρωτοδικείων, έχουν δε την ευθύνη της άσκησης των εκπαιδευομένων και κατά το στάδιο της πρακτικής άσκησης στα δικαστήρια που ακολουθεί, όπως περιγράφεται στο άρθρο 25 του Ν. 3689/2008. Οι πρόεδροι πρωτοδικών μεριμνούν για την παρακολούθηση διασκέψεων από τους εκπαιδευόμενους, αναθέτουν σε αυτούς δικογραφίες και συνεργάζονται για την επεξεργασία τους, καθώς και για τη σύνταξη σχεδίων αποφάσεων. Με το πέρας του σταδίου αυτού, οι πρόεδροι πρωτοδικών υποβάλουν στη Διεύθυνση της Σχολής έκθεση σχετική με τη δραστηριότητα και την απόδοση των εκπαιδευομένων, η οποία τίθεται υπόψη των διδασκόντων προκειμένου να συνεκτιμηθεί κατά τη βαθμολόγηση των μαθημάτων.

Στο στάδιο αυτό, ο γενικός βαθμός προόδου αποτελείται από τον μέσο όρο των επιμέρους βαθμών προόδου όλων των διδασκόντων που παρέδωσαν βαθμολογία. Οι εξετάσεις αποφοίτησης των εκπαιδευομένων, που προβλέπονται στο άρθρο 22 του Ν. 3689/2008 όπως ισχύει, διενεργούνται κατά το δεύτερο δεκαπενθήμερο του μηνός Ιανουαρίου 2017. Ο συντελεστής βαρύτητας του μέσου όρου των βαθμών προόδου του δεύτερου σταδίου και των εξετάσεων αποφοίτησης για τον καθορισμό της σειράς επιτυχίας στους πίνακες επιτυχόντων είναι ένα και πέντε δέκατα (1,5).

Μετά το πέρας των εξετάσεων αποφοίτησης ακολουθεί το στάδιο της πρακτικής άσκησης στα δικαστήρια της Θεσσαλονίκης για όλους τους εκπαιδευόμενους, πλην των εκπαιδευομένων που επελέγησαν για το Συμβούλιο της Επικρατείας και το Ελεγκτικό Συνέδριο, οι οποίοι πραγματοποιούν την πρακτική άσκηση στα εν λόγω ανώτατα δικαστήρια. Κατά το στάδιο αυτό οι εκπαιδευόμενοι, πέραν της πρακτικής άσκησης στα δικαστήρια, διδάσκονται τα αντικείμενα του πρώτου σταδίου κατάρτισης, όπως περιγράφονται στο άρθρο 19 παρ. 2 του Ν. 3689/2008 όπως ισχύει, χωρίς να βαθμολογούνται γι' αυτά, σύμφωνα με πρόγραμμα που καταρτίζει το οικείο Συμβούλιο Σπουδών και εγκρίνει το Διοικητικό Συμβούλιο της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών. Το στάδιο αυτό διαρκεί από 1 Φεβρουαρίου έως 10 Σεπτεμβρίου 2017 και παρατείνεται μέχρι τη δημοσίευση του διατάγματος διορισμού τους σε θέσεις δοκίμων δικαστικών λειτουργιών. Το τρίτο δεκαήμερο του Μαΐου 2017 συντάσσονται από τη γραμματεία της Σχολής οι οικείοι πίνακες επιτυχόντων και γίνεται από το αρμόδιο Συμβούλιο Σπουδών η αξιολόγηση του ήθους και της συμπεριφοράς των επιτυχόντων εκπαιδευομένων. Κατά τα λοιπά οι εκπαιδευόμενοι διέπονται από τις διατάξεις του Ν. 3689/2008.

Άρθρο ενδέκατο
Τροποποίηση διατάξεων του
Ν. 1756/1988 (Α' 35)

1. Το έκτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 15 του Ν. 1756/1988 αντικαθίσταται ως εξής:

«Κάθε μέλος της Ολομέλειας εκφράζει την προτίμησή του σε έναν μόνο υποψήφιο πρόεδρο και σε έως δύο από τα μέλη με σταυρό προτίμησης που τίθεται στο ψηφοδέλτιο δίπλα από το όνομα του υποψηφίου».

2. Η παρ. 5 του άρθρου 15 του Ν. 1756/1988 αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Η θητεία του συμβουλίου είναι διετής. Αρχίζει την 1η Οκτωβρίου του έτους της εκλογής και λήγει την 30ή Σεπτεμβρίου του μεθεπόμενου έτους. Επανεκλογή του ίδιου προσώπου ως προέδρου ή τακτικού μέλους συμβουλίου στον ίδιο βαθμό ιεραρχίας επιτρέπεται μία φορά μόνο. Ο πρόεδρος δεν επιτρέπεται να μετατεθεί για οποιονδήποτε λόγο. Σε περίπτωση προαγωγής, παραμένει στη θέση του και ασκεί τα καθήκοντά του έως τη λήξη της θητείας του. Τα τακτικά μέλη του συμβουλίου δεν επιτρέπεται να μετατεθούν, εκτός εάν προαχθούν, οπότε τη θέση τους καταλαμβάνουν οι αναπληρωματικοί

κατά τη σειρά των ψήφων που έλαβαν. Ο πρόεδρος και τα τακτικά μέλη του συμβουλίου εκπίπτουν από τη θέση τους, εάν τους επιβληθεί πειθαρχική ποινή βαρύτερη της επίπληξης. Αν οι ανωτέρω αδυνατούν προσωρινά να ασκήσουν τα καθήκοντά τους, αναπληρώνονται από τους αναπληρωτές τους και οι τελευταίοι από τους επόμενους κατά σειρά ψήφων δικαστές και σε κάθε περίπτωση από τους αρχαιότερους δικαστές που υπηρετούν στο οικείο εφετείο, πρωτοδικείο ή ειρηνοδικείο, για τους οποίους δεν συντρέχουν τα κωλύματα της παραγράφου 6. Σε περίπτωση θανάτου, παραίτησης ή καθ' οιονδήποτε τρόπον εξόδου από την υπηρεσία: α) του προέδρου και των τακτικών μελών του συμβουλίου, διενεργείται αναπληρωματική εκλογή, για την οποία εφαρμόζεται αναλόγως η διαδικασία της παραγράφου 4, και β) των αναπληρωματικών μελών του συμβουλίου, τη θέση τους καταλαμβάνουν οι αμέσως επόμενοι κατά σειρά ψήφων δικαστές. Η θητεία των ανωτέρω λήγει μαζί με τη θητεία των λοιπών μελών».

3. Η περίπτωση δ' της παρ. 6 του άρθρου 15 του Ν. 1756/1988 καταργείται.

4. Το πέμπτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 16 του Ν. 1756/1988 αντικαθίσταται ως εξής:

«Τα ονόματα των εκλόγιμων αναγράφονται κατ' αλφαβητική σειρά σε ένα ψηφοδέλτιο και κάθε μέλος της Ολομέλειας εκφράζει την προτίμησή του σε έναν μόνο υποψήφιο με σταυρό προτίμησης που τίθεται στο ψηφοδέλτιο δίπλα από το όνομα του υποψηφίου».

5. Η παρ. 3 του άρθρου 16 του Ν. 1756/1988 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Η θητεία των ανωτέρω είναι διετής. Αρχίζει την 1η Οκτωβρίου του έτους της εκλογής και λήγει την 30ή Σεπτεμβρίου του μεθεπόμενου έτους. Επανεκλογή του ίδιου προσώπου ως διευθύνοντος στον ίδιο βαθμό ιεραρχίας επιτρέπεται μία φορά μόνο. Οι εισαγγελείς που διευθύνουν τις παραπάνω εισαγγελίες δεν επιτρέπεται να μετατεθούν για οποιονδήποτε λόγο. Σε περίπτωση προαγωγής, παραμένουν στη θέση τους και ασκούν τα καθήκοντά τους έως τη λήξη της θητείας τους. Οι ανωτέρω εισαγγελείς εκπίπτουν από τη θέση τους, εάν τους επιβληθεί πειθαρχική ποινή βαρύτερη της επίπληξης. Αν αδυνατούν προσωρινά να ασκήσουν τα καθήκοντά τους, αναπληρώνονται από τον αναπληρωτή τους και ο τελευταίος από τον επόμενο κατά σειρά ψήφων εισαγγελέα και σε κάθε περίπτωση από τον αρχαιότερο εισαγγελέα που υπηρετεί στην οικεία εισαγγελία, για τον οποίο δεν συντρέχουν τα κωλύματα της παραγράφου 6 του άρθρου 15. Σε περίπτωση θανάτου, παραίτησης ή καθ' οποιονδήποτε τρόπον εξόδου από την υπηρεσία του διευθύνοντος διενεργείται αναπληρωματική εκλογή, στην οποία εφαρμόζεται αναλόγως η διαδικασία της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού. Η θητεία του εκλεγόμενου με αναπληρωματική εκλογή διαρκεί έως το χρόνο λήξης της θητείας του θανόντος, του παραιτούμενου ή του καθ' οιονδήποτε τρόπον εξελθόντος από την υπηρεσία».

6. Η παρ. 2 του άρθρου 77 Β του Ν. 1756/1988, αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Οι δόκιμοι ειρηνοδίκες από του διορισμού τους υποβάλλονται σε δίμηνη ειδική άσκηση στο πρωτοδικείο της τοποθετήσεώς τους και διατελούν υπό την άμεση ευθύνη και εποπτεία του προέδρου πρωτοδικών, χρησιμοποιούμενοι διαδοχικώς σε όλα τα τμήματα και σε όλες τις αρμοδιότητες του πρωτοδικείου, ως αναπληρωτές πρωτοδικών, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, αναπλήρωσης πρωτοδικών με ειρηνοδίκες. Χρησιμοποιούνται επίσης ως β' ανακριτικοί υπάλληλοι για έναν τουλάχιστο μήνα, με την υποχρέωση να παρακολουθούν και τη λειτουργία εν γένει της γραμματείας του πρωτοδικείου και των ειρηνοδικείων και πταισματοδικείων που βρίσκονται στην έδρα του».

7. Το εδάφιο β' της παρ. 4 του άρθρου 77B Ν. 1756/1988, «Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών», όπως ισχύει αντικαθίσταται ως εξής:

«Μετά τη συμπλήρωση της κανονικής ή συμπληρωματικής άσκησης στο πρωτοδικείο, οι δόκιμοι ειρηνοδίκες υποχρεούνται να εμφανισθούν μέσα σε δέκα (10) ημέρες στο ειρηνοδικείο της πόλης όπου εδρεύει το πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται το ειρηνοδικείο στο οποίο έχουν τοποθετηθεί».

Άρθρο δωδέκατο

Σύσταση Επιτροπών για τη σύνταξη νέου Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών και νέου Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων

1. Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συνιστώνται νομοπαρασκευαστικές επιτροπές για τη σύνταξη των ακόλουθων σχεδίων νόμων:

α) Κώδικα Οργανισμού των Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών.

β) Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων.

2. Ως μέλη των κατά την προηγούμενη παράγραφο επιτροπών, ο αριθμός των οποίων δεν μπορεί να υπερβεί τα δεκαεπτά (17), ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δικαστικοί και εισαγγελικοί λειτουργοί, μέλη ΔΕΠ Νομικών Σχολών Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της χώρας και δικηγόροι. Στην επιτροπή για τον Κώδικα Οργανισμού των Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών ορίζονται και εκπρόσωποι ενώσεων δικαστικών λειτουργιών και δικαστικών υπαλλήλων. Στην επιτροπή για τον Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων ορίζονται και εκπρόσωποι ενώσεων δικαστικών υπαλλήλων. Για τον ορισμό των δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργιών τηρείται η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 41 της παρ. 2 του Ν. 1756/1988 (Α' 35), όπως ισχύει. Καθήκοντα γραμματέα στις ως άνω επιτροπές ανατίθενται με την ίδια απόφαση είτε σε υπάλληλο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είτε στο προσωπικό που υπηρετεί στα πολιτικά γραφεία του ίδιου Υπουργείου.

3. Οι επιτροπές οφείλουν να περατώσουν το έργο τους μέσα στην προθεσμία που καθορίζει η υπουργική

απόφαση για τη συγκρότησή τους. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί.

4. Οι κώδικες της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου κυρώνονται κατά τη διαδικασία του άρθρου 76 παρ. 6 του Συντάγματος.

5. Στους προέδρους, τα μέλη και τους γραμματείς των επιτροπών δεν καταβάλλεται αποζημίωση.

Άρθρο δέκατο τρίτο

Ενίσχυση Σωφρονιστικής Διοίκησης

Η παρ. 1 του άρθρου 44 του Ν. 4356/2015 (Α' 181) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Μετά την παρ. 4 του άρθρου 16 του Π.δ. 101/2014 προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:

«5. Το Γενικό Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του ως προς τα Καταστήματα Κράτησης επικουρεί αυτοτελής οργανική μονάδα, επιπέδου Διεύθυνσης, υπό τον τίτλο «Διεύθυνση Συντονισμού Φυλακών», με τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α) Παροχή εμπειριστατωμένων εισηγήσεων και διαμόρφωση προτάσεων, ιδίως για ζητήματα ασφάλειας και για την επιχειρησιακή ετοιμότητα των Καταστημάτων Κράτησης. β) Διασφάλιση συνθηκών οριζόντιας συνεργασίας μεταξύ των Καταστημάτων Κράτησης και λοιπών φορέων της Δημόσιας Διοίκησης για την επίτευξη της μέγιστης επιχειρησιακής τους επάρκειας. γ) Ανάληψη πρωτοβουλιών για την επίλυση προβλημάτων λειτουργίας και τη διαχείριση κρίσεων. Στην ως άνω Αυτοτελή Διεύθυνση προϊστάται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού ή ΠΕ Σωφρονιστικού Ενηλίκων με εμπειρία στα ανωτέρω θέματα που, κατά προτίμηση, ασκεί ή έχει ασκήσει καθήκοντα Διευθυντή σε Κατάστημα Κράτησης ή στην Κεντρική Υπηρεσία («Συντονιστής Φυλακών»). Στην οργανική μονάδα τοποθετούνται ή αποσπώνται έως δύο (2) υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού της Κεντρικής Υπηρεσίας ή κλάδου ΠΕ, ΤΕ ή ΔΕ Καταστήματος Κράτησης με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων».

Άρθρο δέκατο τέταρτο

Εργασιακά θέματα υπαλλήλων Καταστημάτων Κράτησης

1. α) Ο αριθμός των ωρών νυχτερινής απασχόλησης εργασιμων ημερών, ημερήσιας και νυχτερινής απασχόλησης κατά τις Κυριακές και εξαιρέσιμες ημέρες, προς συμπλήρωση της υποχρεωτικής εβδομαδιαίας εργασίας και καθ' υπέρβαση της εβδομαδιαίας υποχρεωτικής εργασίας για το προσωπικό που υπηρετεί εντός των Καταστημάτων Κράτησης και της υπηρεσίας Εξωτερικής Φρούρησης αυτών, κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2016 έως 11.1.2016, μπορεί να καθορισθεί με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, β) ο αριθμός των ωρών απογευματινής υπερωριακής εργασίας στο προσωπικό που υπηρετεί εντός των Καταστημάτων Κράτησης και στην Υπηρεσία Εξωτερικής Φρούρησης αυτών, κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2016 έως 11.1.2016, μπορεί να

καθορισθεί με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

2. Ο αριθμός των ωρών για εργασία πέραν του πενήνθήμερου του προσωπικού φρούρησης που υπηρετεί εντός των Καταστημάτων Κράτησης και της Υπηρεσίας Εξωτερικής Φρούρησης, κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2016 έως 11.1.2016, μπορεί να καθορισθεί με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

3. Η οφειλόμενη αποζημίωση για υπερωριακή εργασία κατά τις εξαιρέσιμες ημέρες και νυκτερινές ώρες, καθώς και για απασχόληση πέραν του πενήνθήμερου υπαλλήλων καταστημάτων κράτησης, η οποία παρασχέθηκε κατά τα έτη 2013, 2014 και 2015, μπορεί να καταβληθεί κατά το οικονομικό έτος 2016, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής και ειδικής διάταξης.

4. Οι δαπάνες που προκαλούνται από τις παραγράφους 1, 2 και 3, θα καλυφθούν από τις εγγεγραμμένες πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, του τρέχοντος έτους.

Άρθρο δέκατο πέμπτο

Παράταση ρυθμίσεων του Ν. 4322/2015

1. Η παρ. 4 του άρθρου 12 του Ν. 4322/2015 (Α' 42) αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και στους καταδίκους που αποκτούν τις προϋποθέσεις των προηγούμενων παραγράφων μετά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου και σε χρονικό διάστημα έως τις 28 Αυγούστου 2017. Εξαιρούνται από την παρούσα ρύθμιση όσοι έχουν καταδικαστεί για τα αδικήματα των περιπτώσεων α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 339 του Ποινικού Κώδικα».

2. Οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 14 του Ν. 4322/2015 (Α' 42) αντικαθίστανται ως εξής:

«3. Κρατούμενοι που κατά το χρόνο δημοσίευσης του παρόντος εκτίουν ποινή περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων που δεν υπερβαίνει τα δέκα (10) έτη απολύονται με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών του τόπου έκτισης της ποινής, εφόσον έχουν εκτίσει με οποιονδήποτε τρόπο τα δύο πέμπτα της ποινής. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, ως ποινή που εκτίθηκε θεωρείται και αυτή που υπολογίστηκε ευεργετικά, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Η παρούσα διάταξη ισχύει και για τους κρατούμενους που θα αποκτήσουν τις ανωτέρω προϋποθέσεις σε χρονικό διάστημα έως τις 28 Αυγούστου 2017.

4. Κρατούμενοι που κατά το χρόνο δημοσίευσης του παρόντος εκτίουν ποινή περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων που υπερβαίνει τα δέκα (10) έτη απολύονται με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών του τόπου έκτισης της ποινής, υπό τον όρο της ανάκλησης χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων των άρθρων 105 και επόμενα του Ποινικού Κώδικα αν έχουν συμπληρώσει το ένα τρίτο έκτισης της ποινής που τους επιβλήθηκε. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, ως ποινή που εκτίθηκε θεωρείται και αυτή που υπολογίστηκε ευεργετικά,

σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Η παρούσα διάταξη ισχύει και για τους κρατούμενους που θα αποκτήσουν τις ανωτέρω προϋποθέσεις σε χρονικό διάστημα μέχρι τις 28 Αυγούστου 2017. Από τις παραπάνω ρυθμίσεις εξαιρούνται όσοι έχουν καταδικασθεί για τα αδικήματα των περιπτώσεων α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 339 του Ποινικού Κώδικα».

Άρθρο δέκατο έκτο

Εξουσιοδοτική διάταξη σχετικά με το Αναμορφωτικό Μέτρο της Παροχής Κοινωνικού Εργασίας

Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ή κοινή απόφαση του ως άνω Υπουργού και των κατά περίπτωση συναρμόδιων Υπουργών ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα που αφορούν την υλοποίηση του αναμορφωτικού μέτρου της παροχής κοινωνικού εργασίας, το οποίο προβλέπεται στην περίπτωση ζ' της παρ. 1 του άρθρου 122 του Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο δέκατο έβδομο

Θέματα εξωτερικής φρουράς Καταστημάτων Κράτησης

1. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 48 του Ν. 2721/1999 (Α' 122) προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Πέρα των ανωτέρω, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μπορεί στην υπηρεσία αυτή να ανατίθενται καθήκοντα στα εξωτερικά θυρωρεία των Καταστημάτων Κράτησης. Τα ειδικότερα καθήκοντα που θα εκτελούνται, καθώς και ο χώρος ευθύνης που ανατίθεται ορίζονται με την ίδια απόφαση».

2. Στο τέλος της παρ. 10 του άρθρου 49 του Ν. 2721/1999 προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Κατ' εξαίρεση και εφόσον συντρέχουν εξαιρετικές υπηρεσιακές ανάγκες, δύναται υπάλληλοι του κλάδου ΔΕ του παραπάνω προσωπικού να μετατάσσονται, μετά από αίτημά τους, σε κενές οργανικές θέσεις των κλάδων ΠΕ Εγκληματολόγων, ΠΕ Ψυχολόγων, ΠΕ Κοινωνιολόγων, ΠΕ Γεωπονίας, ΠΕ Φαρμακοποιών, ΠΕ Ιατρών, ΠΕ Οδοντιάτρων, ΤΕ Υγείας Πρόνοιας (ειδικότητα Κοινωνικής Εργασίας και Νοσηλευτικής), ΤΕ Τεχνολογίας – Γεωπονίας, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ύστερα από γνωμοδότηση του Ειδικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου».

Άρθρο δέκατο όγδοο

Ρυθμίσεις για τρίτεκνους

1. Η περίπτωση ε' της παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 2643/1998 (Α' 220) καταργείται.

2. Η παρ. 1 του άρθρου 2 του Ν. 2643/1998 (Α' 220), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Α) Επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις, ελληνικές ή ξένες, που λειτουργούν στην Ελλάδα με οποιαδήποτε μορφή, καθώς και οι θυγατρικές τους εταιρείες, εφόσον απασχολούν προσωπικό πάνω από πενήντα (50) άτομα, υποχρεούνται να προσλαμβάνουν Προστατευόμενα

πρόσωπα του προηγούμενου άρθρου, σε ποσοστό οκτώ τοις εκατό (8%) επί του συνόλου του προσωπικού της επιχείρησης ή της εκμετάλλευσης. Εξαιρούνται από την υποχρέωση αυτή οι επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις που εμφανίζουν στους ισολογισμούς τους αρνητικό αποτέλεσμα (ζημία) στις δύο αμέσως προηγούμενες από το έτος προκήρυξης χρήσεις. Το ποσοστό αυτό οκτώ τοις εκατό (8%) κατανέμεται στις προστατευόμενες κατηγορίες προσώπων του άρθρου 1 με την ακόλουθη σειρά προτεραιότητας: α) Ποσοστό τρία τοις εκατό (3%) στα πρόσωπα των περιπτώσεων α' παρ. 1 του άρθρου 1. β) Ποσοστό δύο τοις εκατό (2%) στα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου της περίπτωσης β' της παρ. 1 του άρθρου 1. γ) Ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) στα πρόσωπα της περίπτωσης γ' της παρ. 1 του άρθρου 1. δ) Ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) στα πρόσωπα του δεύτερου εδαφίου της περίπτωσης β' της παρ. 1 του άρθρου 1. ε) Ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) στα πρόσωπα της περίπτωσης δ' της παρ. 1 του άρθρου 1. Από τον αριθμό των προσώπων που προκύπτει ότι υποχρεούται να προσλάβει η επιχείρηση ή εκμετάλλευση με βάση τα ανωτέρω επιμέρους ποσοστά, αφαιρούνται κατά κατηγορία προστασίας τα πρόσωπα που συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στον παρόντα νόμο και έχουν προσληφθεί οικειοθελώς από την επιχείρηση ή εκμετάλλευση. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ρυθμίζονται όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του εδαφίου αυτού.

Β) Οι φορείς του δημόσιου τομέα που αναφέρονται στην παράγραφο 8, με την εξαίρεση όσων εμφανίζουν στους ισολογισμούς τους αρνητικό αποτέλεσμα (ζημία) στις δύο αμέσως προηγούμενες από το έτος προκήρυξης χρήσεις, υποχρεούνται να προσλαμβάνουν προστατευόμενα πρόσωπα του προηγούμενου άρθρου σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%), το οποίο κατανέμεται στις προστατευόμενες κατηγορίες προσώπων του άρθρου 1 με την ακόλουθη σειρά προτεραιότητας: α) Ποσοστό τρία τοις εκατό (3%) στα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 1. β) Ποσοστό τέσσερα τοις εκατό (4%), που μοιράζεται σε ίσα μέρη στα πρόσωπα της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 1. γ) Ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) στα πρόσωπα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1. δ) Ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) στα πρόσωπα του δεύτερου εδαφίου της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 1. ε) Ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) στα πρόσωπα της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1».

3. Η παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 2643/1998 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Οι δημόσιες υπηρεσίες, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και των δύο βαθμών υποχρεούνται να διορίζουν ή να προσλαμβάνουν πρόσωπα προστατευόμενα από το άρθρο 1, χωρίς διαγωνισμό ή επιλογή, σε συγκεκριμένες θέσεις που αντιστοιχούν στο πέντε τοις εκατό (5%) του συνόλου των προς προκήρυξη θέσεων του οικείου φορέα. Προς τούτο ο οικείος

φορέας πριν αποστείλει στον Α.Σ.Ε.Π. το αίτημά του για προκήρυξη θέσεων ή πριν εκδώσει την προκήρυξη, αν την εκδίδει ο ίδιος, αποστέλλει το σύνολο των θέσεων που θα προκηρυχθούν κατά κατηγορία και κλάδο ή ειδικότητα και κατά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, προκειμένου να εκδοθεί η υπουργική απόφαση της παρούσας παραγράφου, η οποία εφ' εξής περιορίζεται σε απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Τυχόν κλάσμα που προκύπτει κατά τον υπολογισμό του αριθμού των θέσεων, εάν ισούται ή υπερβαίνει τη μισή μονάδα, υπολογίζεται ως ακέραιη μονάδα. Ο αριθμός των θέσεων που αντιστοιχεί στο παραπάνω ποσοστό κατανέμεται στις προστατευόμενες κατηγορίες προσώπων του άρθρου 1, με την ακόλουθη σειρά προτεραιότητας:

α. αναλογία 3/8 στα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 1, β. αναλογία 2/8, σε εκείνα τα πρόσωπα της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 που είναι πολύτεκνοι γονείς με τέσσερα (4) ζώντα τέκνα και άνω, ένα από τα τέκνα πολύτεκνης οικογένειας και επιζών ή άγαμος γονέας τριών ανηλίκων τέκνων, γ. αναλογία 1/8 στα πρόσωπα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1, δ. αναλογία 1/8 στα πρόσωπα του δεύτερου εδαφίου της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 1, ε. αναλογία 1/8 στα πρόσωπα της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1.

Στο παραπάνω ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%), προστίθεται ποσοστό δύο τοις εκατό (2%) του συνόλου των προς προκήρυξη θέσεων του οικείου φορέα, στο οποίο (2%) υπάγονται αποκλειστικά τα υπόλοιπα πρόσωπα της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου, όπως ισχύει.

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ο αριθμός των θέσεων των προστατευομένων που έχει προκύψει κατά τα ανωτέρω, κατανέμεται κατά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα, φορέα, κατηγορία προστασίας, κλάδο και ειδικότητα. Με βάση την ίδια υπουργική απόφαση οι αρμόδιες υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ. προβαίνουν στις ειδικές προκηρύξεις».

4. Όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται παραπομπή στην διάταξη της περίπτωσης ε' της παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 2643/1998 (Α' 220) για θέματα που αφορούν τους γονείς με τρία ζώντα τέκνα και ένα από τα τέκνα, νοείται εφεξής η περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 2643/1998, όπως διαμορφώνεται με το παρόν.

5. Όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται παραπομπή στην διάταξη της υποπερίπτωσης στ' της περίπτωσης β' της παρ. 1 του άρθρου 2 του Ν. 2643/1998 (Α' 220) για θέματα που αφορούν τους γονείς με τρία ζώντα τέκνα και ένα από τα τέκνα, νοείται εφεξής η υποπερίπτωση β' της περίπτωσης β' της παρ. 1 του άρθρου 2 του Ν. 2643/1998 (Α' 220), όπως διαμορφώνεται με το παρόν.

6. α. Στο τέλος της περίπτωσης α' της παρ. 6 του άρθρου 18 του Ν. 2190/1994 (Α' 28), όπως ισχύει, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Αν ο υποψήφιος είναι τέκνο τρίτεκνης οικογένειας διακόσιες (200) μονάδες».

β. Μετά το κριτήριο 2 της περίπτωσης Α' της παρ. 11 του άρθρου 21 του Ν. 2190/1994, όπως ισχύει, προστίθεται κριτήριο 2Α ως εξής:

«2Α. Αριθμός τέκνων τρίτεκνης οικογένειας

α) Σαράντα (40) μονάδες για κάθε τέκνο τρίτεκνου υποψηφίου,

β) σαράντα (40) μονάδες για κάθε μέλος προκειμένου για υποψηφίους που έχουν την ιδιότητα του τέκνου τρίτεκνης οικογένειας.

Τις ανωτέρω μονάδες δύναται να λάβει μόνο ένα μέλος της ίδιας οικογένειας κατά το ίδιο ημερολογιακό έτος στον ίδιο φορέα».

Άρθρο δέκατο ένατο **Εξουσιοδοτική διάταξη για την** **προστασία μαρτύρων**

Η παρ. 3 του άρθρου 9 του Ν. 2928/2001 (Α' 141) αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Οικονομικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας, Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, Προστασίας του Πολίτη, Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, καθώς και κάθε άλλου καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, όπου συντρέχει περίπτωση, καθορίζεται ο φορέας και η διαδικασία υλοποίησης των μέτρων προστασίας που περιλαμβάνονται στην προηγούμενη παράγραφο».

Άρθρο εικοστό **Συμπλήρωση παραγράφου στο άρθρο 192** **του Ν. 4389/2016**

Η παρ. 8 του άρθρου 192 του Ν. 4389/2016 (Α' 94) αναριθμείται σε 9 και προστίθεται νέα παράγραφος 8 ως εξής:

«8. Οι εμπειρογνώμονες, τα μέλη Συμβουλίων Εμπειρογνώμωνών ή τα μέλη άλλων γνωμοδοτικών οργάνων της Εταιρείας και των άμεσων θυγατρικών της δεν υπέχουν αστική ή ποινική ευθύνη για γνωμοδοτήσεις τους, εφόσον οι τελευταίες έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από το νόμο διαδικασίες ή τα οριζόμενα στους εσωτερικούς κανονισμούς και τα καταστατικά τους, γεγονός που τεκμαίρεται αν έχει ακολουθήσει θετικός έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου».

Άρθρο εικοστό πρώτο **Μεταβατικές διατάξεις**

Μέχρι την επιλογή και τοποθέτηση προϊσταμένου στην αυτοτελή οργανική μονάδα του Άρθρου Δέκατου Τρίτου του παρόντος, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4369/2016, ως Προϊστάμενος Διεύθυνσης δύναται να τοποθετείται ή να αποσπάται προσωρινά υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού ή ΠΕ Σωφρονιστι-

κού Ενηλίκων με εμπειρία στα θέματα αρμοδιότητας της ως άνω μονάδας και προϋπηρεσία τουλάχιστον δύο (2) ετών σε θέση Προϊσταμένου Διεύθυνσης σε Κατάστημα Κράτησης ή στην Κεντρική Υπηρεσία, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ή ως άνω τοποθέτηση λήγει αυτοδικαίως με τη θέση σε λειτουργία του Εθνικού Μητρώου Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης του άρθρου 1 του Ν. 4369/2016 και τη σύσταση του Ειδικού Συμβουλίου Επιλογής Διοικήσεων του άρθρου 10 του Ν. 4369/2016, οπότε και θα προκηρυχθεί αμέσως εκ νέου η θέση, και την επιλογή νέου Προϊσταμένου.

Άρθρο εικοστό δεύτερο

1. Οι οφειλόμενες δαπάνες παρελθόντων ετών για ύδρευση και άρδευση των καταστημάτων κράτησης της χώρας, οι οποίες δημιουργήθηκαν λόγω ανεπάρκειας των πιστώσεων του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, δύναται να εξοφληθούν, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του Π.δ. 113/22.11.2010, κατά το χρόνο εγγραφής των πιστώσεων της ειδικής χρηματοδότησης που προβλέπεται στην υπ' αριθ. 2/57103/ΔΠΓΚ/23.6.2016 (Β' 1932) κοινή υπουργική απόφαση.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Οικονομικών και Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης καθορίζονται οι λεπτομέρειες για την υπαγωγή των καταστημάτων κράτησης της χώρας σε μειωμένο τιμολόγιο για την παροχή ύδρευσης και άρδευσης.

Άρθρο εικοστό τρίτο

1. Το εδάφιο δ' της παρ. 5 του άρθρου 3 του Ν. 3051/2002 (Α' 220) αντικαθίσταται ως εξής:

«Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται ο διορισμός στις ανεξάρτητες αρχές μελών του διδακτικού προσωπικού πανεπιστημιακού και τεχνολογικού τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 2στ του Ν. 4009/2011 (Α' 195), καθώς και, αντιστοίχως, του ερευνητικού προσωπικού των ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων του άρθρου 13 του Ν. 4310/2014 (Α' 258), χωρίς να αναστέλλεται η άσκηση των διδακτικών και ερευνητικών τους καθηκόντων».

2. Στο τέλος της παρ. 5 του άρθρου 3 του Ν. 3051/2002 (Α' 220), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Επίσης, επιτρέπεται στα μέλη των ανεξάρτητων αρχών η άμισθη άσκηση καθηκόντων σε Ν.Π.Δ.Δ. και νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα, σε τομείς μη συναφείς προς το αντικείμενο και τις αρμοδιότητες της αρχής από την οποία προέρχεται το μέλος και μετά από άδειά της».

Άρθρο εικοστό τέταρτο

Η παρ. 2 του άρθρου 147 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«2. Το χρονικό διάστημα από 1 έως 31 Αυγούστου δεν υπολογίζεται για τις προθεσμίες των άρθρων 503, 518 παράγραφος 1, 545 παράγραφοι 1 και 2, 564 παρά-

γραφοί 1 και 2, καθώς και των άρθρων 153, 215 παράγραφος 2, 237 παράγραφοι 1 και 2, 238 παράγραφος 1, 598, 632 παράγραφος 2, 633 παράγραφος 2, 642, 715 παράγραφος 5, 729 παράγραφος 5, 847 παράγραφος 1, 926 παράγραφος 2, 934 παράγραφος 1 στοιχεία α' και β', 943 παράγραφος 4, 955, 966 παράγραφοι 2 και 3, 971 παράγραφος 1, 972 παράγραφος 1 στοιχείο β', 973, 974, 979 παράγραφος 2, 985 παράγραφος 1, 986, 988 παράγραφος 1, 995 και 997 παράγραφος 2».

Άρθρο εικοστό πέμπτο

1. Το εδάφιο τρίτο της περίπτωσης β' της παρ. 3 του άρθρου 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν έχει εφαρμογή σε υποδίκους που έχουν αναπηρία σε ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%) και άνω, όταν πρόκειται για τις περιπτώσεις α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 339 του Ποινικού Κώδικα, ή εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, στις υπόλοιπες ως άνω περιπτώσεις κακουρηγημάτων».

2. Το έκτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου για την προσωρινή κράτηση δεν εφαρμόζονται για κατηγορούμενους που έχουν αναπηρία σε ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%) και άνω, όταν πρόκειται για τις περιπτώσεις α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 339 του Ποινικού Κώδικα, ή εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, σε όλες τις άλλες περιπτώσεις».

Άρθρο εικοστό έκτο

Τροποποιήσεις στο Ν. 4194/2013 (Α' 208)

«Κώδικας Δικηγόρων»

1. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 30 του Ν. 4194/2013 (Α' 208), η φράση «με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου» αντικαθίσταται από τη φράση «με απόφαση της Επιτροπής Μητρώου».

2. Στην παρ. 3 του άρθρου 128 του Ν. 4194/2013 (Α' 208), προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Στους συλλόγους που υπηρετούν Δικηγόροι, χρέη γραμματέα μπορεί να ασκεί και Δικηγόρος, υπάλληλος του Δικηγορικού Συλλόγου, που ορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του».

3. Το άρθρο 129 του Ν. 4194/2013 (Α' 208) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 129

Έργο Επιτροπών Μητρώου

1. Οι Επιτροπές ελέγχουν τα Μητρώα και τις δηλώσεις που υποβάλλονται ετησίως και αποφαίνονται για τη μη υποβολή, το αναληθές περιεχόμενο ή για το εκπρόθεσμο αυτών. Οι Επιτροπές αποφαίνονται και διαγράφουν από τα Μητρώα του οικείου συλλόγου τους δικηγόρους, που εμπíπτουν στους ορισμούς του προηγούμενου εδαφίου, από την αρχή του χρόνου της μη υποβολής ή της ανειλικρινούς υποβολής της δήλωσης, καθώς και όσους δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, από τη χρονική στιγμή που επήλθε το γεγονός που προκαλεί

τη διαγραφή, ανεξάρτητα από την ημέρα έκδοσης της απόφασής της.

2. Οι Επιτροπές βρίσκονται σε απαρτία και συνεδριάζουν, εφόσον παρίστανται πέντε (5) τουλάχιστον μέλη και οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων.

3. Στις Επιτροπές διαβιβάζονται όλοι οι φάκελοι των εγγεγραμμένων στο Μητρώο του συλλόγου μαζί με τις υποβληθείσες δηλώσεις μέχρι τη 10η Μαρτίου κάθε έτους και σε περίπτωση που η δήλωση κριθεί ειλικρινής, ενημερώνεται ο ατομικός φάκελος και σημειώνεται η χρονολογία λήψης της απόφασης και οι υπογραφές του προέδρου και του γραμματέα. Για την περίπτωση διαγραφής δικηγόρου λόγω εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης, η Επιτροπή οφείλει να καλέσει αυτόν πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση με κλήση που υπογράφεται από τον Πρόεδρο. Η απόφαση για τη διαγραφή συντάσσεται εγγράφως, υπογράφεται από τον πρόεδρο και τον γραμματέα, πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένη και να καταγράφεται η γνώμη της τυχόν μειοψηφίας. Η απόφαση διαγραφής καταχωρίζεται σε ιδιαίτερο βιβλίο που τηρείται στο Σύλλογο και κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο με επιμέλεια του Συλλόγου, τα δε σχετικά αποδεικτικά τηρούνται στο φάκελο.

4. Κατά της απόφασης της πρωτοβάθμιας Επιτροπής επιτρέπεται η άσκηση έφεσης εντός μηνός από την κοινοποίηση της απόφασης με κατάθεση στη Γραμματεία του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου. Η έφεση καταχωρίζεται σε ιδιαίτερο βιβλίο και διαβιβάζεται με το σχετικό φάκελο στη δευτεροβάθμια Επιτροπή, η απόφαση της οποίας συντάσσεται εγγράφως και πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένη. Η δευτεροβάθμια Επιτροπή με κλήση που υπογράφεται από τον Πρόεδρο υποχρεούται να καλέσει τον εκκαλούντα και επιδίδεται στον εκκαλούντα πέντε (5) ημέρες πριν από τη συνεδρίασή της.

5. Οι Επιτροπές Μητρώου, πρώτου και δεύτερου βαθμού, δύνανται για κάθε υπόθεση να διορίζουν από τα μέλη τους εισηγητές, ασκούν δε όλες τις κατά τα άρθρα εξουσίες του Πειθαρχικού Συμβουλίου. Οι ψηφοφορίες, αν ζητηθεί από κάποιο μέλος, διεξάγονται μυστικά και η απόφαση πρέπει να εκδίδεται εντός ευλόγου χρόνου.

6. Για τη διαδικασία ενώπιον των Επιτροπών τα έξοδα κλήσεων και οι σχετικές δαπάνες κοινοποιήσεων αποφάσεων επιβάλλονται στον ενδιαφερόμενο. Οι δε αποφάσεις και οι κλήσεις κοινοποιούνται με βάση τις αντίστοιχες διατάξεις της Ποινικής Δικονομίας. Αιτήσεις εξαίρεσης μελών των Επιτροπών υποβάλλονται στο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου. Επίσης, το Διοικητικό Συμβούλιο δικαιούται να αντικαθιστά το μέλος των Επιτροπών που απουσιάζει αδικαιολόγητα για τρεις (3) συνεχείς συνεδριάσεις και μπορεί να διατάξει και την πειθαρχική του δίωξη.

7. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου κάθε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή, καθώς και κάθε νομικό πρόσωπο υποχρεούνται να παρέχουν στους Δικηγορικούς Συλλόγους οποιαδήποτε πληροφορία ή βεβαίωση σχετική με την υπηρεσιακή κατάσταση των δικηγόρων ή ασκουμένων που υπηρετούν σε αυτούς.

8. Οι τελεσίδικες αποφάσεις των Επιτροπών Μητρώου με αίτηση του Δικηγορικού Συλλόγου υπογεγραμμένη από τον Πρόεδρό του, αποστέλλονται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εντός ενός (1) μηνός. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με απόφασή του, εντός δεκαπέντε (15) ημερών βεβαιώνει την αποβολή της ιδιότητας του δικηγόρου. Η απόφαση του Υπουργού που βεβαιώνει την αποβολή της ιδιότητας η οποία είχε επέλθει από τη στιγμή που συνέβη το γεγονός που προκάλεσε την αποβολή της ιδιότητας, δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το κύρος των διαδικαστικών πράξεων που έχουν διενεργηθεί μέχρι την έκδοση της πιο πάνω απόφασης, δεν θίγεται. Από την κοινοποίηση της απόφασης της Επιτροπής ο διαγραφείς δεν δικαιούται να φέρει την ιδιότητα του δικηγόρου, καθώς και να ασκεί το λειτούργημα, εφαρμοζομένης της παρ. 1 του άρθρου 9 του Κώδικα».

4.α. Στο άρθρο 147 παρ. 1 περίπτωση α' του Ν. 4194/2013 (Α' 208), η λέξη «πενταπλάσιο» αντικαθίσταται από τη λέξη «τριπλάσιο».

β. Μετά την περίπτωση β' του άρθρου 147 παρ. 1 του Ν. 4194/2013 (Α' 208) προστίθενται περιπτώσεις γ', δ', ε' και στ' ως εξής:

«γ) Οι δικηγόροι συμμετέχουν στην κλήρωση μετά από έγγραφη δήλωσή τους για τη διαδικασία αυτή.

δ) Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη εκλέγονται κατά Πειθαρχικό Τμήμα και κατατάσσονται κατά σειρά κλήρωσης. Συμπληρωματική κλήρωση για την πλήρωση κενών θέσεων ενός ή περισσότερων πειθαρχικών συμβουλίων δεν αποκλείεται να διενεργηθεί, οποτεδήποτε αυτό κρίνεται αναγκαίο από τον Πρόεδρο κάθε Δικηγορικού Συλλόγου.

ε) Το Διοικητικό Συμβούλιο διορίζει το 40% των τακτικών και αναπληρωματικών μελών του Πειθαρχικού Συμβουλίου και το υπόλοιπο 60% των τακτικών και αναπληρωματικών μελών εκλέγεται με την πιο πάνω διαδικασία.

στ) Το Διοικητικό Συμβούλιο δύναται με απόφασή του να διορίζει τακτικά και αναπληρωματικά μέλη εφόσον έχει εξαντληθεί ο κατάλογος που καταρτίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου».

Άρθρο εικοστό έβδομο

1. Το στοιχείο 1 της υποπαραγράφου Ι.Δ.1 της παρ. Ι.Δ. του άρθρου πρώτου του Ν. 4152/2013 (Α' 107), όπως ισχύει, αναδιατυπώνεται ως εξής:

«1.1. Με σκοπό την άμεση ανάσχεση της ανεργίας και ως έκτακτο μέτρο, η Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων, του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σχεδιάζει και καταρτίζει Προγράμματα Κοινωνικού Χαρακτήρα για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών, με απασχόληση των ανέργων απευθείας σε δήμους, περιφέρειες ή σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες, όπως σε σχολεία και νοσοκομεία, σε Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. εποπτευόμενα από Υπουργεία, είτε με συγχρηματοδότηση από πόρους του Ε.Σ.Π.Α., είτε με συγχρηματοδότηση από πόρους του Ε.Σ.Π.Α. και εθνικούς ή άλλους πόρους, είτε

με χρηματοδότηση από εθνικούς πόρους, όπως κάθε φορά ορίζει η κοινή υπουργική απόφαση που προβλέπεται στο στοιχείο 1.4.. Για τα παραπάνω προγράμματα είναι δυνατή η επιχορήγηση του Ο.Α.Ε.Δ. από πόρους του Π.Δ.Ε. (εθνικού και συγχρηματοδοτούμενου σκέλους) ή του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με μεταφορά αντίστοιχης πίστωσης.

Περαιτέρω, ο σχεδιασμός των ως άνω προγραμμάτων δύναται να περιλαμβάνει δράσεις ενεργοποίησης των ωφελουμένων με στόχο τη διευκόλυνση επανένταξης τους στην αγορά εργασίας.

Επιτρέπεται η επέκταση της χρονικής διάρκειας των άνω προγραμμάτων στα οποία οι ωφελούμενοι απασχολούνται για τη λειτουργία οργανωμένων εγκαταστάσεων προσφύγων και μεταναστών, όπως χώρων υποδοχής ή/και ταυτοποίησης, δομών προσωρινής φιλοξενίας ή/και προσωρινής υποδοχής προσφύγων και μεταναστών, με χρηματοδότηση της επιπλέον δαπάνης είτε από τον προϋπολογισμό του ΟΑΕΔ, είτε από άλλους εθνικούς, είτε από άλλους πόρους. Με την κοινή Υπουργική Απόφαση που προβλέπεται στο στοιχείο 1.4., ο Ο.Α.Ε.Δ. δύναται να καλύπτει από πόρους του προϋπολογισμού του τη χρηματοδότηση της χρονικής επέκτασης των παραπάνω προγραμμάτων, κατά το σκέλος των μη, από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, επιλεξιμών δαπανών.

1.2. Ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) καταρτίζει τη Δημόσια Πρόσκληση για τα προγράμματα του προηγούμενου υποστοιχείου και είναι ο αρμόδιος φορέας για την υποδοχή των ηλεκτρονικών αιτήσεων των ωφελουμένων και την κατάρτιση του πίνακα των ωφελουμένων, τη σύζευξη των ωφελουμένων με τις θέσεις απασχόλησης των επιβλεπόντων φορέων, όπως θα έχουν προσδιοριστεί από το Δικαιούχο, τη διενέργεια επιτόπιων επαληθεύσεων στους επιβλεπόντες φορείς και την καταβολή των αμοιβών στους ωφελούμενους και των ασφαλιστικών εισφορών στους επιβλεπόντες φορείς.

1.3. Επιβλεπόντες Φορείς είναι οι φορείς οι οποίοι θα προσλάβουν (δήμοι, περιφέρειες, άλλες δημόσιες υπηρεσίες, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. εποπτευόμενα από Υπουργεία) θα απασχολήσουν τους ανέργους και θα πιστοποιούν την απασχόλησή τους στον Ο.Α.Ε.Δ., προκειμένου να καταβληθεί το μισθολογικό και μη μισθολογικό κόστος.

1.4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών ρυθμίζονται τα ανωτέρω και καθορίζονται ιδίως τα παρακάτω:

α) το πλαίσιο ένταξης, ο στόχος, το αντικείμενο και η διάρκεια του προγράμματος,

β) οι επιβλεπόντες φορείς,

γ) οι ωφελούμενοι εγγεγραμμένοι άνεργοι στα Μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.,

δ) τα κριτήρια επιλογής και κατάταξης των ωφελουμένων μέσω του Ο.Π.Σ. του Ο.Α.Ε.Δ. και η μοριοδότηση αυτών, τα οποία ορίζονται ενδεικτικά ως τα εξής:

ι) το χρονικό διάστημα της συνεχόμενης εγγεγραμμένης ανεργίας, όπως αποτυπώνεται στα Μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ,

ii) ο αριθμός των ανήλικων τέκνων,

iii) η οικογενειακή κατάσταση,

iv) το οικογενειακό εισόδημα,

v) η τυχόν ύπαρξη άλλων ανέργων στην ίδια οικογένεια, vi) η ηλικιακή ομάδα,

viii) Εγγεγραμμένοι στα Μητρώα ανέργων ΑμεΑ του Ο.Α.Ε.Δ.,

viii) δικαιούχος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος,

ε) η διαδικασία υποβολής ηλεκτρονικών αιτήσεων, κατάρτισης προσωρινού πίνακα κατάταξης ανέργων, υποβολής ενστάσεων, εξέτασης αυτών από το Δ.Σ. του ΟΑΕΔ και κατάρτισης του τελικού πίνακα κατάταξης ανέργων,

στ) η υποχρεωτική πρόσληψη των υποδειχθέντων από τον Ο.Α.Ε.Δ. ωφελουμένων, σύμφωνα με τον οριστικό πίνακα κατάταξης,

ζ) κάθε άλλος αναγκαίος όρος ή προϋπόθεση για την υλοποίηση του προγράμματος,

η) εφόσον το πρόγραμμα περιλαμβάνει και σκέλος μη συγχρηματοδοτούμενο από πόρους του ΕΣΠΑ, τότε καθορίζεται το μέρος του προγράμματος και το χρονικό διάστημα που: i) συγχρηματοδοτείται από τους πόρους του ΕΣΠΑ και ii) αυτό που χρηματοδοτείται από ετέρους πόρους, που προβλέπονται στα στοιχεία 1.1. και 1.2.».

2. Στο τέλος του στοιχείου 5.1. της υποπαραγράφου Ι.Δ.1 της παραγράφου Ι.Δ. του άρθρου πρώτου, του Ν. 4152/2013 (Α' 107), όπως ισχύει, αντικαθίσταται η φράση «Η βραδινή εργασία επιτρέπεται αποκλειστικά και μόνο για τους ωφελούμενους που θα κληθούν να στελεχώσουν τις υπηρεσίες Α' υποδοχής προσφύγων και μεταναστών (Hot spots)». με τη φράση «Επιτρέπεται η βραδινή απασχόληση μόνο των ωφελουμένων που στελεχώνουν εγκαταστάσεις προσφύγων και μεταναστών του στοιχείου 1.1».

3. Στο στοιχείο 5.2. της υποπαραγράφου Ι.Δ.1 της παραγράφου Ι.Δ. του άρθρου πρώτου, του Ν. 4152/2013 (Α' 107), όπως ισχύει, αντικαθίσταται η λέξη «Εργασίας» με τη λέξη «Χαρακτήρα».

4. Στο πρώτο εδάφιο της εσωτερικής υποπερίπτωσης «ii». του στοιχείου 5.3. της υποπαραγράφου Ι.Δ.1 της παραγράφου Ι.Δ. του άρθρου πρώτου, του Ν. 4152/2013 (Α' 107), όπως ισχύει, η φράση «σημείο 8» αντικαθίσταται με τη φράση «στοιχείο 1.4»..

5. Στο πρώτο εδάφιο της εσωτερικής υποπερίπτωσης «iii». του στοιχείου 5.3. της υποπαραγράφου Ι.Δ.1 της παρ. Ι.Δ. του άρθρου πρώτου, του Ν. 4152/2013 (Α' 107), όπως ισχύει, η φράση «σημείο 8» αντικαθίσταται με τη φράση «στοιχείο 1.4»..

6. Στο πρώτο εδάφιο της εσωτερικής υποπερίπτωσης «vi». του στοιχείου 5.3. της υποπαραγράφου Ι.Δ.1 της παρ. Ι.Δ. του άρθρου πρώτου, του Ν. 4152/2013 (Α' 107), όπως ισχύει, αντικαθίσταται η λέξη «Εργασίας» με τη λέξη «Χαρακτήρα».

Άρθρο εικοστό όγδοο

1. Στον Οργανισμό Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) συνιστώνται τριακόσιες εξήντα (360) νέες

οργανικές θέσεις μόνιμου προσωπικού. Ο αριθμός των θέσεων αυτών, κατά κλάδο και ειδικότητα, κατανέμεται σε τριακόσιες πέντε (305) θέσεις κλάδου ΠΕ Διοικητικού και Οικονομικού, και σε πενήντα πέντε (55) θέσεις κλάδου ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού.

2. Στην προκήρυξη για την κάλυψη των ανωτέρω θέσεων καθορίζονται τα απαιτούμενα γι' αυτές προσόντα, μετά από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ο.Α.Ε.Δ. που εγκρίνεται από το Α.Σ.Ε.Π..

Άρθρο εικοστό ένατο

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, η οποία εκδίδεται κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Υπουργού Οικονομικών ως προς το ύψος της δαπάνης, επιτρέπεται για το διάστημα μέχρι τέλη Οκτωβρίου 2016, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης που εφαρμόζεται κατά τη διαδικασία προμηθειών του Δημοσίου, η προμήθεια με απευθείας ανάθεση ενσήμων ταινιών φορολογίας καπνού, καθόσον, για λόγους τεχνικούς, αξιοπιστίας και διασφάλισης του απορρήτου, η σύμβαση αυτή μπορεί να ανατεθεί μόνο σε ορισμένο οικονομικό φορέα.

Άρθρο τριακοστό

Στην παρ. 9 του άρθρου 38 του Ν. 4387/2016 (Α' 85), η φράση «Από την 1.8.2016» αντικαθίσταται με τη φράση «Από την 15.9.2016».

Άρθρο τριακοστό πρώτο

Αντισταθμιστικά μέτρα κατάργησης ΕΚΑΣ

1. Σε όσους, κατ' εφαρμογή του άρθρου 92 του Ν. 4387/2016 (Α' 85), όπως ισχύει, στερούνται την παροχή ΕΚΑΣ, εφαρμόζονται τα εξής αντισταθμιστικά μέτρα, μέχρι την τελική κατάργησή του:

α. Απαλλάσσονται πλήρως από τη συμμετοχή στη φαρμακευτική δαπάνη.

β. Σε περίπτωση που έπαυσε η καταβολή ΕΚΑΣ και στους δύο συζύγους, χορηγείται ως έκτακτη μηνιαία οικονομική ενίσχυση στο σύζυγο με το μικρότερο ατομικό εισόδημα το ισόποσο της παροχής που αντιστοιχεί στο εισόδημα αυτό.

γ. Στους πρώην δικαιούχους του ΕΚΑΣ με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, χορηγείται έκτακτη μηνιαία οικονομική ενίσχυση ισόποση με την παροχή που καταργήθηκε.

2. Για το έτος 2016 θεσπίζονται τα εξής συμπληρωματικά μέτρα:

α. Απαλλαγή από την καταβολή εισφοράς υγειονομικής περίθαλψης σε όλους όσοι απώλεσαν παροχή άνω των τριάντα (30) ευρώ μηνιαίως.

β. Χορήγηση μηνιαίας προπληρωμένης κάρτας σε όλους όσοι απώλεσαν παροχή ποσού από εκατόν δεκαπέντε (115) ευρώ μηνιαίως και άνω, ισόποσης με το ποσό που αντιστοιχεί στο 30% της απώλειας.

3. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού αρχίζουν να ισχύουν την 1η Αυγούστου 2016. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών ορίζεται κάθε άλλη λεπτομέρεια.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ**Άρθρο τριακοστό δεύτερο****Έναρξη ισχύος**

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε επιμέρους διατάξεις του, και της Σύμβασης και του Πρωτοκόλλου που κυρώνονται στο Μέρος Πρώτο από την πλήρωση των προϋποθέσεων των άρθρων 36 παρ. 4 και 11 παρ. 2 αυτών αντίστοιχα.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 2 Αυγούστου 2016

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ Β. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οι Υπουργοί

<p>Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ</p>	<p>Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ</p>	<p>Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΣΚΑΣ</p>
<p>Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΟΥΖΑΛΑΣ</p>	<p>Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΘΑΚΗΣ</p>	<p>Εξωτερικών ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ</p>
<p>Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ</p>	<p>Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ</p>	<p>Αναπληρώτρια Υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ΟΥΡΑΝΙΑ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ</p>
<p>Οικονομικών ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ</p>	<p>Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών ΤΡΥΦΩΝΑΣ ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ</p>	<p>Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ</p>
<p>Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ</p>	<p>Επικρατείας ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΠΑΣ</p>	

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 3 Αυγούστου 2016

Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Την ευθύνη για την εκτύπωση, διαχείριση και κυκλοφορία των φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, (ΦΕΚ) στην έντυπη και ηλεκτρονική έκδοση, έχει το **Εθνικό Τυπογραφείο** το οποίο αποτελεί δημόσια υπηρεσία η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Το Εθνικό Τυπογραφείο έχει επίσης την ευθύνη για την κάλυψη των εκτυπωτικών αναγκών του Δημοσίου. (Ν. 3469/2006, Α' 131).

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

Η ηλεκτρονική μορφή των ΦΕΚ καθώς και διάφορες πληροφορίες που σχετίζονται με αυτά, **διατίθενται δωρεάν από την ιστοσελίδα www.et.gr**. Για τα ΦΕΚ που δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωρισθεί στην πιο πάνω ιστοσελίδα δίνεται η δυνατότητα δωρεάν αποστολής με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μετά από αίτηση που υποβάλλεται ηλεκτρονικά με τη συμπλήρωση ειδικής φόρμας.

Η **έντυπη μορφή των ΦΕΚ** διατίθεται για μεμονωμένα φύλλα με το ανάλογο κόστος από το τμήμα Πωλήσεων απευθείας ή με ταχυδρομική αποστολή μέσω αίτησης παραγγελίας στα ΚΕΠ, ενώ για ετήσια συνδρομή από το τμήμα Συνδρομητών. Το κόστος για ασπρόμαυρο ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1€, προσαυξανόμενο κατά 0,20€ για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.

Τρόπος αποστολής κειμένων προς δημοσίευση

- Τα κείμενα για δημοσίευση στο ΦΕΚ, από όλες τις δημόσιες υπηρεσίες και τους φορείς του δημόσιου τομέα, **αποστέλλονται στην διεύθυνση webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.
- Οι περιλήψεις Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων, αποστέλλονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση dds@et.gr με τη χρήση **απλού** ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Κατ' εξαίρεση, πολίτες οι οποίοι δεν έχουν αποκτήσει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, μπορούν να αποστέλλουν ταχυδρομικά ή να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση αποτυπωμένα σε χαρτί, στο Τμήμα Παραλαβής Δημοσιευτέας Ύλης.

Πληροφορίες σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την πώληση των τευχών και τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες θα βρείτε στην ιστοσελίδα. Επίσης στην ιστοσελίδα μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, εφόσον γνωρίζετε τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Τον ΚΑΔ εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΚΑΛΥΨΗ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ του Δημοσίου και των φορέων του

Το Εθνικό Τυπογραφείο μετά από αίτημα φορέα του Δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει κάρτες, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους, φακέλους αλληλογραφίας, κ.ά. Επίσης σχεδιάζει και κατασκευάζει σφραγίδες.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεων: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Συνδρομητών: (Ημιόροφος, τηλ. 210 5279136)

Πληροφοριών: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβής Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Ιστοσελίδα: www.et.gr

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία της ιστοσελίδας: helpdesk.et@et.gr

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: webmaster.et@et.gr

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: grammateia@et.gr

